

PROJEKT

**Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego
na lata 2015- 2025**

Załącznik 2

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA
ŚRODOWISKO**

Zespół autorski firmy EKOPOL -PROJEKT

pod kierunkiem: mgr inż. Jacek Kichman

inż. Jerzy Podhorodecki

inż. Piotr Kichman

mgr Katarzyna Gosk

Spis treści:

1. Wprowadzenie	3
2. Zakres i metodyka sporządzania Prognozy oddziaływania na środowisko.....	4
3. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.....	6
4. Usytuowanie, wielkość i ogólna charakterystyka przedmiotowego obszaru.....	20
5. Istniejący stan środowiska ze szczególnym uwzględnieniem stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem.....	22
6. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.....	37
7. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie.....	39
8. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby ich uwzględnienia podczas opracowania projektowanego dokumentu.....	46
9. Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko w wyniku realizacji projektowanego dokumentu.....	51
10. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie, lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu.....	73
11. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki, luk we współczesnej wiedzy.....	75
12. Informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzenia.....	76
13. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.....	78
14. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	79

LITERATURA

1. Wprowadzenie

1.1. Wstęp

Powiat Opolski dostrzegając zachodzące przemiany społeczno – gospodarcze m.in. w zakresie utworzenia obszaru funkcjonalnego Aglomeracja Opolska a także wyzwania w kontekście nowego okresu programowania Unii Europejskiej, podjął próbę kompleksowego opracowania dokumentu pt. „Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”, z określeniem kierunków rozwojowych, zgodnie z potrzebami swojej społeczności.

Uwarunkowania środowiskowe na obszarze Powiatu Opolskiego powodują konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu dokumentu pt. „Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”.

Przedmiotem prognozy oddziaływania na środowisko jest analiza potencjalnych oddziaływań będących skutkiem realizacji projektu przedmiotowego dokumentu.

Głównym celem niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko jest określenie możliwych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji projektu „Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”.

Prognozy oddziaływania na środowisko projektów programów, planów, strategii i polityk sektorowych, określających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, sporządzane są jako jeden z wymaganych elementów procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Prognoza jest dokumentem wspierającym proces decyzji i procedurę oceny strategicznej. Wskazuje na możliwe negatywne skutki realizacji projektu „Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” oraz przedstawia zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom, przedstawia sposoby ich minimalizacji.

1.2. Podstawa formalna

Prognozę opracowano na podstawie zawartej umowy Nr 56/2015 z dnia 28 maja 2015 r. pomiędzy firmą Ekopol – Projekt z siedzibą Opolu przy ul. Stoińskiego 5, 45 – 791 Opole a Powiatem Opolskim z siedzibą w Opolu przy ul. 1 Maja 29, 45 – 068 Opole.

1.3. Podstawa prawna

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu „Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” której elementem jest niniejsza Prognoza, jest spełnieniem obowiązku prawnego wynikającego z dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Obowiązek opracowania Prognozy nałożony został w art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.). Z zapisów ustawy wynika, że każdy organ opracowujący projekt dokumentu, o którym mowa w art. 46 ww. ustawy, poddaje go opiniowaniu przez właściwe organy wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

2. Zakres i metodyka sporządzania Prognozy oddziaływania na środowisko

2.1. Zakres Prognozy

Zgodnie z obowiązującymi przepisami tj. *ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. z 2008 r. nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) oraz zakresem i stopniem szczegółowości informacji wymaganym w prognozie określonym przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Opolu w piśmie nr WOOŚ.411.46.2015.ER z dnia 19 czerwca 2015 r., oraz przez Opolski Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny w piśmie nr NZ.9022.258.2015.JG z dnia 1 lipca 2015 r. 2015 r., Prognoza oddziaływania na środowisko z uwzględnieniem zakresu określonego w artykule 51 w.w. ustawy powinna:

1) zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzeniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a także obszarów wyznaczonych do ochrony prawnej,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania (w tym zadania inwestycyjne, które mogą zakwalifikować się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko), w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
  - różnorodność biologiczną,
  - ludzi,
  - zwierzęta,
  - rośliny,
  - wodę,
  - powietrze,
  - powierzchnię ziemi,

- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne,
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawiać:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Przy opracowaniu niniejszej Prognozy brano także pod uwagę wymagania co do jej zakresu wynikające z aneksu I do Dyrektywy 2001/42/WE oraz ich interpretacją zawartą w publikacji *Strategiczne oceny oddziaływania na środowisko w układach sektorowych* (Kowalczyk, Starzewska-Sikorska, 2003).

2.2. Metodyka sporządzenia Prognozy

Uwzględniając ww. obowiązujący zakres Prognozy, metodyka sporządzenia Prognozy została opracowana w oparciu o dokumenty strategiczne oraz dostępne publikacje opisujące stan środowiska w Powiecie Opolskim.

Analizą objęte zostały również dokumenty na poziomie krajowym i międzynarodowym zawierające niezbędne informacje i umożliwiające ocenę zgodności „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” z celami, kierunkami działań i priorytetami ekologicznymi. Wykorzystano również informacje zawarte w wielu innych opracowaniach i publikacjach, w tym m.in. w opracowaniach o stanie środowiska w województwie opolskim (na przestrzeni lat 2010–2015) oraz danych GIOŚ i GUS.

Biorą pod uwagę fakt, iż projektowany dokument ma charakter kierunkowy, Prognoza oddziaływania na środowisko projektu „Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” ma jedynie ostrzegać przed potencjalnymi zagrożeniami środowiskowymi na tzw. poziomie strategicznym, tzn. opisać generalne skutki środowiskowe dla Powiatu Opolskiego.

W „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” zawarte są w większości zadania i zamierzenia inwestycyjne planowane do realizacji, bez wskazania konkretnych inwestorów. Inwestycje te powinny być poddane bardziej szczegółowej ocenie oddziaływania na środowisko, analizującej konkretne detale techniczne i otoczenie danego zamierzenia inwestycyjnego. Jednak ze względu na strategiczny charakter „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”, przedmiotowa Prognoza nie zawiera szczegółowego opisu

skutków środowiskowych dla poszczególnych zadań, gdyż rolę tę winien pełnić każdorazowo raport o oddziaływaniu na środowisko poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych, w przypadku gdy jest prawnie wymagany.

Podstawowym celem Prognozy, opracowywanej w ścisłym związku ze „Strategią Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”, jest wskazanie, czy przyjęte w ocenianym dokumencie ustalenia i rozwiązania nie będą miały negatywnych skutków dla środowiska.

W celu przeprowadzenia takiej oceny w analizowanym przypadku zastosowano następującą metodykę:

- 1) zapoznanie się z przedłożoną do oceny wersją „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” oraz sprawdzenie jej zgodności z ustaleniami innych dokumentów powiązanych,
- 2) dokonanie rozpoznania stanu środowiska oraz ewentualnych problemów ochrony środowiska na analizowanym obszarze,
- 3) identyfikacja elementów środowiska najbardziej wrażliwych na wpływy ustaleń projektowanego dokumentu,
- 4) ocenę istotności zidentyfikowanych oddziaływań ze wskazaniem oddziaływań znaczących negatywnych,
- 5) analizę możliwości wyeliminowania przewidywanych znaczących negatywnych oddziaływań poprzez zastosowanie rozwiązań ograniczających oddziaływanie negatywne lub propozycje rozwiązań alternatywnych,
- 6) opracowanie wyników analizy w formie dokumentu wymaganego *ustawą o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

W celu przeprowadzenia analizy wykorzystano materiały udostępnione przez autorów „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”, Starostwo Powiatowe w Opolu oraz piśmiennictwo branżowe. W Prognozie nie powielano zawartych w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” zestawień tabelarycznych, ani grafiki.

Przy wykonywaniu Prognozy wykorzystano metody prognostyczne, które miały na celu zidentyfikować potencjalne i rzeczywiste zmiany, jakie mogą wystąpić w środowisku w związku z przewidywanymi działaniami w ramach wdrożenia zapisów „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”.

3. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

3.1. Zawartość projektowanego dokumentu

Zawartość „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” obejmuje takie rozdziały, jak:

- Wprowadzenie,
- Potencjał rozwojowy Powiatu Opolskiego – Analiza Strategiczna SWOT,
- Kierunki Rozwoju Powiatu Opolskiego,
- Spójność Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego z Europejskimi, Krajowymi i Regionalnymi

dokumentami strategicznymi,

- Wdrażanie Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego,
- Raport z konsultacji społecznych Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego.

W części wprowadzającej mową jest m.in. o decyzji o przystąpieniu do opracowania nowej Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025, która wynika z dezaktualizacji Strategii Rozwoju Wspólnoty Opolskiej, przyjętej uchwałą Rady Powiatu Opolskiego nr XVIII/158/2001 z dnia 19.04.2001 r.

Potencjał rozwojowy Powiatu Opolskiego został wyznaczony o przeprowadzoną analizę strategiczną SWOT, polegającą na ocenie mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń. Mocne strony wskazują na te elementy i cechy charakterystyczne, które są atutem analizowanego obszaru i stanowią o jego przewadze. W oparciu o te obszary powinna budowana być konkurencyjność Powiatu Opolskiego, natomiast słabe strony wskazują braki i problemy, które powinny zostać ograniczone lub usunięte.

Kierunki Rozwoju Powiatu Opolskiego określają cele strategiczne, cele operacyjne, planowane działania i priorytety inwestycyjne w horyzoncie czasowym 2015 – 2025.

„Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” jako wyznacznik spójności terytorialnej, jest zgodna z kierunkami rozwoju określonymi w dokumentach strategicznych europejskich, krajowych oraz regionalnych.

System monitorowania zapisów dokumentu polegać będzie na badaniu stopnia osiągnięcia założonych celów poprzez przyjęte wskaźniki monitoringu, kontrolę przebiegu poszczególnych procesów oraz ocenę uzyskanych efektów pod względem społecznym, gospodarczym i środowiskowym. Zakłada się, że monitoring „Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”, polegać będzie na analizie porównującej rozwój Powiatu Opolskiego z założeniami niniejszego dokumentu. Monitoring prowadzić będzie Zespół ds. monitoringu, powołany uchwałą Zarządu Powiatu Opolskiego. Zespół ten określi częstotliwość i metodologię pomiaru wskaźników oraz będzie przedkładał cykliczne sprawozdania na sesji Rady Powiatu z realizacji Strategii.

Raport z konsultacji społecznych Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego stanowić będzie końcową zawartość przedmiotowego opracowania.

3.2. Główne cele projektowanego dokumentu

W ramach „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” określono pięć celów strategicznych, takich jak:

- I. Czyste środowisko naturalne,
- II. Aktywne i bezpieczne społeczeństwo,
- III. Innowacyjna gospodarka i rynek pracy,
- IV. Nowoczesna infrastruktura techniczna i ekologiczny transport,
- V. Infrastruktura społeczna przyjazna ludziom i środowisku.

Cele operacyjne w ramach I celu strategicznego „Czyste środowisko naturalne” obejmują:

1. Ograniczenie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej:
  - Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą źródeł ciepła i wyposażenia na energooszczędne,
  - Promocja innowacyjnych technologii niskoemisyjnych.
2. Zwiększanie wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii:
  - Opracowanie koncepcji, programów i planów związanych z OZE,
  - Promocja innowacyjnych technologii niskoemisyjnych.

3. Ochrona i promocja różnorodności biologicznej i dziedzictwa naturalnego:
- Rewitalizacja obszarów dziedzictwa naturalnego, w tym parków zabytkowych,
  - Zachowanie i odtwarzanie zadrzewień,
  - Rekultywacja i renaturyzacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych,
  - Realizacja kampanii edukacyjno – informacyjnych związanych z wykorzystaniem zasobów przyrodniczych Powiatu Opolskiego, w tym obszarów NATURA 2000.

Cele operacyjne w ramach II celu strategicznego „Aktywne i bezpieczne społeczeństwo” obejmują:

1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu:
  - Realizacja programów wspierających osoby dotknięte wykluczeniem społecznym i ubóstwem,
  - Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i dotkniętych ubóstwem, poprzez programy stypendialne i projekty rozwojowe.
2. Rozwój usług opiekuńczych i wychowawczych:
  - Wspieranie rozwoju infrastruktury i wyposażenia jednostek opiekuńczych i wychowawczych,
  - Działania edukacyjno-profilaktyczne ukierunkowane na wzmocnienie kondycji rodziny,
  - Wsparcie rodziny z problemami opiekuńczo – wychowawczymi oraz wsparcie pieczy zastępczej,
  - Rozwój usług opiekuńczych nad osobami zależnymi, w tym starszymi i niepełnosprawnymi.
3. Podnoszenie jakości edukacji, w tym kształcenia zawodowego:
  - Rozwój kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży oraz postaw niezbędnych do funkcjonowania na rynku pracy,
  - Rozwój bazy dydaktycznej szkół i placówek oświatowych, w tym tworzenie warunków do szkolenia dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo,
  - Rozwój kwalifikacji i umiejętności kadry pedagogicznej,
  - Programy stypendialne dla dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej,
  - Specjalistyczna diagnostyka psychologiczno – pedagogiczna i wsparcie dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
4. Wspieranie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości Powiatu Opolskiego:
  - Wsparcie działalności osób i organizacji społecznych upowszechniających historię, tradycję, kulturę i tożsamość lokalną,
  - Rozwijanie i promocja wielokulturowości Powiatu Opolskiego.
5. Wspieranie osób starszych w kierunku zdrowego i aktywnego trybu życia.
  - Tworzenie programów aktywizujących osoby starsze, w tym programów edukacyjnych,
  - Promocja zdrowego i aktywnego stylu życia.
6. Poprawa bezpieczeństwa publicznego i systemu ostrzegania przed zagrożeniami naturalnymi:
  - Szkolenia służb i administracji w zakresie ochrony przeciwpowodziowej i zapobieganie zagrożeniom życia i zdrowia,
  - Promocja i edukacja bezpiecznych zachowań oraz kampanie edukacyjne w zakresie reagowania na zjawiska kryzysowe,
  - Rozwój narzędzi monitoringu oraz powiatowego systemu identyfikacji zagrożeń i szybkiego ostrzegania ludności,
  - Modernizacja systemów koordynacji działań w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnych

zagrożeń.

Cele operacyjne w ramach III celu strategicznego „Innowacyjna gospodarka i rynek pracy” obejmują:

1. Budowanie relacji partnerskich i wspieranie powiązań biznesowych:
  - Wspieranie lokalnych przedsiębiorstw w poszukiwaniu partnerów gospodarczych i nawiązywaniu kontaktów biznesowych, w tym zagranicznych,
  - Promocja gospodarcza Powiatu Opolskiego, w tym promocja przedsiębiorczości i lokalnych przedsiębiorców,
  - Przygotowanie terenów pod aktywność gospodarczą.
2. Dostosowanie edukacji do rynku pracy:
  - Projekty współpracy szkół i placówek z przedsiębiorcami i pracodawcami,
  - Kształcenie praktyczne uczniów, organizacja staży, praktyk i kursów zawodowych, w tym we współpracy z pracodawcami,
  - Doskonalenie i doksztalcenie nauczycieli kształcenia zawodowego,
  - Poradnictwo zawodowe,
  - Promocja kształcenia zawodowego oraz współpracy szkół z pracodawcami.
3. Promowanie równych szans na rynku pracy oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększania szans na zatrudnienie:
  - Wsparcie Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu w zakresie działań na rzecz osób pozostających bez zatrudnienia,
  - Realizacja programów aktywizacji zawodowej,
  - Promocja równych szans na rynku pracy, w szczególności kobiet, osób niepełnosprawnych i wykluczonych.

Cele operacyjne w ramach IV celu strategicznego „Nowoczesna infrastruktura techniczna i ekologiczny transport” obejmują:

1. Poprawa jakości i nośności systemu dróg powiatowych:
  - Budowa/przebudowa/remont dróg powiatowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w szczególności prowadzących do miejsc atrakcyjnie gospodarczo i turystycznie,
  - Poprawa parametrów technicznych dróg powiatowych,
  - Budowa/przebudowa/remont przepraw mostowych i innych obiektów inżynierskich na drogach powiatowych,
  - Poprawa bezpieczeństwa na drogach powiatowych poprzez budowę chodników, bezpiecznych przystanków, zatok autobusowych i oświetlenia ulicznego,
  - Modernizacja oświetlenia ulicznego w celu zmniejszenia jego energochłonności.
2. Poprawa dostępności komunikacyjnej Powiatu Opolskiego i transportu publicznego:
  - Działania partnerskie i wsparcie w kierunku budowy dodatkowego węzła autostradowego na terenie Powiatu Opolskiego,
  - Działania partnerskie i wsparcie w kierunku zintegrowanego systemu komunikacji zbiorowej,
  - Działania partnerskie i wsparcie w kierunku wprowadzenia biletu zintegrowanego w komunikacji zbiorowej.
3. Rozwój i promocja ekologicznych form transportu:
  - Budowa/przebudowa/remont infrastruktury dla ruchu rowerowego i pieszego,
  - Oznakowanie ścieżek/szlaków rowerowych i pieszych,
  - Programy edukacyjno - promocyjne ekologicznych form transportu, w tym turystyki rowerowej.

4. Wsparcie infrastruktury ochrony przeciwpowodziowej i zapobieganie zagrożeniom życia i zdrowia:
  - Wsparcie w zakresie budowy/przebudowy/remontu infrastruktury przeciwpowodziowej, w tym szczegółowych i podstawowych urządzeń melioracyjnych,
  - Doposażenie i unowocześnienie zaplecza technicznego i wyposażenia służb ratowniczych, policyjno-prewencyjnych i administracji zespolonej.
5. Rozwój usług informatycznych w administracji Powiatu Opolskiego:
  - Projekty z zakresu e-administracji i rozwój elektronicznych usług publicznych szczebla Powiatowego,
  - Usprawnianie procesów zarządzania w administracji, w tym rozwój umiejętności i wiedzy urzędników zakresu stosowania elektronicznych usług publicznych,
  - Zakup sprzętu i wyposażenia do prowadzenia usług z zakresu e- administracji.

Cele operacyjne w ramach V celu strategicznego „Infrastruktura społeczna przyjazna ludziom i środowisku obejmują:

1. Inwestycje w infrastrukturę społeczną i zdrowotną:
  - Budowa/przebudowa/remont infrastruktury społecznej i zdrowotnej,
  - Wyposażenie infrastruktury społecznej i zdrowotnej w specjalistyczny sprzęt i wyposażenie.
2. Poprawa jakości i dostępu do usług medycznych i opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi:
  - Budowa/przebudowa/remont obiektów przeznaczonych dla osób zależnych (min. domy pomocy społecznej, dzienne domy pomocy, miejsca opieki całodobowej),
  - Wsparcie opieki długoterminowej,
  - Działania profilaktyczne, w tym programy edukacyjne i promocja zdrowia.
3. Zachowanie, ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego.
  - Przebudowa/remont/renowacja obiektów zabytkowych, w tym dostosowanie do wymogów bezpieczeństwa i potrzeb osób niepełnosprawnych,
  - Konserwacja/remont wyposażenia obiektów zabytkowych,
  - Zagospodarowanie terenu wokół obiektów zabytkowych, wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
  - Wsparcie podmiotów zewnętrznych w pracach konserwatorskich, restauratorskich i robotach budowlanych przy zabytkach nieruchomych/ruchomych znajdujących się na obszarze Powiatu Opolskiego,
  - Promocja dziedzictwa kulturowego i tworzenia systemu informacji o zabytkach Powiatu Opolskiego.
4. Zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, w tym dla osób niepełnosprawnych:
  - Wsparcie podmiotów zewnętrznych i organizacji społecznych w zakresie upowszechniania kultury i sztuki,
  - Wsparcie podmiotów zewnętrznych i organizacji społecznych w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
  - Promocja i wspieranie osób w działalności społecznej, charytatywnej, w obszarze kultury, sportu i zdrowego stylu życia,
  - Współpraca pomiędzy organizacjami pozarządowymi a sektorem publicznym, min. związana z rozwojem oferty kulturalnej, turystycznej i sportowej Powiatu Opolskiego.

3.3. Powiązania projektowanego dokumentu z innymi dokumentami

W związku z opracowaniem dokumentu pt. „Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” należy wskazać, że planowane kierunki rozwoju społeczno – gospodarczego Powiatu Opolskiego oraz inwestycje planowane do realizacji w ramach dokumentu wynikają z obowiązujących aktów prawnych, programów wyższego rzędu oraz dokumentów planistycznych uwzględniających tę problematykę.

Wyznaczone cele w ramach „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” są powiązane i spójne m.in. z celami, priorytetami i działaniami następujących dokumentów strategicznych:

- Poziom Wspólnotowy:
  - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu „Europa 2020”.
- Poziom krajowy:
  - „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności ”,
  - „Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo”,
  - „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Rejony, Miasta, Obszary Wiejskie”.
- Poziom regionalny:
  - „Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku”,
  - „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego”,
  - „Program Ochrony Powietrza dla Strefy Opolskiej”,
  - „Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2019”,
  - „Plan Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii w Województwie Opolskim”,
  - „Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020”,
  - „Strategia Rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020”,
  - „Strategia Rozwoju Wspólnoty Opolskiej”,
  - „Program ochrony środowiska dla powiatu opolskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą na lata 2016 – 2019”.

Powiązania „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” z dokumentami strategicznymi na poziomie wspólnotowym

- **Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu „Europa 2020”**

Strategia „Europa 2020” przyjęta 3 marca 2010 roku jest dziesięcioletnią strategią Unii Europejskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, zapoczątkowaną w 2010 r. Ma ona na celu nie tylko rozwiązanie problemów wynikających z kryzysu, z którego obecnie kraje UE stopniowo wychodzą. Strategia ta ma również pomóc skorygować niedociągnięcia europejskiego modelu wzrostu gospodarczego i stworzyć warunki, dzięki którym będzie on bardziej służył zrównoważonemu i sprzyjającemu włączeniu społecznemu wzrostowi.

- Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:
- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji,

- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów,
- bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Wyznaczone cele w ramach „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” są powiązane ze wszystkimi priorytetami *Strategii Europa 2020*.

Założenia „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” są zgodne z kierunkami wsparcia rozwoju polityki regionalnej w Unii Europejskiej. Realizacja katalogu działań infrastrukturalnych, gospodarczych i społecznych zapisanych w niniejszej strategii przyczynią się do wzrostu aktywności społecznej i ekonomicznej Powiatu Opolskiego.

Powiązania „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym

- **Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności**

Strategia opracowana 11 stycznia 2013 r. przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności” jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce.

Strategia proponuje kierunki inwestycji przeprowadzonych do 2030 roku, które są podporządkowane schematowi trzech strategicznych obszarów, w skład których wchodzi: konkurencyjność i innowacyjność gospodarki, równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski oraz efektywność i sprawność państwa.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności” jest dokumentem, który w swojej treści obejmuje założenia długofalowe, obejmujące prawie dwudziestoletni zakres działań, a ponadto przedstawia różnorodne zagadnienia, w związku z tym może ulegać modyfikacjom. Cele Strategii, działania z tym związane, a także przedstawione kierunki inwestycji mogą być realizowane i osiągnane w różnych okresach.

Wyznaczone cele w ramach „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” są zgodne z ogólnym celem przedmiotowego dokumentu w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców mierzonej wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB.

- **Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo**

Dokument przyjęty 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów wyznacza trzy obszary strategiczne: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjna gospodarka, spójność społeczna i terytorialna, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Strategia średniookresowa wskazuje działania polegające na usuwaniu barier rozwojowych, w tym słabości polskiej gospodarki ujawnionych przez kryzys gospodarczy, jednocześnie jednak koncentrując się na potencjałach społeczno-gospodarczych i przestrzennych, które odpowiednio wzmocnione i wykorzystane będą stymulowały rozwój.

Celem głównym Strategii staje się więc wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych,

które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Jest skierowana nie tylko do administracji publicznej. Integruje wokół celów strategicznych wszystkie podmioty publiczne, a także środowiska społeczne i gospodarcze, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym. Wskazuje konieczne reformy ograniczające lub eliminujące bariery rozwoju społeczno-gospodarczego, orientacyjny harmonogram ich realizacji oraz sposób finansowania zaprojektowanych działań. Zamierzenia inwestycyjne wynikające ze Strategii Rozwoju Kraju 2020 mają charakter ramowy – określają pożądane inwestycje, niemniej jednak pozostawiają ich realizację odpowiednim instytucjom i są uwarunkowane zmieniającymi się w czasie możliwościami finansowymi i administracyjnymi. Ramy finansowe pokazują skalę pożądanego zaangażowania finansowego w realizację przedsięwzięć w poszczególnych obszarach rozwoju społeczno-gospodarczego w najbliższych ośmiu latach.

Wyznaczone cele w ramach „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” są tożsame z zamierzeniami inwestycyjnymi wynikającymi ze Strategii Rozwoju Kraju 2020, polegającymi na usuwaniu barier rozwojowych, jednocześnie koncentrując się na potencjałach społeczno-gospodarczych i przestrzennych, które odpowiednio wzmocnione i wykorzystane będą stymulowały m.in. rozwój Powiatu Opolskiego.

- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Rejony, Miasta, Obszary Wiejskie**

Jest to dokument strategiczny odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. KSRR wyznacza cele polityki regionalnej wobec poszczególnych terytoriów w kraju, w tym w szczególności obszarów miejskich i wiejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Dokument ten określa także sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju.

W KSRR przyjęto trzy główne cele polityki regionalnej do 2020 roku:

- Cel 1 – „konkurencyjność” – wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
- Cel 2 – „spójność” – budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych,
- Cel 3 – „sprawność” – tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Problematyka rewitalizacji została ujęta w drugim celu polityki regionalnej. W KSRR 2010-2020 wyodrębniono obszary strategicznej interwencji, dotyczące miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze i ich obszarów funkcjonalnych, które wymagają restrukturyzacji i rewitalizacji „Cel 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze”.

Z punktu widzenia realizacji celów KSRR istotne jest wsparcie tych miast, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji. W dokumencie zostały wymienione najważniejsze zagadnienia, które powinny być brane pod uwagę przy projektowaniu i realizacji działań restrukturyzacyjnych i rewitalizacyjnych:

- działania nakierowane na wsparcie jakości kapitału ludzkiego,
- działania skierowane na modernizację struktury gospodarczej,
- działania wspierające nadrobienie zaległości w zakresie infrastruktury technicznej,
- działania wspierające modernizację i rozwój obiektów użyteczności publicznej,

- wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych obejmujących zagadnienia infrastrukturalne, gospodarcze i społeczne.

Wyznaczone cele strategiczne w ramach „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” są powiązane z przyjętymi celami polityki regionalnej do 2020, głównie za pomocą takich obszarów, jak: I. Czyste środowisko naturalne, III. Innowacyjna gospodarka i rynek pracy, IV. Nowoczesna infrastruktura techniczna i ekologiczny transport.

Powiązania „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” z dokumentami strategicznymi na poziomie regionalnym

- **Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku**

Dnia 28 grudnia 2012 roku Uchwałą nr XXV/325/2012 Sejmik Województwa Opolskiego przyjął Strategię Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku (SRWO 2020), która stanowi odpowiedź samorządu województwa na zmieniającą się sytuację polityczną kraju i warunki społeczno-gospodarcze oraz przestrzenne regionu.

Wizją regionu określoną w Strategii jest stwierdzenie, iż: „Województwo opolskie to wielokulturowy region wykształconych, otwartych i aktywnych mieszkańców, z konkurencyjną i innowacyjną gospodarką oraz z przyjaznym środowiskiem życia”.

W ramach dokumentu zdefiniowano: 5 wyzwań, 10 strategicznych celów, 36 celów operacyjnych oraz działania służące ich realizacji.

Do celów strategicznych ujętych w SRWO 2020 zaliczamy:

- Cel strategiczny 1. Konkurencyjny i stabilny rynek pracy,
- Cel strategiczny 2. Aktywna społeczność regionalna,
- Cel strategiczny 3. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka,
- Cel strategiczny 4. Dynamiczne przedsiębiorstwa,
- Cel strategiczny 5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna,
- Cel strategiczny 6. Dobra dostępność rynków pracy, dóbr i usług,
- Cel strategiczny 7. Wysoka jakość środowiska,
- Cel strategiczny 8. Konkurencyjna aglomeracja opolska,
- Cel strategiczny 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu,
- Cel strategiczny 10. Wielofunkcyjne obszary wiejskie.

Wyznaczone cele w ramach „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” są spójne z celami strategicznymi ujętymi w SRWO 2020, przede wszystkim w zakresie celu strategicznego 6. Dobra dostępność rynków pracy, dóbr i usług oraz celu strategicznego 8. Konkurencyjna aglomeracja opolska.

- **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego**

Dokument został przyjęty uchwałą Nr XLIX /357/2002 Sejmiku Województwa Opolskiego w dniu 24 września 2002 r. W chwili obecnej trwają prace nad jego aktualizacją.

Plan zagospodarowania przestrzennego określa zasady organizacji struktury przestrzennej województwa oraz zasady i kierunki zagospodarowania przestrzennego w przekroju podstawowych komponentów przestrzeni, w tym:

- uwarunkowania i zasady kształtowania środowiska przyrodniczego,
- uwarunkowania, zasady i kierunki rozwoju sieci osadniczej,
- uwarunkowania i zasady rozmieszczenia infrastruktury społecznej o znaczeniu ponadlokalnym, w aspekcie funkcjonalnym i jakości życia,

- uwarunkowania, zasady i kierunki kształtowania zintegrowanego systemu komunikacyjnego,
- uwarunkowania i zasady zagospodarowania przestrzennego sfery produkcyjnej,
- uwarunkowania, zasady i kierunki rozwoju infrastruktury technicznej (gospodarka wodna, energetyka),
- uwarunkowania i zasady zagospodarowania przestrzennego turystyki i rekreacji,
- uwarunkowania, ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego,
- uwarunkowania i zasady zagospodarowania przestrzennego w obszarach o szczególnych preferencjach,
- problemy wspólne z województwami sąsiadującymi z województwem opolskim.

Głównym celem zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego jest tworzenie struktury przestrzennej, która będzie pobudzała rozwój województwa, zapewniała konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu. Podstawową zasadą osiągnięcia celu w procesie rozwoju przestrzennego województwa jest rozwój zrównoważony uwzględniający zarówno uwarunkowania przyrodnicze, jak i potrzeby rozwoju gospodarczego. Realizacja celu głównego odbywać się będzie poprzez cele cząstkowe, operacyjne, w dłuższym i krótszym horyzoncie czasowym.

Wyznaczone cele w ramach „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” są zgodne z przyjętymi zasadami i kierunkami zagospodarowania przestrzennego, określonymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego, głównie za pomocą celu strategicznego I. Czyste środowisko naturalne oraz celu strategicznego IV. Nowoczesna infrastruktura techniczna i ekologiczny transport.

• **Program Ochrony Powietrza dla Strefy Opolskiej**

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz.1232 z późn. zm.) przygotowanie i zrealizowanie *Programu ochrony powietrza* wymagane jest dla stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych, powiększonych w stosownych przypadkach o margines tolerancji, choćby jednej substancji spośród określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomu niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031 z późn. zm.).

Oceny jakości powietrza w danej strefie dokonuje, zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w oparciu o prowadzony monitoring stanu powietrza. Stanowi ona podstawę do klasyfikacji stref.

Przed rokiem 2009 oceny jakości powietrza dokonywane były zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 marca 2008 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2008 r. Nr 52, poz. 310 z późn. zm.). Wówczas na terenie województwa opracowane zostały:

- Program ochrony powietrza dla strefy krapkowicko-strzeleckiej,
- Program ochrony powietrza dla strefy namysłowsko-oleskiej,
- Program ochrony powietrza dla strefy opolskiej,
- Program ochrony powietrza dla powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego
- Program ochrony powietrza dla strefy głubczycko – prudnickiej.

W 2012 r. przeprowadzoną ocenę na terenie województwa opolskiego wykonano zgodnie z nowym podziałem kraju, w którym strefę stanowią: aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy, miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy, pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców.

Zgodnie z powyższym, w obecnym stanie na terenie województwa opolskiego obowiązują dwa dokumenty:

- „Program ochrony powietrza dla strefy miasto Opole ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu PM10, pyłu PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z planem działań krótkoterminowych”, przyjęty uchwałą Nr XXXIV/416/2013 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 25 października 2013r.,
- „Program ochrony powietrza dla strefy opolskiej ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z planem działań krótkoterminowych”, przyjęty uchwałą Nr XXXIV/417/2013 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 25 październik 2013r.

Obszar Powiatu Opolskiego objęty został „Programem ochrony powietrza dla strefy opolskiej. Strefa opolska obejmuje swoim zasięgiem powierzchnię 9 315 km² którą zamieszkuje ponad 891,5 tys. mieszkańców. Średnia gęstość zaludnienia w strefie wynosi ok. 96 osób/km². Strefa opolska podzielona jest na 11 powiatów i 71 gmin, w tym 3 gminy miejskie, 33 gminy miejsko – wiejskie oraz 36 gmin wiejskich. Obszarami o największej gęstości zaludnienia są tereny miejskie zamieszkiwane przez 59% ludności Opolszczyzny. Miasta o największej gęstości zaludnienia to: Ozimek (ok. 3,1 tys. osób/ km²), Brzeg (ok. 2,5 tys. osób/ km²), Głucholazy (ok. 2,4 tys. osób/ km²).

Klasyfikacja stref obejmuje:

- A – poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnej – działania niewymagane.
- B – poziom stężeń powyżej wartości dopuszczalnej, nieprzekraczający wartości powiększonej o margines tolerancji – konieczne określenie obszarów i przyczyn oraz podjęcie działań.
- C – poziom stężeń powyżej wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji – konieczne opracowanie POP.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza w województwie opolskim za rok 2013, strefa opolska została zakwalifikowana jako strefa C, a tym samym została zobligowana do opracowania Programu ochrony powietrza (POP), dla roku bazowego 2012.

Głównym celem podejmowanych działań, które są zgodne z celami „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” jest poprawa jakości powietrza, a nie tylko wielkość redukcji emisji. Dlatego konieczna jest optymalizacja podejmowanych działań tak, aby posiadane środki lokowane były efektywnie i w newralgicznych miejscach. Efekt wdrożenia działań powinien być monitorowany, aby w razie konieczności korygować ich kierunki.

• Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2019

Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2019 został przyjęty uchwałą Nr XVI/216/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 27 marca 2012 r. Dokument ten określa w szczególności: cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Zapisy „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025 ” są spójne z zapisami Programu Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego m.in. w zakresie celu Nr 2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych, oraz w zakresie celu Nr 3 Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Celami średniookresowymi do roku 2019 dla województwa opolskiego w tym zakresie będą:

- budowa systemu zarządzania ochroną powietrza atmosferycznego,
- kontynuowanie i rozbudowa wdrożonych mechanizmów rynkowych, sprzyjających podejmowaniu działań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i przeciwdziałania zmianom klimatu,

- kontynuacja działań zmierzających do dalszej redukcji emisji zanieczyszczeń atmosferycznych.

- **Plan Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii w Województwie Opolskim**

Zarząd Województwa w marcu 2010 roku przyjął „Plan Rozwoju odnawialnych źródeł energii w województwie opolskim”. Plan został opracowany przez opolską jednostkę naukową w ścisłej współpracy z samorządami lokalnymi. Zawiera diagnozę zasobów, potencjału OZE oraz wariantowe plany rozwoju. Jest on także rozwinięciem i uszczegółowieniem zapisów ze *Strategii Rozwoju Województwa*. Stanowi merytoryczną podstawę dla opiniowania planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych i założeń do gminnych planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

Należy przyjąć, że rozwój energetyki rozproszonej opartej na odnawialnych źródłach energii będzie się odbywał w środowisku zintegrowanych działań na rzecz łącznej realizacji trzech celów Pakietu 3x20. Jest to ważne, zwłaszcza w warunkach silnej współzależności emisji CO₂ od udziału energii odnawialnej w rynku energii końcowej.

Należy podkreślić, że absolutnie niezbędnym warunkiem technologicznej przebudowy energetyki jest stopniowa alokacja jej regulacji z poziomu rządowego (energetyka zawodowa i wielkoskalowa) na poziom samorządowy (energetyka rozproszona, w tym zwłaszcza OZE).

Najważniejszymi celami ujętymi w „Planie Rozwoju odnawialnych źródeł energii w województwie opolskim” są:

- wzrost wykorzystania energii odnawialnej w bilansie energetycznym województwa,
- promocja i popularyzacja zagadnień związanych z wykorzystaniem energii odnawialnej,
- optymalne lokalizowanie nowych obiektów i urządzeń do produkcji energii odnawialnej,
- wsparcie projektów w zakresie budowy urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii odnawialnej,
- promowanie i popularyzacja modelowych rozwiązań w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym rozwiązań technologicznych, administracyjnych i finansowych,
- prowadzenie analiz przyrodniczo-krajobrazowych przy lokalizacji obiektów i urządzeń do produkcji energii, w szczególności energetyki wiatrowej,
- wzmocnienie działań zmierzających do stworzenia gmin samowystarczalnych energetycznie,
- stworzenie z Regionalnego Centrum Ekoenergetyki w Łosiu modelowej jednostki, która będzie realizowała priorytetowe działania w zakresie promocji rozwoju odnawialnych źródeł energii.

Zapisy „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” są spójne z zapisami Planu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii w Województwie Opolskim. Świadczą o tym zapisy celu operacyjnego 2. Zwiększanie wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii ujęte w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” w zakresie przedsięwzięć 2.1 Opracowanie koncepcji, programów i planów związanych z OZE a także 2.2 Zastosowanie energii opartej na OZE, w szczególności z wiatru, wody, ciepła z ziemi, słońca w obiektach użyteczności publicznej oraz 2.3 Promocja projektów inwestycyjnych opartych na OZE.

- **Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020**

W dniu 9 kwietnia 2014 r. Zarząd Województwa Opolskiego przyjął Uchwałą nr 4910/2014 projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego 2014 – 2020, który następnie został przekazany do Komisji Europejskiej. Dnia 18 grudnia 2014 r. Komisja Europejska zatwierdziła Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020.

„Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego 2014 – 2020” zawierający XII osi priorytetowych to dokument strategiczny regionu opolskiego na kolejną perspektywę

finansowania. Przewiduje on realizację projektów dotyczących także zadań wynikających ze „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”, szczególnie w zapisach:

- Oś I. Innowacje w gospodarce:
Cel szczegółowy 1: Wzrost innowacyjności przedsiębiorstw.
- Oś III. Konkurencyjna gospodarka:
Cel szczegółowy 1: Poprawa dostępności terenów inwestycyjnych dla przedsiębiorstw.
- Oś IV. Gospodarka niskoemisyjna:
Cel szczegółowy 1: Poprawa jakości powietrza, w szczególności poprzez wsparcie ekologicznego transportu publicznego.
Cel szczegółowy 2: Zmniejszenie energochłonności sektora publicznego oraz mieszkalnictwa.
Cel szczegółowy 3: Ograniczenie strat i nadmiernego zużycia energii przez MSP.
Cel szczegółowy 4: Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii przez MSP
- Oś VII. Zrównoważony transport na rzecz mobilności mieszkańców:
Cel szczegółowy 1: Zwiększenie dostępności transportowej poprzez rozwój infrastruktury drogowej.
Cel szczegółowy 2: Zwiększenie dostępności transportowej poprzez rozwój i modernizację infrastruktury kolejowej w regionie.

Poprawa jakości powietrza w województwie opolskim ujęta w przedmiotowym dokumencie będzie realizowana m.in. poprzez: inwestycje w ekologiczny transport publiczny, działania dotyczące przebudowy infrastruktury miejskiej wyprowadzającej z centrów miast indywidualny ruch samochodowy, integrację funkcjonowania poszczególnych podsystemów transportowych, kompleksową termomodernizację budynków, wymianę oświetlenia na energooszczędne oraz nowo budowane instalacja OZE. Inwestycje te powinny przyczynić się do minimalizacji emisji zanieczyszczeń (w szczególności CO₂) do atmosfery, zmniejszenia hałasu ulicznego i zatłoczenia motoryzacyjnego w miastach oraz zwiększenia efektywności energetycznej i wykorzystania OZE.

Ponadto celem inwestycji planowanych do dofinansowania w ramach RPO WO jest:

- obniżenie energochłonności budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych, obejmującą m.in. zmiany w systemach ogrzewania i wentylacji, strukturze budynków, instalacjach doprowadzających ciepłą wodę, zmiany wyposażenia na urządzenia o najwyższej, uzasadnionej ekonomicznie, klasie efektywności energetycznej,
- zmniejszenie zapotrzebowania na wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła, poprzez zastosowanie energooszczędnych technologii, wprowadzanie systemów zarządzania energią czy zmiany systemów wytwarzania i wykorzystywania energii.

• **Strategia Rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020**

Miasto Opole oraz Gminy: Chrząstowice, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Gogolin, Izbicko, Komprachcice, Krapkowice, Lewin Brzeski, Łubniany, Murów, Niemodlin, Ozimek, Popielów, Prószków, Strzeleczyki, Tarnów Opolski, Turawa, Walce, Zdzeszowice podpisały z końcem czerwca 2012 r. Porozumienie o utworzeniu Aglomeracji Opolskiej. Wynikiem podpisanego Porozumienia jest opracowana z końcem 2014 r. Strategia Rozwoju Aglomeracji Opolskiej, jako Nadodrzańskiego Obszaru Współpracy, aktywności i inicjatyw mieszkańców w zakresie: dobrego miejsca do życia i pracy, nowoczesnej przestrzeni gospodarczej dla rozwoju przedsiębiorczości i innowacji, miejsc sprzyjających kreatywnemu rozwojowi zawodowemu, atrakcji kulturalnych i turystycznych, a także miejsc z wysoką jakością środowiska.

Strategia Rozwoju Aglomeracji Opolskiej, wytycza kierunki rozwojowe oraz wdraża zapisy wspólnej strategii rozwoju, takie jak: rozwój gospodarczy i wspólne działania na rzecz pozyskania inwestorów, transfer nowych technologii z centrów naukowych Opola do podmiotów

gospodarczych aglomeracji, transport zbiorowy, ochrona zasobów przyrodniczych i ochrona środowiska, ochrona przeciwpowodziowa, oświata, kultura, sport i turystyka.

Działania ujęte w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” są spójne z celami Strategii Rozwoju Aglomeracji Opolskiej, głównie w zakresie Celu strategicznego IV: Ochrona środowiska, cel szczegółowy IV.1 Ograniczenie niskiej emisji przez zwiększenie efektywności energetycznej oraz w zakresie Celu strategicznego V: Rozwój obszarów wiejskich, cel szczegółowy V.1. Wzmacnianie funkcjonalności obszarów wiejskich, poprzez rozwijanie i ulepszanie infrastruktury sieciowej oraz poprawę jakości podstawowych usług lokalnych świadczonych dla ludności wiejskiej.

Projektami strategicznymi ww. celów będą, m.in.:

- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Aglomeracji Opolskiej,
- Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego,
- Program przeciwdziałania i ograniczania skutków zjawisk ekstremalnych na terenie Aglomeracji Opolskiej,
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej oraz poprawa jakości usług komunalnych świadczonych na obszarach wiejskich.

Działaniami realizowanymi w ramach strategicznych projektów będą:

- ocieplenie obiektów,
- wymiana okien oraz drzwi zewnętrznych,
- modernizacja systemów grzewczych, systemów wentylacji i klimatyzacji,
- instalacja kotłów niskoemisyjnych,
- zastosowanie rozwiązań korzystających z OZE.

• **Strategia Rozwoju Wspólnoty Opolskiej**

Zapisy „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” są kontynuacją Strategii Rozwoju Wspólnoty Opolskiej, dokumentu opracowanego przez Starostwo Powiatowe w Opolu, który został przyjęty uchwałą Rady Powiatu Opolskiego Nr XVIII/158/2001 w dniu 19.04.2001 r.

W wyznaczonych celach strategicznych również poruszany jest temat ochrony środowiska. Jednym z kierunków działań zaproponowanych w tym zakresie jest podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców. Jest to jedno z rozwiązań, których wynik nie jest łatwy do monitorowania czy sprawdzenia, jednak posiada ono cechy, które mogą znacznie przyczynić się do zrealizowania celu strategicznego.

Priorytetami Strategii Rozwoju Wspólnoty Opolskiej jest:

1. Ochrona środowiska naturalnego.
2. Tworzenie warunków dla rozwoju przemysłu wysokich technologii.
3. Rozwój przemysłu turystycznego.
4. Kultywowanie tradycji i tworzenie nowych wartości kulturowych.

• **Program ochrony środowiska dla powiatu opolskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą na lata 2016 – 2019**

Dokument opracowany przez Starostwo Powiatowe w Opolu, został przyjęty uchwałą Rady Powiatu Opolskiego Nr XXV/180/13 z dnia 22 marca 2013 r.

Kompleksowość zagadnień ochrony środowiska, a także zakres przeobrażeń na terenie Powiatu wymusiła wyznaczenie celów priorytetowych, a także przyjęcie zadań z zakresu wielu sektorów ochrony środowiska.

Należy do nich:

- poprawa jakości oraz ochrona wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody Powiatu,
- ochrona powierzchni ziemi i gleb, głównie przeznaczenia rolniczego,
- wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem oraz podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- poprawa jakości powietrza oraz klimatu akustycznego.

Zapisy „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 –2025” są spójne głównie z celem strategicznym 7 *Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego* w zakresie celu operacyjnego 7.1. Jakość powietrza oraz 7.8. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Realizacją celów w tym zakresie będzie osiągnięcie jakości powietrza w zakresie dotrzymywania dopuszczalnego poziomu pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu na terenie Powiatu Opolskiego oraz utrzymanie jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z obowiązującymi standardami jakości także szersze stosowanie odnawialnych źródeł energii.

Osiągnięciu temu będą sprzyjać takie działania jak:

- realizacja obwodnic i obejść drogowych na najbardziej obciążonych szlakach komunikacyjnych rangi krajowej, wojewódzkiej i powiatowej,
- poprawa stanu technicznego dróg o małej przepustowości i złym stanie technicznym,
- modernizacja systemów grzewczych i eliminacja niskiej emisji zanieczyszczeń, w tym: ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza ze spalania paliw w sektorze produkcyjnym i komunalnym,
- likwidacja lokalnych kotłowni i podłączenie obiektów do zbiorczej sieci ciepłej,
- wprowadzanie niskoemisyjnych nośników energetycznych w gospodarce komunalnej,
- modernizacja kotłowni, termomodernizacja i zamiana nośnika energetycznego w obiektach służby zdrowia i obiektach kultury,
- modernizacja i hermetyzacja procesów technologicznych w celu likwidacji powstawania emisji „u źródła” oraz zastosowanie instalacji ochronnych,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń lotnych związków organicznych powstających w wyniku magazynowania benzyn oraz ich dystrybucji,
- ograniczenie emisji metali ciężkich do powietrza oraz trwałych zanieczyszczeń organicznych do środowiska,
- budowa urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii wytwarzanej z wykorzystaniem źródeł odnawialnych: biopaliw, energii wodnej, wiatrowej, energii słonecznej, energii geotermalnej, pomp ciepła.
- zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii oraz szkodliwości spalania odpadów w gospodarstwach domowych.

4. Usytuowanie, wielkość i ogólna charakterystyka przedmiotowego obszaru

Powiat Opolski położony jest w środkowej części województwa opolskiego. Powiat graniczy od północy z powiatem namysłowskim i kluczborskim, od zachodu z powiatem brzeskim, od południa z powiatami: nyskim, prudnickim i krapkowickim oraz od wschodu z powiatami: oleskim i strzeleckim.

Rys.1. Powiat Opolski na tle podziału administracyjnego Województwa Opolskiego

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Opolskiego

Zajmuje powierzchnię 1587 km², co stanowi 17% ogólnej powierzchni województwa. Na podstawie danych statystycznych z końca roku 2013 zamieszkuje go 133.217 osób, co daje średnią gęstość zaludnienia 84 osób na 1 km². Powiat Opolski składa się z trzech gmin miejskich – Niemodlina, Ozimka, Prószkowska i dziesięciu gmin wiejskich: Chrząstowice, Dąbrowa, Dobrzemia Wielkiego, Komprachcic, Łubnian, Murowa, Popielowa, Tarnowa Opolskiego, Tułowic, Turawy. Siedzibą władz powiatu jest Miasto Opole. Wszystkie gminy wchodzące w skład powiatu opolskiego oprócz gminy Tułowice, znajdują się w aglomeracji opolskiej.

Powiat Opolski posiada znaczny potencjał rozwojowy uwarunkowany walorami osadniczymi, wynikającymi z oddziaływania stolicy województwa miasta Opola oraz niewielkiej odległości od zjazdów w kierunku autostrady A4. Potencjałem rozwojowym powiatu są również walory gospodarcze oraz przyrodnicze, podstawa do rozwoju turystyki, przede wszystkim turystyki weekendowej.

5. Istniejący stan środowiska ze szczególnym uwzględnieniem stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Geomorfologia

Powiat Opolski położony jest w dolinie Odry. Znajduje się na wysokości 135 m. n.p.m. Na wyniesieniach w okolicach Ozimka, Niemodlina, Ligoty Turawskiej i Starych Budkowic teren dochodzi do 220 m n.p.m. W części środkowej Powiatu Opolskiego wyróżniamy pradolinę wrocławską, która obejmuje dolinę Odry na wschodzie, równinę opolską na północy, równinę niemodlińską na południowym zachodzie i dolinę nysy kłodzkiej w zachodniej części gminy Niemodlin. Wszystkie krainy geograficzne należą do niziny śląskiej. Jedynie niewielki fragment gminy Tarnów Opolski należy do wyżyny śląskiej.

Wody powierzchniowe

Powiat Opolski posiada dobrze rozbudowaną sieć hydrograficzną. Głównymi rzekami przepływającymi przez teren powiatu są: Odra, Mała Panew, Stobrawa, Nysa Kłodzka. Największą rzeką na terenie powiatu jest rzeka Odra, zasilana przez Małą Panew i Stobrawę. Na rzece Odrze w obrębie powiatu znajduje się pięć stopni wodnych: Kąty, Dobrzeń, Chróścice, Zawada i Ujście Nysy. Drugą co do wielkości rzeką na terenie powiatu jest Mała Panew, która uchodzi do Odry poniżej Opola. Główne jej dopływy na terenie powiatu to: Leśnica, Lublinica, Libawa i Jemielnica. Następną rzeką jest Stobrawa, która jest mniejszym ciekim niż Mała Panew, a jej dopływami w powiecie są: Bogacica, Budkowiczanka oraz Wołczyński Strumień. Ponadto przez teren Powiatu Opolskiego przepływają rzeki Brynica, Ścinawa Niemodlińska i Prószkówka. Znajduje się tu również kilka budowli energetycznych, tzw. Małych Elektrowni Wodnych (MEW). Elektrownie te zlokalizowane są między innymi w Chrzastowicach, Dobrzenu Wielkim, Lubnianach, Osowcu.

Największym zbiornikiem wodnym na terenie powiatu jest Jezioro Turawskie na Małej Panwi (gmina Turawa). Przy normalnym stanie jezioro, zwane również Jeziorem Dużym, mieści 93 mln m³ wody. Duża powierzchnia lustra wody stwarza znakomite warunki do uprawiania sportów wodnych i wędkarstwa, stanowiąc jednocześnie doskonale miejsca do wypoczynku. Znaczącą barierą do wykorzystania jeziora na cele turystyczne są problemy ekologiczne i jego stan czystości, a zwłaszcza kwitnienie sinic. Stan czystości jeziora jest na bieżąco monitorowany, a także podejmowane są działania zmierzające do poprawy czystości jego wód min. poprzez budowę kanalizacji sanitarnej na obszarach jego w sąsiedztwie.

Na terenie powiatu znajdują się również mniejsze zbiorniki wodne, w postaci stawów, jezierek, stawów rybnych i hodowlanych, lokalnych zbiorników powyrobiskowych (między innymi Staw Nowokuźnicki, Stawy Niemodlińskie np. Sagów, Stawy Tułowickie np. Staw Łoża). Na terenie powiatu opolskiego bogatą tradycję ma hodowla ryb, a zwłaszcza karpia. Najstarsze stawy hodowlane powstały tu ok. XVI w. Obecnie kompleksy stawów hodowlanych, przede wszystkim karpia znajdują się w okolicach Niemodlina, Tułowic, Marszałek, Lubieni, w Biestrzenniku –Poliwodzie.

Wody podziemne

Na terenie Powiatu Opolskiego występuje największe nagromadzenie struktur wodonośnych w województwie opolskim, w tym najcenniejszy w regionie zbiornik triasowy Opole – Zawadzkie oraz czwartorzędowa dolina kopalna Małej Panwi. Wody podziemne wykorzystywane są głównie do zaopatrzenia ludności w wodę pitną. Na terenie powiatu opolskiego stan ilościowy wód poziomych jest dobry, co gwarantuje nie przekraczanie dostępnych zasobów przy długotrwałym poborze.

Obszar Powiatu Opolskiego znajduje się w obrębie Jednolitych części wód podziemnych nr 116 o kodzie PLGB6220116, nr 114 o kodzie PLGB6220114, i nr 93 o kodzie PLGB6220093. W granicach powiatu występują Główne Zbiorniki Wód podziemnych:

- GZWP nr 323 Subzbiornik rzeki Stobrawa,
- GZWP nr 333 Zbiornik Opole– Zawadzkie,
- GZWP nr 334 Dolina Kopalna rzeki Mała Panew,
- GZWP nr 336 Niecka Opolska,
- GZWP nr 337 Dolina kopalna Lasy Niemodlińskie,
- GZWP nr 338 Subzbiornik Paczków–Niemodlin.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu w 2013 roku prowadził monitoring wód podziemnych. Ocena stanu klasy jakości wód podziemnych, przeprowadzona na terenie województwa opolskiego, objęła również punkty kontrolne zlokalizowane na terenie Powiatu Opolskiego. Kontrolowane wody podziemne Powiatu Opolskiego charakteryzowały się:

- występowaniem wód zadowalającej jakości (III klasa) w 4 punktach pomiaru,
- występowaniem wód niezadowalającej jakości (IV klasa) w 2 punktach pomiaru,
- występowaniem wód złej jakości (V klasa) w 4 punktach pomiaru.

Lasy

Lasy spełniają istotną rolę w odniesieniu do hydrosfery i atmosfery. Oprócz tego posiadają funkcje produkcyjne i społeczne, przede wszystkim rekreacyjne. W Powiecie Opolskim lasy zajmują ok. 44,7 % ha powierzchni (GUS 2014r.). Wskaźnik lesistości powiatu jest dużo wyższy od przeciętnej lesistości województwa opolskiego (26,5 %) oraz kraju (29,2 %).

Powierzchnia gruntów leśnych ogółem na terenie Powiatu Opolskiego wynosi 72 836,38 ha (wg danych GUS 2014), wykazując tendencję wzrostową gdyż systematycznie prowadzone są zalesienia. Nadzór nad lasami Skarbu Państwa (pow. ok. 70524,59 ha) na terenie powiatu sprawują Nadleśnictwa: Brzeg, Opole, Prószków, Tułowice, Kup, Turawa, Kluczbork i Strzelce Opolskie. Nadzór nad lasami nie będącymi własnością Skarbu Państwa (pow. ok. 2 311,79 ha) na mocy porozumień ze Starostą Opolskim, sprawują:

- Nadleśnictwo Brzeg (gmina Popielów – sołectwa – Karłowice, Kolonia Popielowska,
- Kuźnica Katowska, Kurznie, Rybna, Stare Kolnie, Stobrawa),
- Nadleśnictwo Opole (gmina Komprachcice, Prószków, Dąbrowa, Chrzastowice,
- Ozimek, Tarnów Opolski),
- Nadleśnictwo Prószków (gminy Komprachcice, Prószków),
- Nadleśnictwo Tułowice (gminy Niemodlin, Dąbrowa, Tułowice),
- Nadleśnictwo Turawa (gmina Turawa, Murów, Łubniany).

Gleby

Na terenie powiatu występują utwory czwartorzędu, trzeciorzędu, kredy i triasu. Dna dolin rzecznych pokrywają powierzchniowo holocenijskie gliny napływowe, pod którymi zalegają utwory piaszczysto – żwirowe. Na terenie Powiatu Opolskiego ok. 43% powierzchni stanowią użytki rolne. Gleby w większości należą do gleb słabych, wytworzonych z piasków pochodzenia aluwialnego. Występują tu głównie utwory piaszczyste, pseudobielicowe i bielicowe, miejscami utwory gliniaste, mady we współczesnych dolinach rzecznych, w miejscach niżej położonych czarne ziemie oraz miejscami gleby organiczne, objęte ochroną na terenie niektórych gmin powiatu. Spotyka się gleby brunatne właściwe i wylugowane, rdzawe, brunatne kwaśne, gleby glejowe, mułowo-torfowe, torfowe i torfowo-murszowe torfy niskie. Dominują gleby lekkie zbyt przewiewne i przepuszczalne o odczynie bardzo kwaśnym, kwaśnym i lekko kwaśnym. Lokalnie obserwuje się występowanie gleb ciężkich np. w gminie Popielów.

Surowce mineralne

Głównymi surowcami na terenie Powiatu Opolskiego jest kruszywo naturalne i surowce ceramiki budowlanej, a także bazalt i margiel. Pokłady dolnego i częściowo środkowego wapienia muszlowego stanowią podstawową bazę surowcową dla potrzeb przemysłu wapienniczego i cementowego, który rozwinął się w okolicach Tarnowa Opolskiego (złóże „Przywory”). Na terenie poszczególnych gmin powiatu udokumentowano występowanie złóż piasków, ilów, kruszywa naturalnego i surowców budowlanych (złóże „Narok” w Dąbrowie, w Niemodlinie, Tułowicach, złóże „Jełowa”, „Zawada”, „Kępa” w Lubnianach, złoża „Chróścice – Siołkowice” i „Siołkowice 2” w Popielowie) złóż piasków w Przysięczy, złóż żwirków filtracyjnych w Złotnikach, złóż wapienia, margla i margli ilastych Opole – Folwark na terenie gminy Prószków, złoża bazaltów w Graczach w gminie Niemodlin. Istotnym, a nierozwiązanym dotychczas zagadnieniem jest możliwość pozyskania znacznych ilości termalnych wód mineralnych odkrytych w Grabinie. W Ozimku udokumentowano złoża surowców mineralnych, wśród których wyróżnia się złóż ilów kajprowych „Krasiejów” zaliczane do złóż pokładowych. Obecnie złoża tego nie eksploatuje się. Na terenie powiatu znajdują się również złóż piasków formierskich „Grodziec”, eksploatowane dla potrzeb odlewnictwa i budownictwa oraz celów formierskich, oraz złóż piasków formierskich „Dylaki”.

Warunki klimatyczne

Średnia roczna temperatura w Powiecie Opolskim wynosi 8.2°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą 18.5°C, a najchłodniejszym styczeń ze średnią temperaturą 1.5°C. W okresie letnim dominują wiatry z zachodu i północnego zachodu, zimą – wiatry południowe i południowo-zachodnie. Około 50% ogółu wiatrów to wiatry bardzo słabe o prędkości od 0.2 do 2 m/s. Wiatry o prędkościach od 2 do 5 m/s stanowią 24% wszystkich wiatrów w roku. Okres wegetacyjny rozpoczyna się pod koniec marca, a kończy w pierwszej dekadzie listopada. Trwa więc przez około 220 dni, a jego średnia temperatura wynosi +14°C. Suma opadów atmosferycznych waha się od 650 mm do 700 mm. Największe opady notuje się w miesiącach letnich, tj. w czerwcu, w lipcu i w sierpniu, w których to często zdarzają się gwałtowne ulewy i burze. Najmniej opadów przypada na luty. Z kolei największą wilgotność powietrza odnotowuje się w miesiącach późno jesiennych i zimowych (listopad i grudzień), które są powodem występowania gęstych mgieł (30 - 40 dni w roku). Na okres wegetacyjny przypada od 62% – 65% opadów rocznych. Dla dolin rzecznych typowe są sytuacje inwersyjne, które znacząco wpływają na pogorszenie warunków klimatu lokalnego. Niekorzystny wpływ na inne czynniki klimatyczne dna dolin rzecznych mają także występujące tutaj płytkie poziomy wód gruntowych i lokalne podmokłości, wpływające znacznie na obniżenie średnich temperatur oraz większą wilgotność powietrza. Charakterystyczna dla tych terenów jest stagnacja chłodnego i wilgotnego powietrza, wydłużona częstotliwość występowania przymrozków przygruntowych, mgieł i zamglań miejscowych.

Powietrze atmosferyczne

Stan czystości powietrza jest jednym ze zmiennych stanów środowiska i zależy głównie od emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz lokalnych warunków rozprzestrzeniania się tych zanieczyszczeń. Oceny i obserwacji zmian dokonuje Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89 ww. ustawy stanowiły dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określone w *rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie*

poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012, poz. 1031) oraz Ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw.

Klasyfikację stref za rok 2014 wykonano w oparciu o następujące założenia:

- klasa **A** - poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnej/docelowej; nie jest wymagane prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza,
- klasa **B** - poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną, lecz nie przekracza wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji; należy określić obszary przekroczeń wartości dopuszczalnych, a także przyczyny ich występowania (dotyczy wyłącznie pyłu PM_{2,5}),
- klasa **C** - poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną/docelową lub wartość dopuszczalną powiększoną o margines tolerancji; należy określić obszary przekroczeń oraz dążyć do osiągnięcia wartości kryterialnych, niezbędne jest opracowanie programu ochrony powietrza POP,
- klasa **C2** - poziom stężeń przekracza wartość docelową ustanowioną dla pyłu PM_{2,5}; należy dążyć do osiągnięcia wartości kryterialnych,
- klasa **D1** - poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego; nie jest wymagane prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza,
- klasa **D2** - poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego; należy dążyć do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do roku 2020.

Tab.1. Klasy stref poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia. Stan na 31.XII 2014 r.

Symbol klasy strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń													
SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃ ¹⁾	O ₃ ²⁾	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5} ³⁾	PM _{2,5} ¹⁾
A	A	A	A	C	D2	C	A	A	A	A	C	C	C2

Źródło: Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Opolu

Tab.2. Klasy stref poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin. Stan na 31.XII 2014 r.

Symbol klasy strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń			
SO ₂	NO _x	O ₃ ¹⁾	O ₃ ²⁾
A	A	C	D2

Źródło: Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Opolu

Na podstawie „Oceny jakości powietrza za 2014 rok” w województwie opolskim i klasyfikacji stref województwa opolskiego w 2014 r.” obszar Powiatu Opolskiego w ramach „strefy opolskiej” został zakwalifikowany: wg kryterium ochrony zdrowia do klasy A ze względu na poziom SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, Pb, As, Cd, Ni, do klasy C z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji O₃¹⁾, PM₁₀, B(a)P, PM_{2,5}³⁾, do klasy C2 z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji PM_{2,5}¹⁾ oraz do klasy D2 z powodu

przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji O₃²⁾. Natomiast wg kryterium ochrony roślin obszar powiatu opolskiego w ramach „strefy opolskiej” został zakwalifikowany: do klasy A ze względu na poziom SO₂, NO_x, do klasy C z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji O₃¹⁾ oraz do klasy D2 z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji O₃²⁾.

Dziedzictwo kulturowe

Powiat Opolski ze względu na położenie geograficzne jest miejscem przeplatania się różnorodnych kultur i tradycji. Ślady przenikania się kultur, zwłaszcza polskiej i niemieckiej, znajdziemy w architekturze, rzemiośle, obrzędach i folklorze. Do dzisiaj przetrwało wiele skarbów kultury materialnej ukazujących zmienne losy i skomplikowane układy polityczne tego regionu, to m.in. zamki, pałace, świątynie, a kapliczki, krzyże przydrożne, budowle użyteczności publicznej, układy przestrzenne miast i wsi, zabytki techniczne, nekropolie, parki dworskie i arboreta. Różnorodność kulturowa jest cechą charakterystyczną powiatu opolskiego i świadczy o jego atrakcyjności i bogactwie kulturowym.

Do znaczących obiektów dziedzictwa kulturowego na terenie powiatu opolskiego należą:

- **Zespół pałacowo-parkowy – Dom Pomocy Społecznej w Prószkowie** (W 2010 r. zamek doczekał się gruntownej renowacji. Inwestycja obejmowała wykonanie prac modernizacyjnych i konserwacyjnych, przeprowadzono również prace budowlane w pozostałej części elewacji zewnętrznej i wewnętrznej (dziejnic) budynku. Wykonano także prace instalacyjne iluminacji obiektu. W planach na najbliższe lata konieczna jest renowacja dwóch wież zamku. Stan obiektu pałacowo-parkowego określa się jako dobry),
- **Zespół pałacowo-parkowy – Zespół Szkół w Tułowicach** (W 2010 r. wykonano remont dachu na Zamku w Tułowicach. W przyszłości planowane są prace związane z odnowieniem elewacji zewnętrznej pałacu, odtworzeniem bramy wjazdowej wraz z całym ogrodzeniem zespołu pałacowo-parkowego, renowacja głównej klatki schodowej pałacu, zabytkowych sal (herbowa i ozdobiona głowami psów tzw. pieskowa) oraz zabytkowych kominków),
- **Zespół Szkół im. Józefa Warszawicza Prószkowie – Park Arboretum** (Stan aktualny parku jest zadowalający. Bieżące prace konserwacyjne wykonywane są co roku. Stworzona została również ścieżka dydaktyczna uwzględniająca walory przyrodnicze, a przede wszystkim osobliwości arboretum. Trasa ścieżki biegnie po istniejących alejach i dorobkach parkowych),
- **Zespół pałacowo –parkowy w Karczowie** (Dworek w położony w zabytkowym parku, stan aktualny obiektu niezadawalający, na obecnym etapie następuje zmiana właściciela obiektu z Politechniki Opolskiej n Gminę Dąbrowa),
- **Dworek Chróścina – Zespół Szkół w Chróscinie** (Cały kompleks dworku jest jedną z najciekawszych, pod względem architektonicznym budowli w gminie Dąbrowa. Przed drugą wojną światową należał do rodu Gerstenbergów, którego ostatni właściciel został pochowany na miejscowym cmentarzu, obok wielkiego głazu z piaskowca. Za dworkiem znajdują się dwa stawy i teren parku. Obecnie stan budynku uznać można za zadowalający. Prowadzone są bieżące prace konserwacyjne i remontowe),
- **Park pofolwarczny w Chmielowicach – Dom Dziecka** (W 2005 r. Dwór przeszedł kolejny remont, zmienił się kolor elewacji zewnętrznej, dokonano remontu dachu i postawiono nowe ogrodzenie, natomiast w roku 2009 usunięto stare drzewa i posadzono nowy drzewostan. Obecnie park znajduje się w stanie dobrym).

Fauna i flora

Stan zachowania wyjątkowych elementów flory i fauny oraz naturalnych i półnaturalnych ekosystemów jest na terenie powiatu zróżnicowany. Poza terenami silnie przekształconymi, występują też bardzo obszary cenne przyrodniczo. Oprócz zbiorowisk leśnych występujących w znacznej części na terenie powiatu występują także zbiorowiska łąkowe, wodne, szuwarowe i torfowiskowe. Zbiorowiskiem łąkowym są chronione łąki w okolicy Chrzastowic - to siedlisko łąk trzęślicowych i wilgotnych. Te same zbiorowiska łąkowe występują na obszarze chronionym w okolicach Karłowic nad Stobrawą. Do bardzo ważnych zbiorowisk należą zbiorowiska wodne i szuwarowe, związane z wodami płynącymi, także źródłami i zbiornikami stojącymi. Brzegi północne i wschodnie zbiornika turawskiego porośnięte są roślinnością wynurzona. Brzegi Stawu Nowokuźnickiego (rezerwat przyrody) w gminie Prószków porośnięte są przez szuwały trzciny pospolitej oraz pałki szerokolistnej. Również idealnym ekosystemem dla roślinności wodnej są starorzecza. Cenne przyrodniczo są również zbiorowiska torfowiskowe. Szczególną wartość prezentuje zespół torfowisk przejściowych, trzęsawisk i torfowisk wysokich na obszarze Borów Niemodlińskich. Cenionym walorem przyrodniczym są parki krajobrazowe, największy z nich - Stobrawski Park Krajobrazowy zajmuje obszar 52 636 ha i należy do największych parków krajobrazowych w Polsce. Park ma charakter nizinny z siedliskami wodno – błotnymi, chroni najcenniejsze obszary Niziny Śląskiej. Swoim zasięgiem obejmuje zwarte obszary lasów Stobrawsko – Turawskich z monokulturami sosnowymi i 200-letnimi starodrzewami. W dolinach rosną głównie lasy liściaste, są to: grądy, łągi jesionowo – olszowe, jesionowo – wiązowe oraz bardzo rzadki łąg wierzbowo – topolowy. Z położeniem w dolinach rzek związane jest życie cennych gatunków zwierząt, głównie ptaków takich jak: kania czarna, kania ruda - która jest symbolem parku, koszatka, orlik krzykliwy. Nad stawami hodowlanymi (ok. 600 ha) zobaczyć można bielika, czaplę siwą i białą, kormorana oraz inne, rzadkie gatunki ptaków. Występują tu również płazy, m.in. rzekotka drzewna i żaba trawna. W lasach swoje gniazda mają: bocian czarny, żuraw, samotnik oraz włochatka. Jednym z najpiękniejszych miejsc Stobrawskiego Parku Krajobrazowego jest dorzecze Budkowiczanki, gdzie występują wydry, bobry, ważka świtezianka.

Na uwagę zasługuje również roślinność. Ogółem zinwentaryzowano tu 49 gatunków roślin naczyniowych chronionych, w tym 7 gatunków wymagających tzw. ochrony czynnej: kukułka Fuscha, krwista i szerokolistna, nasiężał pospolity, kotewka orzech wodny, fiołek mokradłowy, ziemowit jesienny. Niewątpliwą atrakcją Parku są wyniesienia wydmowe dochodzące do 30 m wysokości. Obecnie porośnięte głównie borem suboceanicznym. Odsłonięte fragmenty wydm spotkamy w okolicach Dąbrówki Łubniańskiej i Karłowic. Na przedpolu wydm i między wydmami utworzyły się torfowiska z modrzewiami, bagnem zwyczajnym i rosiczką okrągłolistną. Na obszarze Parku znajdują się 4 rezerваты przyrody: Rogalice, Leśna Woda, Śmiechowice, Lubsza oraz użytki ekologiczne: Gęsi Staw, Jagienickie Łąki, Puchacz. Na terenie Parku przygotowano również 11 ścieżek przyrodniczo – krajobrazowych.

Warty uwagi jest również zespół przyrodniczo krajobrazowy Lipno, który ma charakter parku dendrologicznego. Ogród dendrologiczny zajmuje obszar 4,18 ha. Rośnie tu wiele cennych okazów drzew także egzotycznych. Do najciekawszych należy ambrowiec amerykański, azalia japońska, grójecznik japoński, różanecznik fioletowy, mahonia pospolita. Wiele okazów zakwalifikowano do najstarszych w Polsce, wśród z nich tulipanowiec amerykański (prawie 200-letni okaz mierzy w obwodzie 418 cm i ma 30 m wysokości).

Zasoby i stan przyrody

Celem ochrony przyrody jest m.in. utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów wraz z ich siedliskami, a także zachowanie bioróżnorodności oraz ochrona walorów krajobrazowych. Skuteczna ochrona przyrody wymaga określonych form, które w szczególności mają zapewnić

możliwość zwiększonej ingerencji państwa w obszary objęte ochroną i możliwość zastosowania instrumentów administracyjnych i prawnych.

Do formy ochrony przyrody zaliczamy:

- tworzenie parków narodowych,
- uznawanie określonych obszarów za rezerwaty,
- tworzenie parków krajobrazowych,
- wyznaczanie obszarów chronionego krajobrazu,
- obszarów Natura 2000,
- wprowadzanie gatunkowej ochrony roślin, zwierząt i grzybów,
- wprowadzanie ochrony w drodze uznania za pomnik przyrody; stanowisko dokumentacyjne; użytek ekologiczny; zespół przyrodniczo-krajobrazowy.

Duże zróżnicowanie środowiska geograficznego, torfowiska i miejsca o silnie zróżnicowanej rzeźbie przyczyniły się do urozmaicenia szaty roślinnej. Właśnie zróżnicowanie i urozmaicenie jest jednym z mierników walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Szczególne zasoby i walory przyrodnicze gminy chronione są dzięki ustanowionym rezerwatom, wyznaczonym obszarom chronionego krajobrazu, ustalonym pomnikom przyrody i użytkom ekologicznym.

Powierzchnia obszarów chronionych na terenie Powiatu Opolskiego na koniec 2013 r. (wg GUS) wyniosła 88 284,90 ha, co stanowi ok. 55,6% powierzchni powiatu, i jest to wartość wyższa od średniej wartości dla województwa opolskiego wynoszącej 27,2%, lokująca Powiat Opolski na pierwszym miejscu pod tym względem wśród powiatów województwa opolskiego.

Obszary prawnie chronione na terenie Powiatu Opolskiego na koniec w 2013 r. zostały scharakteryzowane w poniższej tabeli.

Tab.3. Obszary prawnie chronione na terenie Powiatu Opolskiego na koniec w 2013 r.

Nazwa jednost.	Ogółem	Rezerw. przyrody	Parki krajobraz.	Pozostałe formy ochrony przyrody	Obszar chronion. krajobr.	Użytki ekolog.	Stanow. dokum.	Zespoły przyrod.-Krajobr.
[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]
Powiat Opolski	88284,90	131,41	28261,4	3,10	60004,40	27,89	0,60	189,50

Źródło: GUS 2014

Rezerwaty przyrody

Obecnie na terenie Powiatu Opolskiego zlokalizowane są następujące rezerwaty przyrody:

- „Staw Nowokoźnicki” (gmina Prószków), rezerwat o powierzchni 20,00 ha, utworzony w celu ochrony stanowiska kotewki orzecha wodnego oraz zróżnicowanej i licznej ornitofauny,
- „Przysiecz” (gmina Prószków), rezerwat o powierzchni 3,10 ha, utworzony w celu ochrony pozostałości starodrzewia modrzewia sudeckiego,
- „Jaśkowice” (gmina Prószków), rezerwat o powierzchni 5,92 ha, utworzony w celu zachowania fragmentu lasu mieszanego z zachowanymi okazami modrzewia sudeckiego, z udziałem dębów szypułkowych i bezszypułkowych,
- „Prądy” (gmina Dąbrowa’), rezerwat o powierzchni 36,45 ha, utworzony w celu ochrony dobrze zachowanego torfowiska wysokiego o pokładzie torfu dochodzącym do 4 m miąższości, częściowo porośniętego antropogenicznym borem bagiennym.
- „Złote Bagna” (gmina Tułowice), rezerwat o powierzchni 33,17 ha, w pobliżu miejscowości Szydłów. Przedmiotem ochrony jest mało zniekształcone torfowisko wysokie z ciekawą szatą

roślinną oraz bogatą awifauną. Wyróżniającym się gatunkiem tego ekosystemu jest wełnianka pochwowata porastająca teren torfowiska,

- „Srebrne Źródła” (gmina Chrzastowice), zajmuje powierzchnię ok. 23 ha. Położony jest w dolinie rzeki Jemielnicy. Przedmiotem ochrony są występujące tu dobrze wykształcone zbiorowiska łąkowe i grądowe (łąg wiązowo-jesionowy, łąg jesionowo-olszowy i grąd subkontynentalny).

Każda z wyżej opisanych form ochrony wiąże się różnym rodzajem ograniczeń odnośnie zagospodarowania i użytkowania terenu.

Obszary NATURA 2000

Europejska Sieć Ekologiczna NATURA 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich UE. Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych.

Sieć Naturę 2000 tworzą trzy typy obszarów:

- obszar specjalnej ochrony ptaków (OSOP),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOOS),
- obszary o znaczeniu dla Wspólnoty (OZW).

Na terenie Powiatu Opolskiego wprowadzono następujące obszary NATURA 2000:

- Grądy Odrzańskie PLB020002,
- Bory Niemodlińskie PLH160005,
- Zbiornik Turawski PLB160004,
- Łąki w okolicach Chrzastowic PLH160010,
- Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą PLH160012.

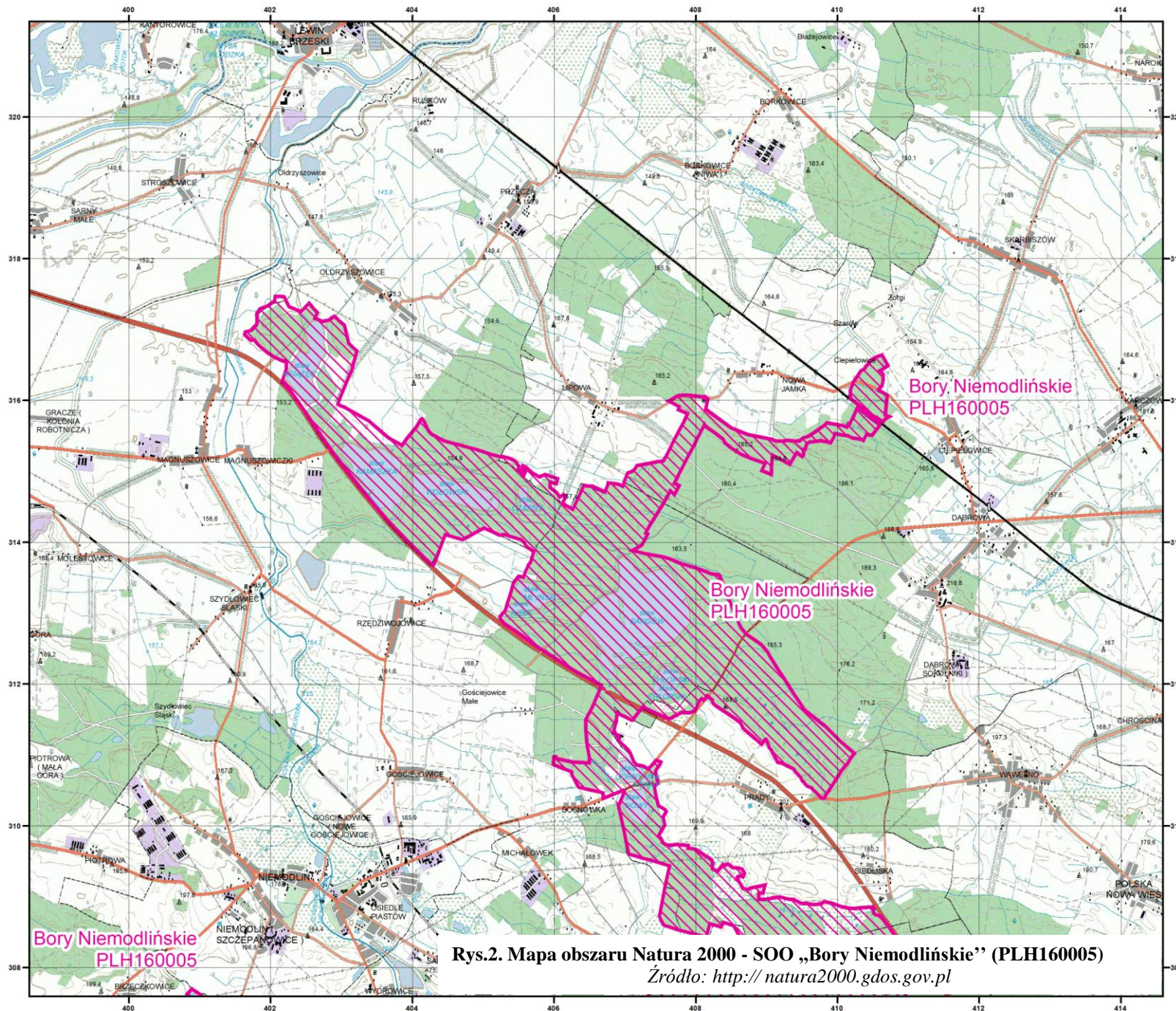
SOO „Bory Niemodlińskie” (PLH160005)

Specjalny obszar ochrony siedlisk SOO „Bory Niemodlińskie” (PLH160005) to obszar o powierzchni 4541,34 ha przebiega przez gminy: Łambinowice, Tułowice, Dąbrowa, Lewin Brzeski, Niemodlin. Obszar Borów Niemodlińskich jest rozległym kompleksem leśnym rozciągającym się na falistej i równinnej wysoczyźnie polodowcowej porozcinanej dolinkami rzecznyymi, między dolinami Nysy Kłodzkiej i Odry. Równiny wodnolodowcowe oraz ostańce denudacyjne zbudowane z osadów plioceńskiej sieci rzecznej i łąk mioceńskich, urozmaicają zespoły wydm dochodzących do 15 m wysokości, a także bezodpływowe zagłębienia, w których zlokalizowane są bory bagienne i torfowiska. Większa część ostoi jest zalesiona, głównie lasami o charakterze gospodarczym, wśród których zachowały się liczne fragmenty lasów o charakterze rodzimym. Wśród lasów występują duże kompleksy stawów z charakterystycznymi dla tych ekosystemów zespołami roślinności i fauny wodno-błotnej. Większe kompleksy zbiorowisk łąkowych występują w dolinach rzecznych, w tym Ścinawy Niemodlińskiej i Wytoki oraz ich dopływów. Obszar stanowi część dużego zwartego kompleksu leśnego, którego część zachodnia, proponowana do ochrony jako ostoja siedliskowa, charakteryzuje się bardzo dużą różnorodnością siedliskową, od siedlisk suchych na wydmach do skrajnie wilgotnych torfowisk i stawów. Mozaikowaty charakter siedlisk oraz silne związki funkcjonalno-przestrzenne między nimi uzasadniają objęcie ochroną większego obszaru niż zespołu chronionych dyrektywą UE siedlisk

przyrodniczych. Jednocześnie charakter zagospodarowania oraz liczne strefy nieciągłości występujących siedlisk decydują o konieczności delimitacji ostoi w pięciu podobszarach, nie połączonych ze sobą przestrzennie.

OSO „Grądy odrzańskie” (PLB020002)

Obszar ochrony siedlisk OSO „Grądy odrzańskie” (PLB020002) to obszar o powierzchni 20906,62 ha przebiega przez województwo opolskie (gminy: Skarbimierz, Brzeg, Dobrzeń Wielki, Dąbrowa, Lubsza, Popielów, Lewin Brzeski) oraz województwo dolnośląskie (gminy: Jelcz-Laskowice, Oława gm. wiejska, Oława gm. miejska, Czernica, Siechnice). Obszar specjalnej ochrony ptaków Grądy Odrzańskie leży w regionie biogeograficznym kontynentalnym w Środkowej Europie. Zlokalizowany jest głównie na terenach leśnych i użytkowanych rolniczo. Rozciąga się wzdłuż doliny Odry, na 70-cio kilometrowym odcinku między Narokiem a Wrocławiem. Zasięg granic obszaru obejmuje częściowo tereny województwa opolskiego i dolnośląskiego. Południowo-wschodnia część ostoi leżąca w województwie opolskim i rozciąga się węższym pasem na terenie dwóch powiatów: opolskiego i brzeskiego. Najbardziej wysunięta na południe część ostoi leży w powiecie opolskim, na terenie południowej części gmin: Popielów i Dobrzeń Wielki, oraz północnych obrzeżach gminy Dąbrowa. Na obszarze powiatu brzeskiego ostoja położona jest w zasięgu terytorialnym gminy Lubsza, obrębu wiejskiego gminy Lewin Brzeski, gminy Brzeg i Skarbimierz. Pozostała część obszaru położona w województwie dolnośląskim rozciąga się w na terenie powiatu oławskiego, wrocławskiego i miasta Wrocław. W powiecie oławskim ostoja leży w południowym zasięgu gminy miejsko-wiejskiej Jelcz-Laskowice, oraz w północnej części gminy wiejskiej i miejskiej Oława. Obszar położony jest na terenie depresji śląsko - opolskiej, północna część obszaru leży w obrębie monokliny przedsudeckiej. Od zachodu graniczy ze strefą uskoku trzeciorzędowych środkowej Odry. Z kolei od południa wkracza w zasięg wychodni podłoża przedtrzeciorzędowego. Obszar ostoi położony jest w zasięgu I-rzędowej zlewni rzeki Odry, oraz w II-rzędowej zlewni Odry i Nysy Kłodzkiej, rzekami III-rzędowej zlewni są Odra i Nysa Kłodzka, Widawa i Stobrawa. Większymi dopływami Odry płynącymi na obszarze ostoi są następujące rzeki: Oława, Smortawa, Dopływ z Kotowic, Kanał Zakrzowski, Krzywula, Piskorna, Żydówka, Brzezina, Bystrzycki Kanał, Młynówka Jelecka, Otocznica, Polderowski. Na terenie ostoi występuje wiele mniejszych cieków oraz rowów melioracyjnych tworzących dość gęstą sieć.

Rys.2. Mapa obszaru Natura 2000 - SOO „Bory Niemodlińskie” (PLH160005)
 Źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl>

Specjalne Obszary
 Ochrony Siedlisk
 Natura 2000

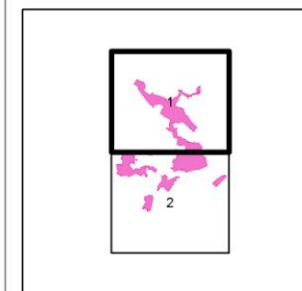

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

PLH160005

Bory Niemodlińskie

arkusz 1/2

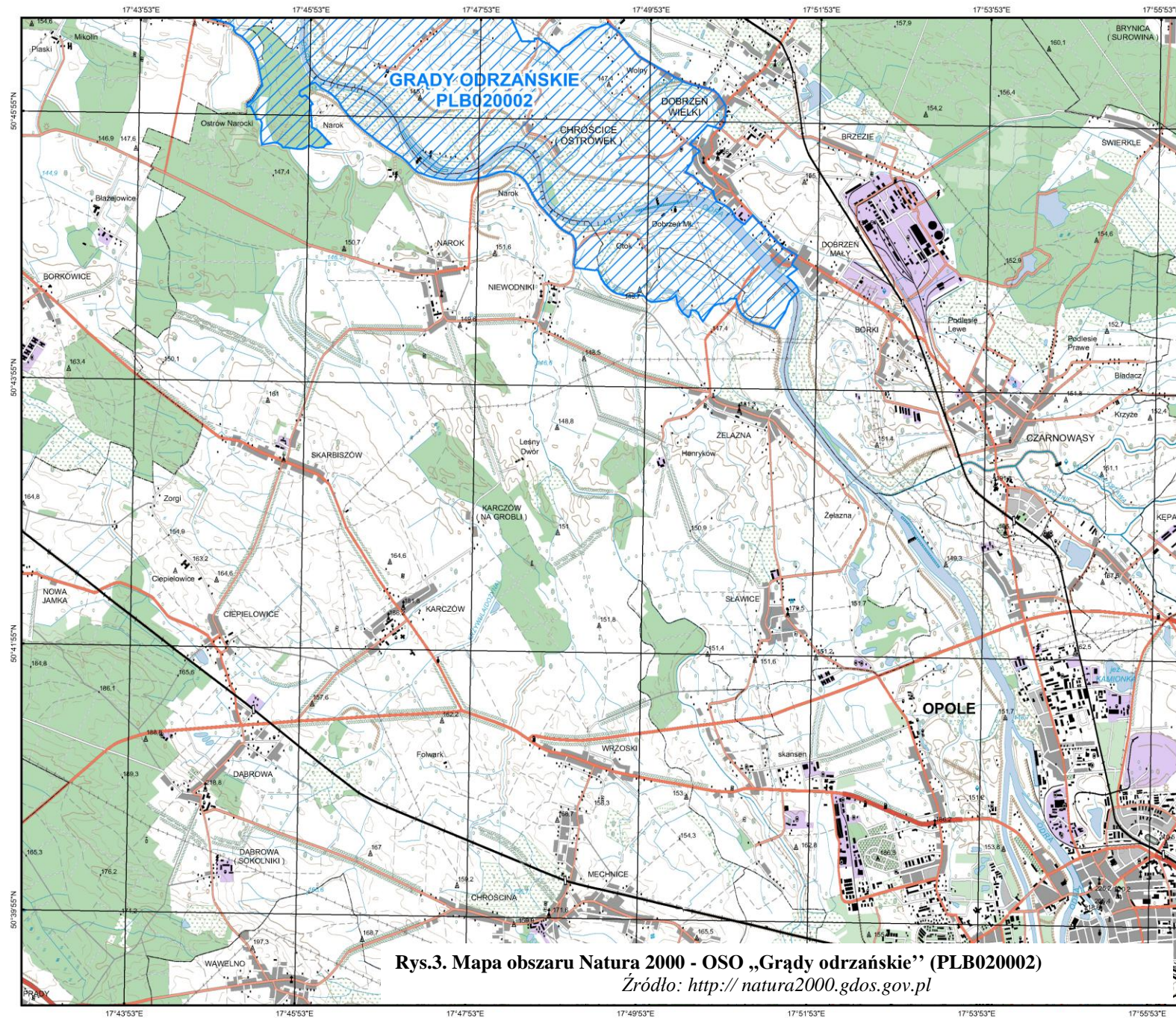

- specjalny obszar ochrony siedlisk
- sąsiadujący specjalny obszar ochrony siedlisk

Układ współrzędnych płaskich prostokątnych 1992
 Geodezyjny układ odniesienia EUROREF-89

Podkład topograficzny: VMap Level 2
 Wykonawca: Wojskowy Ośrodek Geodezji i Teledetekcji
 Edycja 2002

Opracowanie: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
 stan na: XI 2013

Natura 2000
Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków

PLB020002
Grądy Odrzańskie

arkusz 8 / 8

Skala 1 : 50 000

0 0,5 1 2 3 km

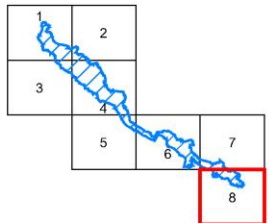
Aktualność danych: 14.04.2006
Data sporządzenia mapy: 14.04.2006

Układ współrzędnych płaskich prostokątnych 1992
Geodezyjny układ odniesienia EUREF-89

PLB020002
Grądy Odrzańskie
obszar specjalnej ochrony ptaków

 obszar specjalnej ochrony ptaków

 sąsiadujące obszary specjalnej ochrony ptaków

Rys.3. Mapa obszaru Natura 2000 - OSO „Grądy odrzańskie” (PLB020002)

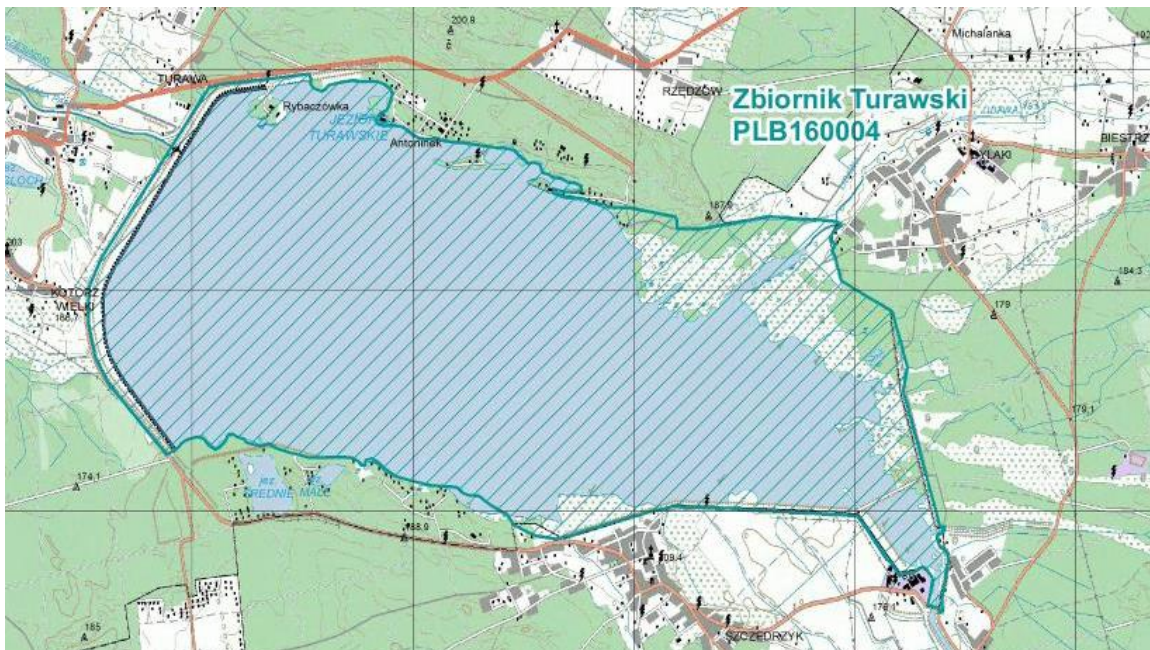
Źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl>

OSO Zbiornik Turawa (PLB160004)

Powierzchnia Zbiornika Turawskiego wynosi 2124,90 ha. Obszar obejmuje duży zbiornik zaporowy na rzece Mała Panew, w większości otoczony przez bory sosnowe. Zachodni brzeg i część brzegu południowego są obwałowane. Przy brzegu północnym i wschodnim występuje szeroki pas szuwarów, głównie mannowych, oraz zespoły zarośli wierzbowych. W zbiorniku następują częste wahania poziomu wody, niekiedy bardzo znaczne, podczas których miejscami odsłania się jego muliste dno. Zbiornik jest wykorzystywany do celów rekreacyjnych, stanowi również zaopatrzenie w wodę elektrowni Opole. Jezioro Turawskie znajduje się w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko - Turawskie”.

Ważna rola zbiornika Turawa jako regionalnej ostoi ptaków wodno-błotnych wynika z braku w tym rejonie większych zbiorników wodnych. Do największych zagrożeń dla związanej ze zbiornikiem awifauny i jej siedlisk należą: częste zmiany poziomu wody, rozwój masowej turystyki i rekreacji oraz towarzyszącej im infrastruktury, wzrastająca penetracja przybrzeżnej strefy zbiornika i znajdujących się tam łąk i pastwisk przez ludzi i zwierzęta oraz znaczne zanieczyszczenie wody w zbiorniku i występujące w niej zakwity glonów.

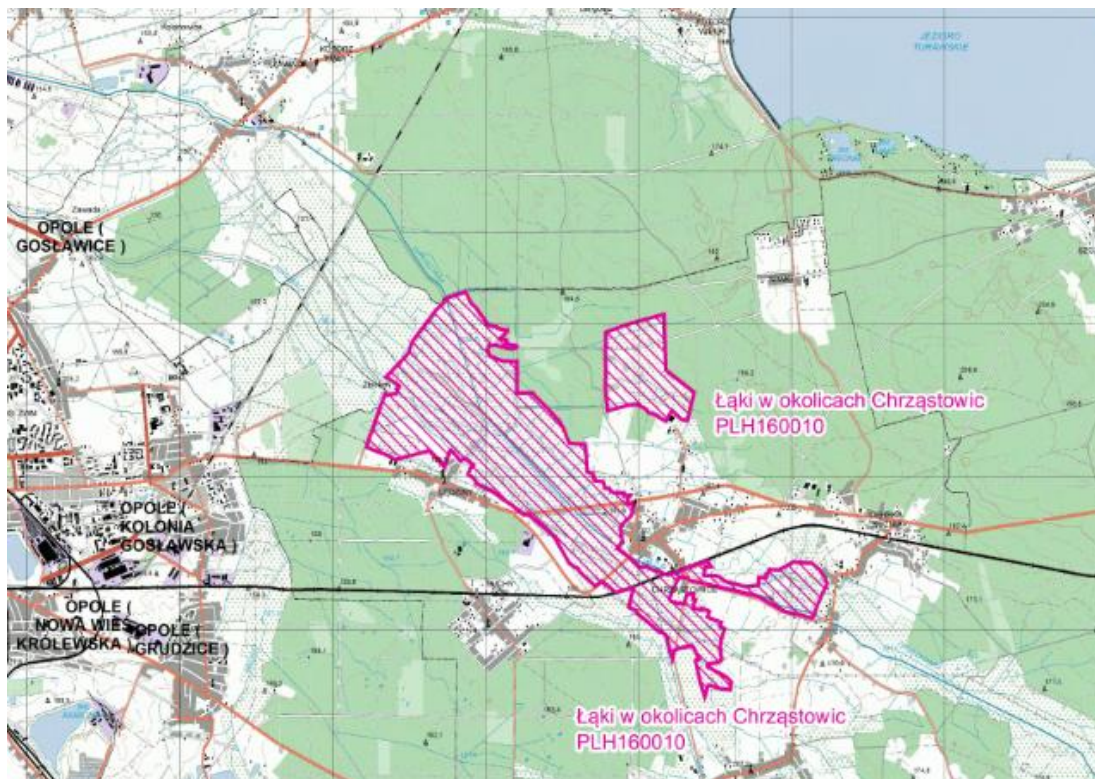
Zbiornik Turawa jest jedną z najważniejszych na Śląsku ostoi i żerowisk przelotnych ptaków wodno-błotnych. Liczebność zatrzymujących się tu podczas migracji zgrupowań gatunków z tej grupy sięga 15 000–24 000 osobników. Szczególnie liczne są spotykane tu migrujące zgrupowania blaszkodziobych, w tym zwłaszcza gęsi zbożowej (do 5 000 osobników) i krzyżówki (do 5700 osobników). Na migracjach licznie występuje również rybitwa czarna (do 450 osobników). Zgrupowania ptaków wodno-błotnych, a także bielika (12–29 osobników) można tu spotkać również zimą. Na uwagę zasługuje stosunkowo znaczna liczebność gniazdujących na zbiorniku populacji zausznika (50 par lęgowych, ok. 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej) oraz rybitwy białowąsej (8–45 par lęgowych, ok. 3% ogólnokrajowej populacji lęgowej).

Rys.4. Mapa obszaru Natura 2000 - „Zbiornik Turawski
Źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl>

SOO Łąki w okolicach Chrzastowic (PLH160010)

Obszar obejmuje duży kompleks łąkowy, ok. 220 ha. Łąki rozciągają się po obu stronach drogi krajowej nr 46 Opole-Częstochowa. Łąki są miejscami koszone, miejscami teren pokrywają odłogowane użytki zielone. Na całym obszarze miejscami występują kępy zadrzewień złożone z wierzb i olch lub pojedyncze okazy tych drzew, pojawiają się także brzozy. Znaczne obszary reprezentują dobrze zachowane zbiorowiska łąk wilgotnych z rzędu Molinietalia caeruleae. Występują takie gatunki jak: wiązówkę błotną, trzęślicę modrą, ostrożeńca warzywnego. W miejscach bardziej podsuszonych, przy drodze w znacznych ilościach występują osty. Miejscami licznie pojawia się krwiściąg lekarski. Na obrzeżach kompleksu i w otoczeniu stacji benzynowej przeważają zbiorowiska ruderalne. W okresie letnim fragmenty nie koszone są trudno dostępne ze względu na zagęszczenie i wysokość roślin. Rzeka Chrzastawa jest niewielkim ciekim, miejscami mocno zarośniętym, płynącym w zachodniej części omawianego obszaru. Nawadnia ona obszar, przez który przepływa utrzymując znaczną jego część w dobrej kondycji siedliskowej. Gleby to głównie mady, lokalnie namuły. Na większości obszaru wody gruntowe występują na głębokości 0,5-1 m. W okresie kwitnienia rosnące tutaj gatunki odwiedzane są przez liczne gatunki owadów: chronione trzmiele, rusałki (pawik, pokrzywnik, admirał, kratkowiec, dostojki, przeplatki i inne), modraszki (kilka gatunków), pазie królowej, połówce szachownica oraz przedstawicieli innych grup owadów. Przepływająca w pobliżu Chrzastawa stanowi system wzbogacający cały obszar o gatunki związane ze środowiskiem wodnym, nie tylko z rzędu owadów. Pojawiają się tutaj również żaba jeziorowa oraz, żaba trawna. W kępach wierzb odnaleźć można rzekotki. Obszar ważny dla ochrony motyli, związanych z siedliskiem łąk trzęślicowych i wilgotnych.

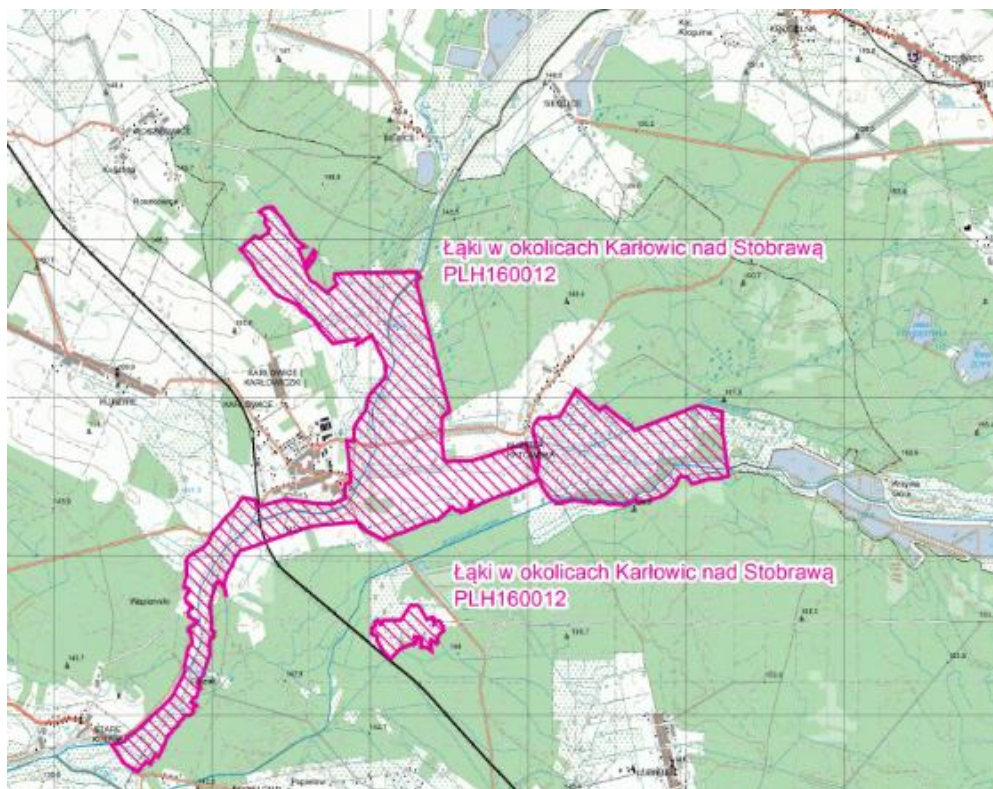

Rys.5. Mapa obszaru Natura 2000 - „Łąki w okolicach Chrzastowic”

Źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl>

SOO Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą (PLH160012)

Obszar o powierzchni ok. 933,5 ha, składa się w prawie 50% z siedlisk łąkowych i zaroślowych, kolejno ok. 40% stanowią siedliska rolnicze, na pozostałym terenie znajdują się lasy mieszane, siedliska leśne oraz lasy iglaste. Łąki położone są na prawym i lewym brzegu rzeki Stobrawy oraz po obu stronach drogi Kuźnica Katowska - Karłowice - Popielów. Łąki stanowią duży kompleks, kilkusethektarowy okresowo koszonych (w części dopiero pod koniec lata, lub pozostawione bez koszenia) użytków zaliczanych do zbiorowisk łąk wilgotnych z rzędu Molinietalia caeruleae. W czasie przyborów wiosennych mogą być miejscami podtapiane przez Stobrawę. W niektórych fragmentach występują skupiska drzew i krzewów, w których skład wchodzi głównie olchy czarne, topole, wierzby. Inne obszary są bardziej podmokłe i porośnięte trzciną. Wśród dominujących gatunków roślin wymienić można trzęślicę modrą, wiaźówkę, śmiałka darniowego, ostrożenia warzywnego, krwawnika, arcydzięgiel. Licznie występuje krwiściąg lekarski oraz szczaw zwyczajny, a wzdłuż niewielkich rowów szczaw kędzierzawy. W okresie kwitnienia rosnące tutaj gatunki odwiedzane są przez liczne gatunki owadów: chronione trzmiele, rusalki (pawik, pokrzywnik, admirał, kratkowiec, dostojki, przeplatki i inne), modraszki (kilka gatunków), pазie królowej, połowce szachownica oraz przedstawiciele innych grup owadów. Przepływająca w pobliżu Stobrawa stanowi system wzbogacający cały obszar o gatunki związane ze środowiskiem wodnym, nie tylko z rzędu owadów. Pojawiają się tutaj również żaby zielone (śmieszka i jeziorkowa), żaba trawna oraz moczarowa. W kępach wierzb latem słychać rzekotki drzewne. Sama rzeka, mocno zarośnięta roślinami wodnymi, jest miejscem występowania podstawowych dla niżej gatunków ryb (poć, kielb, kleń, szczupak, okoń) oraz siedliskiem innych gatunków, między innymi chronionego rzesorka rzeczka. Jest to obszar dla ochrony gatunków motyli, których stwierdzono tu 3 gatunki (z zał. II Dyrektywy Siedliskowej).

Rys.6. Mapa obszaru Natura 2000 - „Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą”
Źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl>

Parki krajobrazowe

Obecnie na terenie powiatu opolskiego zlokalizowany jest jeden park krajobrazowy (Stobrawski Park Krajobrazowy), którego charakterystykę przedstawiono poniżej.

Stobrawski Park Krajobrazowy utworzono na podstawie Rozporządzenia Wojewody Opolskiego Nr P/11/99 z dnia 28 września 1999 roku (Dz. Urz. Woj. Opol. Nr 38 poz. 255). Całkowita powierzchnia parku wynosi 52637 ha. Obejmuje teren dwunastu gmin: Dobrzecia Wielkiego, Dąbrowy, Kluczborka, Lasowic Wielkich, Lewina Brzeskiego, Lubszy, Łubnian, Murowa, Pokoju, Popielowa, Świerczowa i Wołczyna.

Najcenniejsze przyrodniczo fragmenty parku znajdują się w dolinach rzek: Odry, Stobrawy i Budkowiczanki. Ich unikatowość związana jest z okresowymi zalewami.

Na terenie parku stwierdzono występowanie 49 gatunków roślin prawnie chronionych, 16 gatunków z Polskiej czerwonej listy oraz około 130 gatunków rzadkich. Do najciekawszych należą: długosz królewski, rosiczka okrągłolistna, wawrzynek wilcze łyko, lilia złotogłów, mysiorek maleński, lindernia mułowa, 7 gatunków z rodziny storczykowatych (m. in. kukułka Fuchsa i kruszczyk siny) oraz rośliny wodne. W starorzeczach w dolinie Odry rośnie kotewka orzech wodny, której liście tworzą na powierzchni wody charakterystyczne rozety oraz wodna paproć – salwinia pływająca. Spośród roślin chronionych i rzadkich 13 gatunków znajduje się na „Liście roślin zagrożonych w Polsce”, a trzy z nich (salwinia pływająca, kotewka orzech wodny i lindernia mułowa) zostały umieszczone na liście roślin chronionych w Europie Konwencją Berneńską. Pięć gatunków znajduje się w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin.

Teren parku krajobrazowego również pod względem faunistycznym zdecydowanie wyróżnia się spośród innych cennych przyrodniczo obszarów województwa opolskiego. Do rozrodu przystępuje tu około 250 chronionych gatunków zwierząt (w tym 165 gatunków ptaków). Wśród nich jest 47 gatunków z krajowych czerwonych list oraz 18 gatunków bliskich zagrożenia w swoim globalnym zasięgu. Duże znaczenie dla zachowania bogactwa fauny parku mają lasy liściaste położone na terenie doliny Odry i Nysy Kłodzkiej oraz w pobliżu stawów rybnych. Są one miejscem występowania wielu gatunków zwierząt, które gdzie indziej stają się coraz radsze. Należą do nich kania czarna i ruda (symbol parku), orlik krzykliwy, dzięcioł średni, muchołówka białoszyja i mała oraz koszatka. Na terenie Stobrawskiego Parku Krajobrazowego znajdują się obecnie cztery rezerваты przyrody, 8 użytków ekologicznych, jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy oraz 53 pomniki przyrody. W ramach obszarów chronionych Natura 2000 wyznaczono Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Grądy Odrzańskie oraz Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Lasy Barucickie i Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą.

Obszary Chronionego Krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu to forma prawnej ochrony przyrody wprowadzana na terenach wyróżniających się krajobrazowo, o zróżnicowanych ekosystemach; z uwagi na istniejące lub odtwarzane korytarze ekologiczne, a także ze względu na możliwości rozwijania masowej turystyki i wypoczynku. OChK jako tereny podległe ochronie objęte są różnorodnymi zakazami, określonymi w Rozporządzeniu Wojewody, m.in. zakazem:

- lokalizowania nowych obiektów, zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska,
- lokalizacji budownictwa letniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- utrzymywania otwartych rowów i zbiorników ściekowych,
- likwidowania małych zbiorników wodnych,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeśli służą innym celom niż ochrona przyrody,
- umyślnego zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych, tarlisk, ptasich gniazd,

- wypalania roślinności,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu.

Obecnie na terenie Powiatu Opolskiego zlokalizowane są trzy obszary chronionego krajobrazu:

- „Lasy Stobrawsko – Turawskie”,
- „Bory Niemodlińskie”,
- „Gordziec”.

OChK Lasy Stobrawsko – Turawskie

Obszar chronionego krajobrazu „Lasy Stobrawsko – Turawskie” został powołany Rozporządzeniem Wojewody Opolskiego w roku 2000. Obejmuje obszar około 118 367 ha. Jest to pozostałość po Puszczy Śląskiej. Charakteryzuje go występowanie zróżnicowanych gatunkowo i siedliskowo lasów. Porastają go siedliska od boru mieszanego, wilgotnego i świeżego z dominacją drzewostanu sosnowego poprzez grądy, łęgi, olsy, buczyny, dąbrowy i liściaste lasy mieszane w dolinach rzek, aż do łąk, terenów zabagnionych i podmokłych. Znajdują się tam również ciekły wodne, źródła i stawy oraz polodowcowe moreny i wydmy. Jest to jeden z najcenniejszych obszarów Śląska Opolskiego. Występuje tu kompleks 4 jezior turawskich z bogactwem flory i fauny, z których największe o powierzchni 2200 ha powstało w 1938 roku w wyniku spiętrzenia wód Małej Panwi. Zwierzęta reprezentowane są przez m.in. gniewosza plamistego, padalca zwyczajnego, ropuchę paskówkę, bekasa, a roślin przez barwinka pospolitego, bobrka trójlistkowego i borówkę bagienną.

OChK Bory Niemodlińskie

Obszar chronionego krajobrazu „Bory Niemodlińskie” jest największym w Polsce kompleksem leśnym zlokalizowanym w zachodniej części górnej Odry. Obejmuje obszar o powierzchni 480 km². Niegdyś na obszarze znajdowała się Puszcza Śląska, a obszar jest jej najcenniejszym zachowanym fragmentem. Ponad 60% stanowią lasy mieszane i liściaste - typowe dla terenów nizinnych. Stanowi on swoisty bufor zwany „zielonymi płucami Opolszczyzny”. Występuje tam 19 gatunków roślin chronionych prawnie, w tym 12 chronionych ściśle, w tym np.: salwinia pływająca, grązel żółty, grzybień biały, kotewka orzech wodny, bluszcz pospolity, aldrowanda pęcherzykowata. Salwinia i aldrowanda są to gatunki zagrożone w skali Europy. Na obszarze spotkać można 181 gat. kręgowców chronionych, m.in. kumaka nizinnego ropuchę zieloną, żabę jeziorową, traszkę grzebieniastą, żmiję zygzakowatą, jaszczurkę żyworodną. Bogata awifauna, w której występuje ponad 150 gatunków lęgowych, stanowi około 34% całej ornitofauny Polski. Występujące tu gatunki ptaków derkacz i bielik to gatunki ptaków zagrożonych w skali światowej, a kania czarna, kania ruda, bielik, bąk, bączek, zielonka, włośchatka i podgorzałka to gatunki zagrożone w skali kraju.

OChK Gordziec

Obszar chronionego krajobrazu „Gordziec” jest zlokalizowany na terenie gminy Niemodlin i ma powierzchnię 312 ha. Jest to zespół leśno – łąkowy przylegający do Obszaru Borów Niemodlińskich.

Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe

Obecnie na terenie powiatu opolskiego zlokalizowany jest jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Lipno”. Zespół „Lipno” zlokalizowany jest na obszarze gminy Niemodlin. Jest to zespół parkowy o charakterze parku dendrologicznego związany z działalnością Jana Nepomucena Karola Praschmy i jego ogrodnika z Wirtembergii.

Użytki ekologiczne

Obecnie na terenie Powiatu Opolskiego zlokalizowanych jest 10 użytków ekologicznych: w gminie Niemodlin (Dzicze Bagno, Żurawie Bagno), w gminie Ozimek (Antoniów), w gminie Chrzastowice (Torfowisko Dębska Kuźnia), w gminie Turawa (Wodopój, Suchy Dół, Płaszczyna), w gminie Łubniany (Jełowa), w gminie Popielów (Gęsi Staw oraz Puchacz).

Stanowiska dokumentacyjne

Obecnie na terenie powiatu opolskiego zlokalizowane jest jedno stanowisko dokumentacyjne „Trias”. Stanowisko dokumentacyjne „TRIAS” w Krasiejowie (gm. Ozimek), ustanowione stosownym Rozporządzeniem Wojewody Opolskiego, obejmuje wybijarkę paleontologiczną z okresu triasowego, zlokalizowaną na terenie poeksploatacyjnym byłej kopalni ropy w Krasiejowie. Stanowisko dokumentacyjne jest cmentarzyskiem zwierząt lądowych, w tym dinozaurów z epoki górnego triasu; jest także najbogatszym w szkielety obszarem wykopaliskowym tego typu, dostępnym do badań w Europie; celem ochrony jest zabezpieczenie i zachowanie dla potrzeb naukowych i dydaktycznych skamieniałości, tj. szczątków prehistorycznych zwierząt o wybitnej wartości przyrodniczej, w tym dinozaurów, tekodontów i metazoów.

Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej, krajoznawczej lub wyróżniające się twory np. okazałych rozmiarów drzewo, krzewy, wodospady i inne. W Powiecie Opolskim znajduje się obecnie 148 pomników przyrody, wśród których są drzewa uznawane za najstarsze w Polsce, jak:

- 570-letni dąb bezszypułkowy rośnie we wsi Szydłowiec Śląski (25 m wysokości i 865 cm w obwodzie pnia, jest to najstarsze i najokazalsze drzewo z tego gatunku w województwie opolskim, jedno z najstarszych w Polsce),
- 550-letni cis pospolity w miejscowości Łubniany (13 m wysokości, bardzo szeroka korona, pień rozdwaja się na wysokości 1,7 m.),
- 350-letni buk w miejscowości Lubienie koło Popielowa (28 m wysokości, obwód pnia 4 m),
- 380-letni dąb bezszypułkowy rosnący po lewej stronie drogi z Turawy do Rzędowa (25 m wysokości i 5,5 w obwodzie pnia).

Tab.4. Zestawienie pomników przyrody w gminach Powiatu Opolskiego

Gminy Powiatu Opolskiego	Pomniki przyrody ożywionej	Pomniki przyrody nieożywionej
Dąbrowa	1	–
Dobrzeń Wielki	2	–
Chrzastowice	41	–
Łubniany	7	–
Murów	13	–
Niemodlin	21	2
Ozimek	5	–
Popielów	23	1
Prószków	4	–
Tułowice	16	–
Turawa	11	1
Razem Powiat opolski	144	4

Źródło: GUS 2014

Zieleń urządzona oraz zieleń zabytkowa

Na terenie Powiatu Opolskiego znajduje się szereg parków zabytkowych (podlegających ochronie konserwatorskiej), takie jak:

- Niemodlin – parki w Grabinie, Jakubowicach, Krasnej Górze, Rogach i Szydłowcu Śląskim,
- Tułowice – park przypałacowy, krajobrazowy z drugiej połowy XIX wieku o urozmaiconym, cennym pod względem gatunkowym drzewostanie i dużych walorach widokowych. Na terenie parku znajduje się pałac z XIX wieku,
- Prószków – park arboretum w Prószkowie, położony przy Zespole Szkół w Prószkowie.

Sieć EECONET –POLSKA

Jednym z wymogów skutecznej ochrony zasobów przyrodniczych jest zapewnienie ciągłości ekosystemów. Łączność pomiędzy obszarami o wysokiej bioróżnorodności jest niezbędna dla wymiany genowej w obrębie metapopulacji roślin i zwierząt, wpływa też na zwiększenie stabilności ekosystemów. Istnienie ciągłych obszarów naturalnego krajobrazu w formie korytarzy ekologicznych jest szczególnie ważne dla wędrownych gatunków zwierząt.

Zagadnienia te legły u podstaw powstania koncepcji sieci obszarów chronionych EECONET (European ECOlogical NETwork), mającej na celu zintegrowanie obszarów podlegających ochronie i utworzenie spójnego systemu ochrony w poszczególnych krajach europejskich. Koncepcja EECONET odgrywa istotną rolę we współpracy międzynarodowej, wiążąc się ściśle z Konwencją o Różnorodności Biologicznej (1992) i Paneuropejską strategią ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej (1995).

Sieć ECONET – POLSKA pokrywa 46% kraju. Składa się ona z obszarów węzłowych i łączących je korytarzy ekologicznych, wyznaczonych na podstawie takich kryteriów, jak naturalność, różnorodność, reprezentatywność, rzadkość i wielkość. Wyznaczono ogółem 78 obszarów węzłowych (46 międzynarodowych i 32 krajowe, które razem obejmują 31% powierzchni kraju) oraz 110 korytarzy ekologicznych (38 międzynarodowych i 72 krajowe, które razem obejmują 15% powierzchni kraju).

Sieć ECONET – POLSKA zawiera w sobie również obszary prawnie chronione (parki narodowe i krajobrazowe oraz rezerваты), ostoje przyrody CORINE lub ważne ostoje ptaków, które najczęściej są "wbudowane" w najcenniejsze fragmenty obszarów węzłowych jako tzw. biocentra (regionalne i lokalne).

Na terenie Powiatu Opolskiego znajduje się korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym - 19M Dolina Odry. Korytarz obejmuje zasięgiem dolinę Odry w gminie Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Popielów, Prószków i Tarnów Opolski. Ponadto na obszarze gminy Dąbrowa, Dobrzeń Wielki i Popielów znajduje się fragment obszaru węzłowego o znaczeniu międzynarodowym - 17M Dolina Odry.

6. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

„Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”, to nadrzędny dokument, którego zasadniczym celem jest określenie kierunków rozwojowych powiatu opolskiego, zgodnie z potrzebami lokalnej społeczności oraz zmiennymi warunkami społeczno – gospodarczymi.

Główne kierunki rozwoju powiatu opolskiego zawiera także „Strategia Rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020” oraz „Program ochrony środowiska dla powiatu opolskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą na lata 2016 – 2019”, tak więc brak realizacji projektowanego dokumentu nie będzie oznaczał całkowitego braku strategii działań w tej dziedzinie na obszarze powiatu opolskiego.

Projektowany dokument jest poświęcony zagadnieniom dotyczącym: ograniczeniu niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej; zwiększaniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii; ochrony i promocji różnorodności biologicznej i dziedzictwa naturalnego; przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu i ubóstwu; rozwoju usług opiekuńczych i wychowawczych; podnoszeniu jakości edukacji (w tym kształcenia zawodowego); wspierania wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości powiatu opolskiego; wspierania osób starszych w kierunku zdrowego i aktywnego trybu życia; poprawy bezpieczeństwa publicznego i systemu ostrzegania przed zagrożeniami naturalnymi; budowania relacji partnerskich i wspierania powiązań biznesowych; dostosowania edukacji do rynku pracy; promowania równych szans na rynku pracy oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększania szans na zatrudnienie; poprawy jakości i nośności systemu dróg powiatowych; poprawy dostępności komunikacyjnej powiatu opolskiego i transportu publicznego; rozwoju i promocji ekologicznych form transportu; wsparcia infrastruktury ochrony przeciwpowodziowej i zapobiegania zagrożeniom życia i zdrowia; rozwoju usług informatycznych w administracji powiatu opolskiego; inwestycji w infrastrukturę społeczną i zdrowotną; poprawy jakości i dostępu do usług medycznych i opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi; zachowaniu, ochronie i promocji dziedzictwa kulturowego; zwiększeniu dostępu do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, w tym dla osób niepełnosprawnych.

Brak realizacji przedmiotowego dokumentu może więc w praktyce skutkować zawężeniem spektrum działań i wdrażanych rozwiązań, co w przypadku analizowanych dziedzin życia może bezpośrednio wpłynąć na aktywność gospodarczą powiatu opolskiego.

Zaniechanie działań związanych z infrastrukturą może konsekwencji doprowadzić do dalszego pogarszania się stanu technicznego przeznaczonych do przebudowy lub remontu obiektów co może skutkować np. wzrostem negatywnego wpływu na stan powietrza atmosferycznego lub klimat akustyczny.

Niepodjęcie działań związanych z termomodernizacją i rewitalizacją budynków (zdegradowanej substancji mieszkaniowej) a także obiektów zabytkowych, może stać się przyczyną utraty szansy obniżenia ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z systemów ciepłowniczych (brak termomodernizacji przyczyni się do wzrostu zapotrzebowania na ciepło). Istotny jest tu również czynnik ekonomiczny, gdyż poza osiągnięciem efektu ekologicznego związanego ze zmniejszeniem strat ciepła, ograniczone zostaną również koszty związane z utrzymaniem tych budynków.

Brak realizacji tych zadań jest więc niekorzystny zarówno ze względu na stan środowiska jak również z uwagi na racjonalną gospodarkę finansami publicznymi. Zaniechanie remontu zabytkowych obiektów będzie skutkowało sukcesywnym pogarszaniem ich stanu technicznego a w konsekwencji bezpowrotnym zniszczeniem ważnych historycznie obiektów znajdujących się na terenie powiatu opolskiego.

Niepodjęcie działań związanych z budową i modernizacją sieci infrastrukturalnych, w tym: sieci kanalizacyjnych i wodociągowej czy budową przydomowych oczyszczalni ścieków, spowoduje pogarszanie się stanu tych sieci, w konsekwencji wzrośnie prawdopodobieństwo ich uszkodzenia i niekontrolowanego przedostawania się ścieków do środowiska gruntowo-wodnego. Zaniechanie rozbudowy tych sieci może skutkować „przeładowaniem” sieci istniejących lub niekontrolowanym zrzutem ścieków do środowiska przez odbiorców pozbawionych możliwości ich odprowadzania do sieci kanalizacyjnych.

Reasumując, zaniechanie podejmowania działań zawartych w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” wpłynie niekorzystnie na wizerunek Powiatu Opolskiego. Zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy powiatu opolskiego gwarantuje jego mieszkańcom poprawę warunków życia, odpowiednią promocję walorów środowiskowych i zasobów oraz szersze możliwości jego wykorzystania.

Taki zrównoważony rozwój będzie możliwy przy realizacji zadań zakładanych w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”, natomiast zaniechanie realizacji strategii spowoduje jego zachwianie.

7. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie

Analiza stanu środowiska na obszarze Powiatu Opolskiego pozwala wskazać na istotne zagrożenia dla jakości powietrza związane z koniecznością godzenia rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu z ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

Poniżej omówiono problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu na terenie powiatu opolskiego.

Niezadawalający stan jakości powietrza

Emisja zanieczyszczeń do atmosfery pochodzi z dwóch źródeł zanieczyszczeń: stacjonarnych i mobilnych. Do źródeł stacjonarnych zaliczają się m. in. kotłownie lokalne, zakłady produkcyjne, instytucje, które opalane są paliwem stałym, gazowym lub płynnym. Powodują one tzw. emisję niską. Źródła mobilne to Środki transportu emitujące do atmosfery takie zanieczyszczenia jak: tlenki węgla, azotu i siarki, sadza oraz węglowodory. Powodują one także zapylenie wtórne poprzez ścieranie się nawierzchni dróg i opon pojazdów.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie Powiatu Opolskiego są:

1. źródła komunalno – bytowe: kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe, emitory z obiektów użyteczności publicznej. Mają one znaczący wpływ na lokalny stan zanieczyszczenia powietrza, gdyż są głównym powodem tzw. niskiej emisji. Emitują najczęściej zanieczyszczenia pyłowe i gazowe,
2. źródła transportowe, w których emisja zanieczyszczeń następuje na niskiej wysokości, tworząc niską emisję. Główne zanieczyszczenia to: węglowodory, tlenki azotu, tlenek węgla, pyły, związki ołowiu, tlenki siarki,
3. pylenie wtórne z odsłoniętej powierzchni terenu,
4. zanieczyszczenia allochtoniczne, napływające spoza terenu gminy, zgodnie z dominującym kierunkiem wiatru.

Emisja ze źródeł komunalno – bytowych

Jednym z największych źródeł zanieczyszczenia powietrza na terenie analizowanego obszaru powiatu opolskiego jest tzw. „niska emisja”, czyli emisja pochodząca ze źródeł o wysokości nieprzekraczającej kilkunastu metrów wysokości. Zjawisko to jest obserwowalne na terenach zwartej zabudowy, charakteryzującej się brakiem możliwości przewietrzania. Elementem składowym „niskiej emisji” są zanieczyszczenia emitowane podczas ogrzewania budynków mieszkalnych. Niestety w budownictwie jednorodzinnym na terenie powiatu opolskiego

w dalszym ciągu wśród paliw używanych do ogrzewania pomieszczeń stosuje się paliwa, które mają istotny wpływ na jakość powietrza. Dodatkowym problemem jest nagminne spalanie w domowych piecach paliw niskiej jakości, a także odpadów, w tym tworzyw sztucznych, gumy i tekstyliów. W związku z tym do atmosfery przedostają się duże ilości sadzy, węglowodorów aromatycznych, merkaptanów i innych szkodliwych dla zdrowia ludzi związków chemicznych. To niekorzystne zjawisko nasila się szczególnie w okresie grzewczym, co może powodować wyraźne okresowe pogorszenie stanu sanitarnego powietrza na terenach zasiedlonych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Ta sytuacja jest szczególnie uciążliwa także dla mieszkańców terenów o słabych warunkach przewietrzania.

Za ocenę jakości powietrza w regionie odpowiada Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Opolu, który prowadzi pomiary jakości powietrza na terenie województwa opolskiego. Zgodnie z przeprowadzoną „Oceną jakości powietrza w Województwie Opolskim za rok 2014” przez WIOŚ w Opolu, na terenie województwa opolskiego (w tym Powiatu Opolskiego) dla strefy opolskiej, rośnie zagrożenie dla jakości powietrza związane z emisją pyłu PM10, benzo(a)pirenu, pyłu PM2,5 oraz ozonu. W związku z powyższym wymagane są wdrażania naprawcze programów ochrony powietrza POP, z uwagi na występowanie na terenie strefy opolskiej obszarów, na których odnotowano przekroczenia średniodobowej wartości dopuszczalnej z ponadnormatywną częstością, oraz przekroczenia średniorocznej wartości dopuszczalnej.

Potrzeby cieplne Powiatu Opolskiego zaspakajane są przez: energię cieplną z przesyłowych systemów ciepłowniczych (Ozimek, Gmina Dobrzeń w oparciu o źródło ciepła Elektrowni Opole), energię cieplną z kotłowni lokalnych oraz energię cieplną z indywidualnych źródeł energii. Zapotrzebowanie na moc i energię cieplną związane jest z obszarem mieszkalnictwa (budynki jednorodzinne i wielorodzinne), obszarem instytucjonalnym (m.in. powiatowe obiekty użyteczności publicznej) oraz z obszarem przemysłu, handlu i usług.

W strukturze zużycia paliw na terenie Powiatu Opolskiego na cele grzewcze dominuje spalanie węgla kamiennego (ok. 74 %), na drugim miejscu wykorzystywany jest gaz ziemny (ok.21%), na pozostałe paliwa przypada niewielki procent. Ogrzewanie elektryczne stosowane jest sporadycznie ze względu na wysokie koszty eksploatacyjne. Węgiel kamienny, jest jednym z głównych źródeł powodujących obserwowany w województwie opolskim problem niskiej jakości powietrza (co dotyczy nie tylko emisji benzo(a)pirenu, ale także pozostałych substancji zanieczyszczających powietrze atmosferyczne w wyniku jego spalania, takich jak: tlenek i dwutlenek węgla, dwutlenek siarki, tlenki azotu, pyły).

W kolejnych latach zadaniem priorytetowym w projektowanym dokumencie będzie likwidacja i ograniczanie niskiej emisji poprzez wykorzystanie energii odnawialnej oraz wprowadzanie ekologicznych źródeł ciepła. Konieczne jest również prowadzenie inwestycji termomodernizacyjnych, zwłaszcza obiektów publicznych w celu uzyskania oszczędności energii cieplnej.

Prognozy uwzględnione w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” nie wskazują również na możliwość wystąpienia szybkich i istotnych zmian w funkcjonującym systemie, co jest podyktowane następującymi uwarunkowaniami:

- nie przewiduje się rozwinięcia scentralizowanego systemu ciepłowniczego na obszarze powiatu opolskiego,
- kształtujące się koszty ogrzewania na najkorzystniejszym obecnie poziomie dla: słomy, drewna oraz węgla kamiennego,
- koszty dotyczące wytworzenia energii cieplnej z „ekologicznej” energii elektrycznej są zbyt duże i często przekraczają (nawet w przypadku najkorzystniejszej taryfy nocnej) kwotę

55 zł/GJ, co praktycznie eliminuje wykorzystanie tego źródła energii do celów grzewczych na terenach wiejskich.

Na obszarze Powiatu Opolskiego w najbliższym horyzoncie czasowym nie planuje się utworzenia scentralizowanego systemu systemu zaopatrzenia w energię ciepłą. Potrzeby ciepłe mieszkańców powiatu zaspakajane będą nadal głównie w oparciu o energię ciepłą z kotłowni lokalnych oraz energię ciepłą z indywidualnych źródeł energii.

W kotłowniach lokalnych podjęte zostaną działania modernizacyjne, w wyniku czego nastąpi optymalizacja zapotrzebowania na moc i energię ciepłą. Planowane zadania obejmą m.in. wymianę oraz modernizację kotłów na jednostki o większej sprawności.

W zakresie indywidualnych źródeł energii przewiduje się modernizację tych źródeł ciepła, które charakteryzują się niską sprawnością i nie posiadają urządzeń regulujących wydajność.

Działania modernizacyjne przyczynią się do mniejszego zużycia paliwa oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do środowiska. Ograniczając straty energii zwiększy się efektywność energetyczna w zaopatrzeniu w energię ciepłą.

Wobec narastającego problemu pogarszającej się jakości powietrza, racjonalną alternatywą, obok proponowanych działań modernizacyjnych obejmujących infrastrukturę istniejącą, w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” przewidziano dalszą sukcesywną gazyfikację powiatu oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Możliwości i kierunki zmian w gospodarce gazowej na obszarze powiatu opolskiego zależą będą od wielkości potencjalnego rynku gazu, który kształtowany jest przez ilość zainteresowanych odbiorców, a także charakteru użytkowania gazu (przygotowanie posiłków, ciepłej wody użytkowej, ogrzewanie, cele produkcyjne).

Innym rodzajem alternatywnego rozwiązania problemu pogarszającej się jakości powietrza jest zwiększenie udziału wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE).

„Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” wskazuje w oparciu o jakie konkretne zasoby OZE, ich wykorzystanie na terenie powiatu będzie realne.

Oprócz niewątpliwych korzyści wykorzystania OZE, występują również zagrożenia dla środowiska naturalnego, związane z:

- emisją zanieczyszczeń pyłowych i gazowych podczas spalania biomasy,
- ograniczeniem bioróżnorodności oraz wyjąławianiem gleb podczas upraw wieloletnich upraw energetycznych,
- funkcjonowaniem farm wiatrowych utrudniających migrację ptaków.

„Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” nie wskazuje ani potencjalnych lokalizacji farm wiatrowych ani potencjalnych lokalizacji plantacji roślin energetycznych. W przypadku planowania takich inwestycji na terenie Powiatu Opolskiego, każdorazowo powinna zostać przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza, a na jej podstawie powinien zostać sporządzony Raport oddziaływania na środowisko.

Emisja ze źródeł transportowych

Powiat Opolski ma bardzo dogodne położenie komunikacyjne, charakteryzujące się dobrą dostępnością do autostrady A4, głównie poprzez węzeł autostradowy „Prądy”.

Przez Powiat Opolski przebiegają drogi różnej kategorii o zróżnicowanym znaczeniu komunikacyjnym:

- drogi krajowe nr 45, 46, 94;
- drogi wojewódzkie nr 385, 405, 414, 423, 413, 429, 435, 459, 463, 494, 461, 454, 457, 464;
- 560 km dróg powiatowych.

Z przeprowadzonych na zlecenie GDDKiA Oddział w Opolu oraz ZDW w Opolu, pomiarów potoków ruchu kołowego na drogach przebiegających przez obszar Powiatu Opolskiego, wynika,

że w zakresie ruchu tranzytowego stale rośnie ilość pojazdów poruszających się po drogach, a co za tym idzie zwiększa się emisja dwutlenku węgla do atmosfery. Dodając emisję CO₂ z kołowego, ruchu lokalnego a także emisję CO₂ związaną z transportem szynowym, otrzymujemy dość znaczącą emisję wypadkową CO₂, co stanowi istotny problem do rozwiązania w najbliższym horyzoncie czasowym.

Termomodernizacja obiektów

W aspekcie planowanych działań termomodernizacyjnych budynków, w tym także obiektów zabytkowych, konieczne jest zwrócenie uwagi na ochronę gatunków ptaków, np. jerzyka (*Apus, apus*) i wróbla (*Passer domesticus*), które podlegają ochronie gatunkowej ściślejszej na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. Nr 237, poz.1419 z późn.zm.).

Prace modernizacyjne mogą być powodem zniszczenia ich naturalnych siedlisk, którym są szczeliny i stropodachy budynków mieszkalnych. Powyższe prace (zwłaszcza że często niezgodne z wymogami prawa) wykonywane w okresie lęgowym są zagrożeniem dla gatunków ptaków (np.wróbek, domowy, kawka, pustułka) jak również niektórych gatunków nietoperzy. Wszelkie działania związane z wykonywaniem inwestycji modernizacyjnych powinny odbywać się w zgodzie z przepisami prawa z zakresu ochrony środowiska.

Wzrost ilości pojazdów samochodowych

Pomimo dobrej oferty przewoźników drogowych i kolejowych, zapewniających dogodne połączenie powiatu opolskiego z regionem, wciąż rośnie ilość zarejestrowanych w Starostwie Powiatowym w Opolu pojazdów. Bardzo wiele osób wybiera transport indywidualny zamiast transportu zbiorowego.

Na koniec 2013 r. na terenie Powiatu Opolskiego zarejestrowanych było 96 475 pojazdów. Najwięcej zarejestrowano: samochodów osobowych (78 276), samochodów ciężarowych (9 912), motorowerów (5 817) oraz ciągników rolniczych (4 247).

Wzrosła znacząco liczba samochodów poruszających się w ruchu tranzytowym. Przyczyną tego stanu rzeczy są m.in. przebiegająca przez Powiat Opolski: autostrada A-4 i alternatywnie prowadzone drogi krajowe Nr 46 i Nr 94.; droga krajowa Nr 45 a także 14 dróg wojewódzkich, drogi powiatowe i gminne.

Zanieczyszczenia gleb

Na stan gleb na terenie Powiatu Opolskiego wywiera wpływ szereg czynników, które można zaklasyfikować do dwóch grup:

- czynniki naturalne, do których należą erozja gleb,
- działalność człowieka do których należy m.in. wydobywanie kopalin ze złóż, których eksploatacja może prowadzić do nieodwracalnych zmian w naturalnym krajobrazie; nadmierne nawożenie, które może prowadzić do zatrucia metalami ciężkimi i substancjami toksycznymi, prowadzenie działalności produkcyjno – usługowych, w wyniku której do gleb mogą przedostawać się szkodliwe substancje.

Jakość gleb ma wpływ na rozmieszczenie upraw rolniczych, ale zależy ona również od odpowiedniej wilgotności, nawożenia mineralno – organicznego, warunków termicznych oraz opadów atmosferycznych.

Realizacja działań i celów zawartych w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” będzie miała bezpośredni wpływ na powierzchnię ziemi, w tym na gleby w następującym zakresie:

- zmiany zagospodarowania terenu np. poprzez zajęcie powierzchni na nowe obiekty elektroenergetyczne punktowe i przesyłowe, składowiska odpadów paleniskowych itp.,
- przekształcenia powierzchni ziemi (erozje i niwelacje gruntu) w czasie robót inwestycyjnych,
- zmiana fizyczno-chemicznych właściwości gleby.

W celu uniknięcia lub ograniczenia negatywnych skutków na obecny stan gleb na terenie Powiatu Opolskiego należy przestrzegać następujących elementów:

- stosowanie sprawnych technicznie maszyn i środków transportu,
- stosowanie odpowiedniej organizacji placu budowy, dążącej do ograniczenia do niezbędnego minimum zajmowanego terenu pod budowę,
- stosowanie efektywnego nadzoru nad wykonawcami robót i ich pracownikami.

Ponadto, po okresie budowy, tj. na etapie eksploatacji i poeksploatacyjnym należy dążyć do maksymalnego wykorzystania odpadów paleniskowych np. jako surowiec do produkcji materiałów budowlanych, betonów komórkowych, w robotach ziemnych, do higienizacji osadów ścieków w oczyszczalniach ścieków oraz do rekultywacji nieczynnych wyrobisk poeksploatacyjnych.

Promieniowanie niejonizujące

Promieniowanie niejonizujące związane jest z występowaniem pól elektromagnetycznych. Do głównych źródeł powstawania pól elektromagnetycznych należą:

- linie elektroenergetyczne i stacje transformatorowe,
- obiekty radiokomunikacyjne, w tym: stacje nadawcze, radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej,
- stacje radiolokacyjne,
- elektrownie wiatrowe.

W otoczeniu linii elektroenergetycznych występują pola elektryczne i magnetyczne. Istotny wpływ na środowisko mają linie i stacje elektroenergetyczne o napięciach znamionowych równych co najmniej 110 kV i wyższych. Przez teren Powiatu Opolskiego przebiegają napowietrzne linie energetyczne najwyższych napięć 400 kV, 220 kV oraz linie sieci dystrybucyjnych wysokich napięć 110 kV. Odbiorcy z terenu powiatu zasilani są z Głównych Punktów Zasilania 110 kV/SN kV. Znajomość problematyki oddziaływania linii elektroenergetycznych na środowisko ma istotne znaczenie przy ustalaniu zapisów prawa lokalnego w postaci miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (mpzp). Ograniczenia lub sposoby korzystania z obszarów położonych bezpośrednio pod liniami elektroenergetycznymi oraz w ich sąsiedztwie powinny zostać uwzględnione w prawie miejscowym (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, mpzp).

Na obszarze Powiatu Opolskiego obiektami radiokomunikacyjnymi, które mogą mieć wpływ na środowisko są także stacje bazowe telefonii komórkowej. Pola elektromagnetyczne, które są emitowane przy antenach telefonii komórkowej, mocowanych na kratownicowych masztach, oddziałują na przestrzeni kilkunastu metrów, przede wszystkim na poziomie zawieszenia anteny. Normy techniczne i przepisy aktualnie stosowane w Polsce, dotyczące umieszczania anten stacji, zabezpieczają wymagane odległości z dala od miejsc przebywania ludzi.

Gospodarka wodno – ściekowa

Miejscowości gmin Powiatu Opolskiego są w zdecydowanej większości zwodociągowane, tylko na terenie gmin Dobrzeń Wielki, Niemodlin oraz w Murowie istnieje potrzeba dalszej rozbudowy sieci wodociągowej. W roku 2013 z sieci wodociągowej na terenie Powiatu Opolskiego korzystało 126 145 mieszkańców, co stanowi 94,69% ogółu. Długość sieci wodociągowej wynosiła 1385,5 km. Siecią kanalizacyjną objętych jest 60 % mieszkańców

powiatu – 80312 osób. Łączna długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie powiatu wynosi około 1010 km. Najmniej rozbudowana jest sieć kanalizacyjna w gminach: Murów i Niemodlin.

W ostatnich latach gminy w powiecie opolskim, zwłaszcza dzięki środkom unijnym poczyniły szereg inwestycji wodno – kanalizacyjnych, jednak nadal konieczna jest kontynuacja inwestycji w tym zakresie, zwłaszcza na terenach wiejskich. W przypadku braku możliwości podłączenia mieszkańców do zbiorczej sieci kanalizacyjnej konieczne jest wprowadzenie alternatywnego systemu odprowadzania ścieków np. poprzez przydomowe oczyszczalnie ścieków. Konieczna jest również podnoszenie standardów funkcjonujących oczyszczalni ścieków na terenie powiatu opolskiego.

Gospodarowanie odpadami

Gospodarka odpadami wywiera ogromny wpływ na stan środowiska naturalnego, bezpośrednio wpływając na jego wszystkie elementy (m.in. powietrze atmosferyczne, wody, powierzchnia ziemi, fauna flora), w związku z czym należy nie tylko zapobiegać powstawaniu odpadów, ale również stosować ich późniejszy odzysk i unieszkodliwianie.

Odpady z energetyki takie, jak popioły i żużle oraz pyły z odsiarczania spalin w latach poprzednich były gromadzone na składowiskach odpadów. Obecnie w związku z rozwojem nowoczesnych technologii istnieje możliwość ich wykorzystywania, choćby w zakresie infrastruktury drogowej. Odpady z elektrowni i energetycznego spalania paliw stanowią jedną z większych grup odpadów odzyskiwanych.

Niewielkie wykorzystanie OZE

Obecnie, procent wykorzystania OZE w ogólnym bilansie energetycznym powiatu opolskiego jest niewielki. Nie przyczynia się to do realizacji celów wyznaczonych w pakiecie klimatyczno – energetycznym do roku 2020, czyli tzw. 3x20. Pakiet ten wskazuje kierunek w jakim powinno się rozwijać zaopatrzenie w energię ciepłą, elektryczną i paliwa gazowe mieszkańców miast i gmin. Dążenie do wspomnianych celów powinno być realizowane nie tylko za pomocą programów krajowych ale również za pomocą programów i działań lokalnych.

Ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych

Na terenie Powiatu Opolskiego znajduje się kilka ważnych obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych (wymieniono je w *Rozdz. 5. Prognozy*), powołanych w celu zachowania szczególnie cennych zasobów przyrodniczych i krajobrazowo-kulturowych. Ze względu na zajmowaną powierzchnię stanowią one ważny czynnik wpływający na rozwój społeczno – gospodarczy powiatu opolskiego, ponieważ w ich granicach obowiązują określone ograniczenia i zakazy. Mają one swoje konsekwencje również dla niektórych działań przyjętych w projektowanym dokumencie.

Celem działań ochronnych jest kształtowanie harmonijnego krajobrazu leśnego i rolniczego, co oznacza istnienie znaczących ograniczeń np. w zakresie pozyskiwania drewna (biomasa) na terenie powiatu opolskiego oraz może wiązać się z pewnymi ograniczeniami w zakresie przeznaczania gruntów rolnych na inne cele (np. farmy fotowoltaiczne).

Jednym z kluczowych zakazów dotyczących działań inwestycyjnych na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych Powiatu Opolskiego jest zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o ile nie zostaną pozytywnie uzgodnione z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska.

Znaczny udział terenów podlegających ochronie obszarowej na terenie Powiatu Opolskiego może być czynnikiem ograniczającym możliwości wdrożenia niektórych rozwiązań proponowanych w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”. Dotyczy to szczególnie energetyki wiatrowej.

Linie systemów energetycznych mają negatywny wpływ na krajobraz Powiatu Opolskiego, jednak infrastruktura ta jest niezbędna dla funkcjonowania opisywanej jednostki samorządu terytorialnego. Największym negatywnym oddziaływaniem infrastruktury energetycznej może być defragmentacja obszarów, a co za tym idzie zaburzenie ich spójności.

W związku z powyższym, przy realizacji poszczególnych inwestycji należy przestrzegać zasad ochrony krajobrazu biorąc pod uwagę zarówno wartości przyrodnicze, jak i dziedzictwa kulturowego. Dotyczy to propagowania architektury budynków i instalacji wkomponowanych w krajobraz, tak aby były jak najmniej widoczne oraz niezmnieszenia powierzchni korytarzy ekologicznych. Można to uzyskać prowadząc linie elektroenergetyczne i gazociągi w zagłębieniach terenu, a nie szczytami. Ma to także szczególne znaczenie na etapie ustalania lokalizacji farm wiatrowych, które mogą stanowić dominantę krajobrazu, niekoniecznie korzystnie wpływając na krajobraz Powiatu Opolskiego.

Realizacja planowanych celów zawartych w projektowanym w dokumencie może wywrzeć negatywny wpływ na zwierzęta poprzez płoszenie ich z siedlisk i miejsc lęgowych, zajęcie siedlisk na potrzeby budowy obiektów infrastruktury i linii przesyłowych, utrudnianie rozprzestrzeniania poprzez budowane bariery oraz kolizje z sieciami elektroenergetycznymi.

W związku z powyższym, przy ustalaniu lokalizacji inwestycji należy zwrócić szczególną uwagę na omijanie korytarzy migracyjnych oraz miejsc lęgowych gatunków chronionych oraz terenów prawnie chronionych. Ponadto dla poprawy bezpieczeństwa zwierząt powinno się znakować wszelkie bariery infrastrukturalne np. linie elektroenergetyczne, ekrany akustyczne, itp. Natomiast w celu kompensacji przyrodniczej należy prowadzić odtwarzanie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych.

Ze względu na wysokie koszty procesu inwestycyjnego, w tym związane z procedurą postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (np. roczny monitoring przedrealizacyjny fauny latającej), ważne jest wskazanie możliwości inwestycyjnych w tym zakresie już w dokumentach strategicznych (pomocne byłyby w tym względzie konkretne ustalenia już na etapie *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*).

Niedostateczna świadomość ekologiczna społeczeństwa

Niedostateczna świadomość ekologiczna społeczeństwa jest problemem ogólnym w skali zarówno regionu opolskiego jak i całego kraju.

Jest to pewnego rodzaju przeszkoda przy wprowadzaniu różnego rodzaju programów środowiskowych np. związanych z wymianą pieców węglowych na gazowe dla indywidualnych odbiorców. W tym konkretnym przypadku barierą często jest czynnik ekonomiczny, który wiąże się z niechęcią do większych kosztów ogrzewania nawet jeżeli mają one swoje przełożenie na większy komfort. Czynniki takie jak zwiększona efektywność energetyczna czy mniejsze emisje substancji zanieczyszczających do powietrza często nie są brane pod uwagę.

Powiat O

polski jest przykładem samorządu, który przykładą dużą wagę do edukacji ekologicznej, szczególnie w tematach związanych z problematyką niskiej emisji, jednak wciąż należy dążyć do dalszego podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców.

8. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby ich uwzględnienia podczas opracowania projektowanego dokumentu

W opracowywanym projekcie uwzględniono cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym oraz krajowym.

Dokumenty o znaczeniu międzynarodowym

Praktycznie wszystkie dokumenty dotyczące problematyki środowiska przyrodniczego na szczeblu wspólnotowym i krajowym wywodzą się z kilku dokumentów międzynarodowych. Początek dała konferencja Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro w 1992 r., na której zdefiniowano założenia zrównoważonego rozwoju.

Kolejnym dokumentem o charakterze międzynarodowym jest Agenda XXI – Globalny Program Działania na XXI wiek, która powstała w wyniku dyskusji na gremiach ONZ, którą prowadzono nad podstawowymi wyzwaniem współczesnego świata. Najistotniejszą częścią dokumentu odnoszącą się do problematyki ochrony środowiska jest część II pt. „Ochrona i zarządzanie zasobami przyrody”, w której to części jest 14 rozdziałów dotyczących potrzeby badań środowiska, zapobieganiu zagrożeniom, zwalczaniu negatywnych zjawisk w środowisku, ochronie zasobów środowiska, bezpiecznym gospodarcom itd.

Wśród dokumentów o zasięgu światowym lub europejskim, które dotyczą problematyki ochrony środowiska lub jej elementów, a do których przystąpiła Polska, można wymienić:

- Konwencją Ramsarską (1971 r.) o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego,
- Konwencją Waszyngtońską (1973 r.) o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem,
- Konwencję o zakazie używania technicznych środków oddziaływania na środowisko w celach militarnych lub jakichkolwiek innych celach wrogich, sporządzoną w Genewie 18.05.1977 r.,
- Konwencją Bońską (1979 r.) o ochronie wędrownych i dziko żyjących gatunków zwierząt,
- Konwencją Berneńską (1979 r.) o ochronie przyrody europejskiej i siedlisk naturalnych,
- Konwencję w sprawie transgranicznego przemieszczania zanieczyszczeń na dalekie odległości, sporządzoną w Genewie 13 listopada 1979 r.,
- Protokół do Konwencji z 1979 r. w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości, dotyczący monitoringu i oceny przenoszenia zanieczyszczeń powietrza na dalekie odległości w Europie (EMEP),
- Konwencję Wiedeńską o ochronie warstwy ozonowej, sporządzoną w Wiedniu 22.03.1985 r.,
- Protokół Montrealski w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową, sporządzony w Montrealu 16 września 1987 r.,
- Konwencję o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzoną w Espo 25 lutego 1991 r.,
- Ramową konwencję Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu sporządzoną w Nowym Jorku dnia 9 maja 1992 r.,
- Konwencję o różnorodności biologicznej (1992 r.) Rio de Janeiro,
- Konwencję w sprawie zmian klimatu wraz z protokołem sporządzonym w Kyoto w dniach 1-10 grudnia 1997 r., zobowiązującą państwa-Strony do redukcji emisji tzw. gazów cieplarnianych,

- Konwencję o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących ochrony środowiska sporządzoną w Aarhus 25 czerwca 1998 r.,
- Konwencją o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego (Konwencja Helsińska) - 1999 r.,
- Europejską Konwencją Krajobrazową (2004 r.).

W przypadku konwencji międzynarodowych trudno mówić o możliwości wykorzystania czy odnoszenia się do tych dokumentów w treści „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”, gdyż charakter konwencji nie pozwala na bezpośrednie odnoszenie się do nich w formie konkretnych celów lub tym bardziej zadań.

Jednak zapisy konwencji zostały ujęte w dokumentach unijnych, w tym dyrektywach, a te rzutowały na treści polskich ustaw, stąd można przyjąć, że jeżeli konsekwencje realizacji projektów dla środowiska zawarte w projekcie przedmiotowego dokumentu są zgodne z duchem polskich ustaw to nie są sprzeczne z treściami konwencji.

Polityka wspólnotowa

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest „VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego”. W ramach tego programu wyznaczono 4 podstawowe obszary priorytetowe dla polityki Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska. Są to:

- zmiany klimatu,
- przyroda i różnorodność biologiczna,
- środowisko i zdrowie,
- zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i odpadami.

W Programie ustalono, że działania w zakresie wyznaczonych 4 priorytetów powinny być realizowane przy zastosowaniu następujących instrumentów ochrony środowiska:

- poprawę stosowania istniejących przepisów prawnych,
- zintegrowanie problematyki ochrony środowiska z politykami w innych zakresach,
- lepsze powiązanie ochrony środowiska z instrumentami gospodarki rynkowej,
- wspieranie społeczeństwa w zmianie podejścia do ochrony środowiska,
- uwzględnianie ochrony środowiska w gospodarce gruntami i decyzjach menadżerskich.

System prawny Unii Europejskiej w całej rozciągłości uwzględnia wyznaczone priorytety polityki Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska, które w większości dotyczą bezpośrednio lub pośrednio projektowanego dokumentu. Największy wpływ na ochronę środowiska, funkcjonowanie podmiotów gospodarczych, samorządów będzie miała implementacja zapisów dyrektyw UE odnoszących się do:

- standardów emisji SO₂, NO_x, pyłów zawieszonych i dopuszczalnych emisji tych substancji
- przez instalacje przemysłowe, energetyczne (w tym spalarnie odpadów) oraz transport,
- zanieczyszczeń emitowanych przez silniki (samochodów, pociągów, samolotów),
- jakości wody pitnej,
- redukcji zanieczyszczeń wód powierzchniowych przez nawozy i pestycydy,
- ochrony zasobów wodnych i ekosystemów od wody zależnych,
- oczyszczania i odprowadzania ścieków,
- instalacji do przerobu lub utylizacji odpadów,
- użytkowania i składowania odpadów niebezpiecznych i toksycznych,

- ograniczania różnych rodzajów hałasu,
- zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń oraz zarządzania ryzykiem ekologicznym,
- ochrony przyrody, w tym powstrzymania utraty różnorodności biologicznej, m. in. utworzenia europejskiej sieci obszarów Natura 2000.

Obecnie na poziomie UE i poziomie krajowym prowadzone są już prace nad nowym okresem programowania na lata 2014-2020. Nadrzędnym dokumentem strategicznym jest „Europa 2020”, gdzie jednym z priorytetów jest rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej.

„Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – konieczne przedsięwzięcia na poziomie unijnym, krajowym i regionalnym na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej.

Zapisy projektowanego dokumentu uwzględniają cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej określone w VI Wspólnotowym Programie Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego oraz są zgodne z następującymi dyrektywami UE:

- Dyrektywą Wodną (Dz. U. UE. L z 2000 r. Nr 327, poz. 1.) - Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej,
- Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim. Dyrektywa weszła w życie 26 listopada 2007 r., a jej głównym celem jest ustanowienie ram dla oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, w celu ograniczenia negatywnych konsekwencji dla zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, związanych z powodzią na terytorium Wspólnoty,
- Dyrektywa Rady 2006/88/WE z 24 października 2006 r. w sprawie wymogów w zakresie zdrowia zwierząt akwakultury oraz zapobiegania niektórym chorobom zwierząt wodnych i zwalczania tych chorób,
- Dyrektywa Rady 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków,
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory,
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/35/CE z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku.

Ponadto zapisy „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” są zgodne z:

- Dyrektywą Rady 90/313/EWG z dnia 7 czerwca 1990 r. w sprawie swobodnego dostępu do informacji o środowisku,
- Dyrektywą 96/62/EU z dnia 27 września 1996 r. w sprawie jakości powietrza,
- Dyrektywą 96/61/EC z 24 września 1996 r. w sprawie zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń,
- Dyrektywą Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów,
- Dyrektywą Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne,
- Dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej,
- Dyrektywą 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko,

- Rozporządzeniem Rady 3254/91/EWG z dnia 19 grudnia 1991 r. w sprawie działań Wspólnoty w zakresie ochrony przyrody,
- Rozporządzeniem Rady 1210/90/EWG z dnia 7 maja 1990 r. w sprawie utworzenia Europejskiej Agencji Ochrony Środowiska oraz sieci informacji i obserwacji środowiska,
- Rozporządzeniem Rady 1836/93/EWG z dnia 29 czerwca 1993 r. w sprawie dobrowolnego uczestnictwa firm przemysłowych w systemie zarządzania ochroną środowiska i przeglądów ekologicznych.

Z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej wszystkie akty prawa unijnego spowodowały konieczność dostosowania prawa polskiego do prawa unijnego. Proces ten jeszcze trwa, chociaż w większości prawo polskie zostało dostosowane do prawa wspólnotowego. Oceniając zapisy zawarte w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” poprzez pryzmat celów oraz sposobów ochrony środowiska można stwierdzić, iż w odniesieniu do prawa krajowego, zostanie spełniony warunek oceny w odniesieniu do szczebla międzynarodowego, którego dokumenty ze swojej istoty są bardzo ogólne oraz do prawa wspólnotowego, które znalazło swoje odpowiedniki w prawie polskim.

Dokumenty krajowe

Cele i działania w dokumentach krajowych dotyczące ochrony środowiska, uwzględniają cele polityki Unii Europejskiej w tej dziedzinie oraz zawartych międzynarodowych konwencji. Wymóg ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej został uwzględniony w akcie prawnym najwyższej rangi, jakim jest Konstytucja RP przyjęta w 1997 r. przez Zgromadzenie Narodowe. Artykuł 5 ustawy zasadniczej wskazuje, iż Rzeczpospolita Polska (...) zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Zobowiązanie to zostało rozwinięte w dokumencie p.t. „II Polityka Ekologiczna Państwa”, który został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 13 czerwca 2000 r., a następnie przez Sejm w sierpniu 2001 r. W dokumencie tym stwierdzono, że ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej jest istotna dla zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego państwa, a zatem do zadań władz państwowych należy tworzenie warunków sprzyjających tej ochronie.

Za najważniejsze cele podejmowanych w tym zakresie działań uznano:

- poprawę stanu środowiska poprzez usunięcie lub ograniczenie zagrożeń dla zachowania,
- różnorodności biologicznej i krajobrazowej,
- zachowanie, odtworzenie i wzbogacanie zasobów przyrody,
- osiągnięcie powszechnej akceptacji dla zachowania całości spuścizny przyrodniczej i kulturowej Polski.

Najważniejsze cele średniookresowe (do roku 2016 r.) zawarte w Polityce Ekologicznej Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016 to:

- zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną,
- racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej,
- rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego,

- przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne,
- racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz otoczenia ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją,
- poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska,
- dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych (Dyrektywy LCP i Dyrektywę CAFE),
- utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków.

Ponadto cele ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” ustanowione na szczeblu krajowym, zostały przedstawione w *Rozdz. 3 Prognozy*. Najbardziej szczegółowe z nich zawarte są w takich dokumentach jak: „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności”, „Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo”, „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Rejony, Miasta, Obszary Wiejskie”.

Niezależnie od planów, programów i strategii krajowych dokumentami obowiązującymi dla całego terytorium kraju są ustawy i rozporządzenia. Wśród całej ilości ustaw dotyczących problemów ochrony środowiska jako całości i jej elementów jak wody, powietrza, gleb, flory, fauny itd. należy wymienić następujące:

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne,
- Ustawa dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- Ustawa dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach,
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze,
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest,
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Oprócz grupy wymienionych powyżej ustaw istnieje ogromna ilość rozporządzeń dotyczących bezpośrednio lub pośrednio ochrony środowiska.

Po przeanalizowaniu w.w. dokumentów strategicznych oraz przepisów prawa określono w projektowanym dokumencie najważniejsze horyzontalne wymogi ochrony środowiska, jak.:

- racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- ochronę bioróżnorodności,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- rozwój energetyki bez nadmiernej eksploatacji zasobów.

Na obszarze Powiatu Opolskiego stwierdza się występowanie elementów środowiska naturalnego, które stanowi cel ochrony na szczeblu wspólnotowym, rozumianych jako obszary NATURA 2000 w postaci takich form jak: Grądy Odrzańskie PLB020002, Bory Niemodlińskie PLH160005, Zbiornik Turawski PLB160004, Łąki w okolicach Chrzastowic PLH160010, Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą PLH160012.

Na poziomie krajowym a zarazem międzynarodowym, jako istotny z punktu widzenia ochrony środowiska należy wskazać wieloprzestrzenny system sieci ekologicznej Econet-Polska, który obejmuje swoim zasięgiem najlepiej zachowane pod względem przyrodniczym obszary węzłowe. Powiat Opolski włączony został do obszaru węzłowego (17M i 19M Dolina Odry) o znaczeniu międzynarodowym.

Ponadto celem ochrony elementów środowiska naturalnego, występujących na terenie powiatu opolskiego są: rezerваты przyrody: „Staw Nowokoźnicki”, „Przysiecz”, „Jaśkowice”, „Prądy”, „Złote Bagna”, „Srebrne Źródła”; obszar parku krajobrazowego „Stobrawski Park Krajobrazowy”; obszary chronionego krajobrazu: „Lasy Stobrawsko – Turawskie”, „Bory Niemodlińskie”, „Grodziec” a także 10 użytków ekologicznych; stanowisko dokumentacyjne „TRIAS” w Krasiejowie oraz 148 pomników przyrody.

W wyniku analizy „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”, należy stwierdzić, że poszczególne projekty wchodzące w skład tego dokumentu uwzględniają cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, a w szczególności na szczeblu województwa opolskiego.

9. Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko w wyniku realizacji projektowanego dokumentu

Zgodnie z wymogami *ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.), przewidywane znaczące oddziaływania wynikające z realizacji projektowanego dokumentu należy identyfikować w odniesieniu do takich elementów środowiska, jak: różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne.

Wśród przewidywanych oddziaływań, które będą miały miejsce na analizowanym terenie wskutek realizacji „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” wskazano oddziaływania w podziale na dwie zasadnicze grupy:

- nieznaczące, wynikające z niewielkiej skali powodowanych zmian,
- potencjalnie znaczące.

Elementy środowiska podlegające nieznaczącemu oddziaływaniu wskutek realizacji projektowanego dokumentu

Klimat

Nie przewiduje się bezpośredniego negatywnego wpływu skutków realizacji „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” na klimat. W przedłożonym do oceny dokumencie nie wymienia się wśród planowanych działań, inwestycji związanych z wylesianiem, bądź zalesianiem gruntów, istotnym przyrostem terenów pokrytych szczelnymi nawierzchniami, osuszaniem terenów podmokłych lub trwałym zalaniem gruntów wodą, np. na skutek piętrzenia. Są to przykłady działań, które w skali lokalnej mogłyby mieć wpływ na klimat.

Pomimo, iż w niniejszej Prognozie zaznacza się wykorzystanie i przetwarzanie drewna do celów opałowych, nie jest to działanie wynikające bezpośrednio z realizacji założeń dokumentu, a jedynie skutek prowadzonej gospodarki leśnej, co nie jest przedmiotem analizowanego dokumentu.

Realizacja założeń dokumentu nie ma więc bezpośredniego wpływu na wzrost pozyskiwania drewna w lasach na terenie Powiatu Opolskiego.

Wody

Wody powierzchniowe

Eksploracja urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej, gazowniczej i ciepłowniczej zazwyczaj nie jest związana z występowaniem istotnych bezpośrednich i negatywnych oddziaływań na wody powierzchniowe. Wyjątek stanowić może budowa małych elektrowni wodnych (MEW), jednak zgodnie z przytoczonymi w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” informacjami nie wskazuje się imiennie budowy takich obiektów tego rodzaju na ciekach płynących na obszarze Powiatu Opolskiego.

W przypadku sygnalizowanej rozbudowy istniejącej MEW, procedura w sprawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, rozszerzona o postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, powinna być skutecznym narzędziem ograniczenia ewentualnych znaczących i negatywnych oddziaływań na ten element środowiska.

Zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych mogłaby być także, w zależności od uwarunkowań lokalizacyjnych, nieprawidłowa eksploatacja instalacji do spalania odpadów, czy wytwarzania biogazu, ale „Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” nie uwzględnia rozwiązań tego rodzaju. Wtórna depozycja (sucha, bądź mokra) substancji emitowanych do atmosfery z instalacji do spalania paliw (emisja niska) w kontekście ich wielkości (mocy grzewczej) nie stanowi istotnego zagrożenia dla wód powierzchniowych.

Wody podziemne

Realizacja „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” nie będzie miała negatywnego wpływu na zasoby i jakość wód podziemnych, ze względu na brak planów dotyczących wdrożenia geotermii wysokotemperaturowej, bazującej na zasobach wód wgłębnych. Geotermalne instalacje niskotemperaturowe funkcjonujące jako systemy zamknięte, oddziałują na środowisko poprzez obniżenie temperatury ośrodka, z którego czerpane jest ciepło. W przypadku najszerszej stosowanych pionowych wymienników ciepła, wokół otworu tworzy się charakterystyczny lej temperaturowy. Jest on symetryczny względem osi otworu w utworach niezawodnionych, ale jeśli (pionowy) wymiennik zainstalowany jest w utworach wodonośnych, to lej temperaturowy nie wykazuje symetrii i jest rozwinięty w dół strumienia wód podziemnych. Jeżeli wymiennik obejmuje również strefę wzrostu temperatury (zgodnie z wartością gradientu geotermicznego), lej temperaturowy wraz ze wzrostem głębokości rozszerza się w głąb górotworu. W takiej postaci nie stanowi on zagrożenia dla środowiska, pomijając oczywiste przeobrażenie kriogeniczne głębszych partii gruntu i wód podziemnych.

W geotermii niskotemperaturowej rozległość leja temperaturowego jest istotna dopiero przy instalacjach wielotworowych, gdzie określa się optymalne odległości poszczególnych otworów, w których montowane są pionowe wymienniki ciepła. Kriogeniczne przekształcenia gruntu nie stanowią na ogół bezpośredniego zagrożenia dla środowiska.

Spadek temperatury przypowierzchniowych partii gruntu w wyniku instalacji systemów ZH (instalacje poziome) lub ZG (instalacje pionowe) może powodować szkody w ekosystemach związanych z środowiskiem glebowym, poprzez skrócenie okresu wegetacyjnego, bądź nawet niszczenie szaty roślinnej.

W przypadku uwzględnionej w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” tzw. „ciepła z ziemi” czyli geotermii niskotemperaturowej, należy przewidzieć, że będą to głównie rozwiązania indywidualne „przydomowe”, a więc skala niekorzystnych oddziaływań, o których mowa powyżej, będzie odpowiednio ograniczona i może być uznana na obecnym etapie za nieznaczącą.

Krajobraz

W kontekście potencjalnych oddziaływań krajobrazowych wynikających z realizacji założeń rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu opolskiego najistotniejsze zmiany może powodować lokalizacja farm wiatrowych. Ze względu jednak na imienny brak zamierzeń inwestycyjnych w tym zakresie, w przyjętej perspektywie programowania a ujętej w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”, należy uznać że oddziaływanie to nie wystąpi a sam rozwój OZE w oparciu o siłownie wiatrowe nie będzie tak szybko postępować jak rozwój w oparciu o energię słoneczną, geotermalną czy wodną.

Sygnalizowane już wcześniej wskazanie w dokumentach strategicznych potencjalnych obszarów do rozwoju tej dziedziny energetyki pozwoliłoby ograniczyć niekorzystne zmiany także w tym elemencie środowiska. Pewne odczuwalne zmiany w lokalnym krajobrazie - jeszcze stosunkowo rzadko obserwowane w praktyce - mogą także wprowadzać wielkopowierzchniowe farmy fotowoltaiczne. Z tego względu procedury oceny oddziaływania tego typu przedsięwzięć na środowisko powinny zwracać na ten aspekt szczególną uwagę, zwłaszcza w przypadku ich lokalizowania na obszarach chronionego krajobrazu.

Zabytki

W „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” wskazano ogólny kierunek w zakresie działań z zakresu termomodernizacji obiektów, jednak bez wskazania zamierzeń inwestycyjnych związanych z termomodernizacją obiektów zabytkowych.

W przyjętej perspektywie programowania ujętej w projektowanym dokumencie, należy uznać że oddziaływanie to nie wystąpi.

Na etapie prowadzenia robót budowlanych w sąsiedztwie obiektów dziedzictwa kulturowego może wystąpić podwyższony poziom zanieczyszczenia powietrza związany z pracami maszyn budowlanych, co może powodować utrudniony dostęp do dóbr kultury. Z tego powodu, w trakcie budowy należy prowadzić ścisły nadzór budowlany.

W przypadku wystąpienia znalezisk archeologicznych, odkrycia przedmiotu, co do którego będzie istniało przypuszczenie, że jest on zabytkiem, prace budowlane powinny zostać wstrzymane. Następnie znalezisko powinno zostać zabezpieczone przy użyciu dostępnych środków oraz niezwłocznie zgłoszone do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Różnorodność biologiczna

Na terenach objętych prawną ochroną przyrody i krajobrazu ochrona bioróżnorodności jest obowiązkiem ustawowym. W pozostałych przypadkach należy przyjąć, że realizacja przedsięwzięć nie wymagających wdrożenia postępowania w sprawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach będzie oznaczała niewielką skalę potencjalnych zmian wprowadzonych do środowiska oraz skutków użytkowania (np. stosowanie kolektorów słonecznych w budownictwie indywidualnym, budowa przydomowych pomp ciepła).

Powierzchnia ziemi

Wskutek realizacji „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” nastąpi nieznaczne oddziaływanie na powierzchnię ziemi, głównie w zakresie gospodarki odpadami oraz w mniejszym stopniu w zakresie ukształtowania terenu oraz powierzchni biologicznie czynnej.

Ustalenia „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” nie dotyczą bezpośrednio gospodarowania odpadami, ponieważ nie przewiduje się wdrożenia rozwiązań bazujących na wykorzystaniu odpadów do pozyskiwania energii. Pośrednie skutki realizacji

ustaleń opracowywanego projektu będą związane z wytwarzaniem odpadów w kotłowniach i piecach (popiół). Wdrożone nową ustawą o odpadach oraz znowelizowaną ustawą o utrzymaniu porządku i czystości w gminach powiatu opolskiego, nowe zasady gospodarowania odpadami powinny skutecznie przyczynić się do zwiększenia środowiskowego bezpieczeństwa w zakresie gospodarowania wszystkimi odpadami, w tym odpadami z procesów termicznych. Nie przewiduje się zmian w ukształtowaniu terenu, ani istotnego ograniczenia powierzchni biologicznie czynnych na terenie powiatu opolskiego wskutek realizacji założeń projektowanego dokumentu.

Ludzie w kontekście uciążliwości zapachowych i hałasu

W kontekście uciążliwości zapachowych i hałasu „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” nie przewiduje budowy instalacji, które mogłyby znacząco oddziaływać na środowisko a tym samym ludzi.

Do uciążliwych instalacji dla obszaru powiatu opolskiego można by zaliczyć np. budowę biogazowni czy farm wiatrowych. Potencjalnie najuciążliwszym źródłem hałasu pochodzącego od dyskutowanej infrastruktury technicznej jest hałas od turbin wiatrowych w przypadku ich nieodpowiedniej lokalizacji w stosunku do zabudowy mieszkalnej. Ponieważ w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” nie wskazuje się imiennie budowy ani biogazowni ani farm wiatrowych, w przyjętej perspektywie czasowej nie wskazano uciążliwości zapachowych i hałasu jako potencjalnie znaczącego oddziaływania skutków realizacji projektowanego dokumentu na środowisko.

Ze względu na opisane uwarunkowania powiatu opolskiego i możliwości inwestycyjne w projektowanym opracowaniu, nie wskazuje się również zagrożeń powodowanych hałasem pochodzącym od innych źródeł instalacyjnych.

Elementy środowiska podlegające potencjalnie znaczącemu oddziaływaniu wskutek realizacji projektowanego dokumentu

Zasoby naturalne

Realizacja założeń przewidzianych w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” będzie związana z wykorzystaniem zasobów naturalnych, przede wszystkim nieodnawialnych zasobów paliw kopalnych (węgiel, olej opałowy - bezpośrednio do spalania w kotłach, a także węgiel - pośrednio, wskutek zużycia w elektrowniach, w tym elektrowni Opole). Jako szczególnie korzystne należy więc wskazać zawarte w projektowanym dokumencie, zapisy dotyczące możliwości oraz zasadności stosowania zasobów odnawialnych (do produkcji energii i ciepła), jak również zalecenia do instalowania w kotłowniach istniejących (wykorzystujących- zasoby naturalne w postaci węgla, biomasy) urządzeń regulacyjnych zwiększających efektywność ich działania (a tym samym wpływających na ograniczenie ilości spalanych paliw).

W „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” zawarto również zapisy, które zalecają ograniczanie dalszego rozwoju systemu ciepłowniczego na bazie nieekonomicznych i nie ekologicznych kotłów węglowych na rzecz rozwiązań nowoczesnych, spełniających aktualne wymogi związane z ochroną środowiska, m. in. opalanych biomasą.

Reasumując, należy stwierdzić, że pomimo iż projektowany dokument uwzględnia możliwość korzystania z nieodnawialnych zasobów naturalnych, co jest podyktowane w pierwszym rzędzie uwarunkowaniami ekonomicznymi, to wśród proponowanych alternatyw wskazuje szereg rozwiązań, które mają na celu sukcesywne ograniczanie eksploatacji tych zasobów.

Działania te mają dodatkowy korzystny wymiar, ponieważ służą równocześnie ograniczeniu wykorzystania do celów grzewczych paliw kopalnych, które odznaczają się wysoką emisyjnością.

Ludzie, w kontekście szkodliwości zdrowotnej zanieczyszczeń gazowych i pyłów emitowanych do powietrza

Na terenie Powiatu Opolskiego do najważniejszych źródeł zanieczyszczenia atmosfery należy zaliczyć lokalne i indywidualne kotłownie, w których stosuje się głównie paliwa wysokoemisyjne.

Biorąc pod uwagę lokalne uwarunkowania ekonomiczne powiatu opolskiego, „Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” uwzględnia w tym dokumencie wykorzystanie tych paliw do celów grzewczych, ale równocześnie wykazuje potrzebę zmian funkcjonującego wzorca.

„Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” uwzględnia więc szereg propozycji zmierzających do szerszego wykorzystania ekologicznych, odnawialnych zasobów do wytwarzania energii oraz podkreśla znaczenie podejmowania działań mających na celu usprawnienie i unowocześnianie systemów funkcjonujących (np. stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w trakcie modernizacji budynków, promowanie oszczędzania energii w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej m.in. poprzez edukację społeczną).

W omawianym kontekście należy podkreślić rolę Powiatu Opolskiego, który powinien korzystać z uprawnień w zakresie kształtowania polityki przestrzennej i sukcesywnie odchodzić od stosowania w nowej zabudowie kotłów opalanych paliwami wysokoemisyjnymi.

Oddziaływania inwestycji wynikających z wdrożenia ustaleń projektowanego dokumentu w fazie realizacji

Działania przewidziane w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” to głównie zadania inwestycyjne, które będą ingerować w środowisko, głównie na etapie ich realizacji, powodując przejściowe, odwracalne oddziaływania negatywne. Natomiast na etapie eksploatacji zrealizowane inwestycje zasadniczo będą wpływać korzystnie na stan środowiska.

Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko na etapie realizacji poszczególnych zadań leży w gestii wykonawcy i dotyczy sprzętu (hałas, emisja spalin wycieki), oraz organizacji prac (np. koordynacja prac w pasie drogowym, unikanie prac będących źródłem znacznych, akustycznych oddziaływań negatywnych w porze wieczornej). Minimalizowaniu oddziaływań negatywnych na środowisko będzie służyło przestrzegania obowiązujących zasad w zakresie gospodarki odpadami.

W analizie tego zagadnienia uwzględniono w pierwszej kolejności klasyfikację przedsięwzięć przyjętą w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. Nr 213 poz.1397) wraz z nowelizacją z 2013 r., ponieważ stanowi ono zestawienie inwestycji, które mogą być uciążliwe dla środowiska nie tylko w fazie eksploatacji (o czym mowa w poprzednich punktach Prognozy), ale również realizacji.

W przypadku przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zakres i zasięg oddziaływania będzie zamykała się na terenach, na których zostaną zrealizowana tego typu przedsięwzięcia. Obowiązkiem inwestorów będzie dbanie o nie przekraczanie standardów jakości środowiska poza granicami tych terenów. Nadzór i szczegółowa analiza zakresu oddziaływania tych przedsięwzięć na środowisko będzie przedmiotem postępowań w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, które są wymagane dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Zestawienie zadań planowanych do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” oraz ich identyfikacja pod kątem czy są one przedsięwzięciami mogącymi potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko lub czy wyznaczają ramy dla późniejszej realizacji takich przedsięwzięć zamieszczono w poniższej tabeli.

Tab.5. Zestawienie zadań planowanych do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”

Planowane przedsięwzięcie	Czy jest przedsięwzięciem mogącym znacząco oddziaływać na środowisko	Czy wyznacza ramy późniejszych przedsięwzięć mogącym znacząco oddziaływać na środowisko
Cel strategiczny I. Czyste środowisko naturalne		
Cel operacyjny 1. Ograniczenie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej		
1.1 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą źródeł ciepła i wyposażenia na energooszczędne	Nie jest	Nie wyznacza
1.2 Promocja innowacyjnych technologii niskoemisyjnych	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny 2. Zwiększanie wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii		
2.1 Opracowanie koncepcji, programów i planów związanych z OZE	Nie jest	Nie wyznacza
2.2 Zastosowanie energii opartej na OZE, w szczególności z wiatru, wody, ciepła z ziemi, słońca w obiektach użyteczności publicznej	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projekty i zadania związane będą z realizacją przedsięwzięć, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 5,6 Rozporządzenia RM*	Nie wyznacza
2.3 Promocja projektów inwestycyjnych opartych na OZE	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny 3. Ochrona i promocja różnorodności biologicznej i dziedzictwa naturalnego		
3.1. Rewitalizacja obszarów dziedzictwa naturalnego, w tym parków zabytkowych	Nie jest	Nie wyznacza
3.2 Zachowanie i odtwarzanie zadrzewień	Nie jest	Nie wyznacza
3.3 Rekultywacja i renaturyzacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych	Nie jest	Nie wyznacza
3.4 Realizacja kampanii edukacyjno – informacyjnych związanych z wykorzystaniem zasobów przyrodniczych Powiatu Opolskiego, w tym obszarów NATURA 2000	Nie jest	Nie wyznacza
Cel strategiczny II. Aktywne i bezpieczne społeczeństwo		
Cel operacyjny 1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu		
1.1 Realizacja programów wspierających osoby dotknięte wykluczeniem społecznym i ubóstwem	Nie jest	Nie wyznacza
1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i dotkniętych ubóstwem, poprzez programy stypendialne i projekty rozwojowe	Nie jest	Nie wyznacza

*Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015-2025*

Cel operacyjny 2. Rozwój usług opiekuńczych i wychowawczych		
2.1 Wspieranie rozwoju infrastruktury i wyposażenia jednostek opiekuńczych i wychowawczych	Nie jest	Nie wyznacza
2.2 Działania edukacyjno-profilaktyczne ukierunkowane na wzmocnienie kondycji rodziny	Nie jest	Nie wyznacza
2.3 Wsparcie rodziny z problemami opiekuńczo – wychowawczymi oraz wsparcie pieczy zastępczej	Nie jest	Nie wyznacza
2.4 Rozwój usług opiekuńczych nad osobami zależnymi, w tym starszymi i niepełnosprawnymi	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny 3. Podnoszenie jakości edukacji, w tym kształcenia zawodowego		
3.1. Rozwój kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży oraz postaw niezbędnych do funkcjonowania na rynku pracy	Nie jest	Nie wyznacza
3.2. Rozwój bazy dydaktycznej szkół i placówek oświatowych, w tym tworzenie warunków do szkolenia dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo	Nie jest	Nie wyznacza
3.3 Rozwój kwalifikacji i umiejętności kadry pedagogicznej	Nie jest	Nie wyznacza
3.4 Programy stypendialne dla dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej	Nie jest	Nie wyznacza
3.5 Specjalistyczna diagnostyka psychologiczno – pedagogiczna i wsparcie dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny 4. Wspieranie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości Powiatu Opolskiego		
4.1. Wsparcie działalności osób i organizacji społecznych upowszechniających historię, tradycję, kulturę i tożsamość lokalną	Nie jest	Nie wyznacza
4.2. Rozwijanie i promocja wielokulturowości Powiatu Opolskiego	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny 5. Wspieranie osób starszych w kierunku zdrowego i aktywnego trybu życia		
5.1. Tworzenie programów aktywizujących osoby starsze, w tym programów edukacyjnych	Nie jest	Nie wyznacza
5.2 Promocja zdrowego i aktywnego stylu życia	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny 6. Poprawa bezpieczeństwa publicznego i systemu ostrzegania przed zagrożeniami naturalnymi		
6.1 Szkolenia służb i administracji w zakresie ochrony przeciwpowodziowej i zapobieganie zagrożeniom życia i zdrowia	Nie jest	Nie wyznacza
6.2 Promocja i edukacja bezpiecznych zachowań oraz kampanie edukacyjne w zakresie reagowania na zjawiska kryzysowe	Nie jest	Nie wyznacza
6.3 Rozwój narzędzi monitoringu oraz powiatowego systemu identyfikacji zagrożeń i szybkiego ostrzegania ludności	Nie jest	Nie wyznacza
6.4 Modernizacja systemów koordynacji działań w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń	Nie jest	Nie wyznacza
Cel strategiczny III. Innowacyjna gospodarka i rynek pracy		
Cel operacyjny 1. Budowanie relacji partnerskich i wspieranie powiązań biznesowych		
1.1 Wspieranie lokalnych przedsiębiorstw w poszukiwaniu partnerów gospodarczych i nawiązywaniu kontaktów biznesowych, w tym zagranicznych	Nie jest	Nie wyznacza

*Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015-2025*

1.2 Promocja gospodarcza Powiatu Opolskiego, w tym promocja przedsiębiorczości i lokalnych przedsiębiorców	Nie jest	Nie wyznacza
1.3 Przygotowanie terenów pod aktywność gospodarczą	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowane w ramach projektu uzbrojenie terenów inwestycyjnych w infrastrukturę drogową, wodociągową, kanalizacyjną, elektroenergetyczną, gazowniczą będzie spełniało kryteria, o których mowa w odpowiednio w §3, ust. 1, pkt 60, 68, 79, 7, 33 Rozporządzenia RM 1), a także jeśli w ramach projektu będą wykonywane obiekty spełniające kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 70, 71, 77 Rozporządzenia RM*	Może wyznaczać o ile na przygotowanych w ramach programu terenach inwestycyjnych będą lokalizowane przedsięwzięcia wymienione w §2 lub §3 Rozporządzenia RM*
Cel operacyjny 2. Dostosowanie edukacji do rynku pracy		
2.1 Projekty współpracy szkół i placówek z przedsiębiorcami i pracodawcami	Nie jest	Nie wyznacza
2.2 Kształcenie praktyczne uczniów, organizacja staży, praktyk i kursów zawodowych, w tym we współpracy z pracodawcami	Nie jest	Nie wyznacza
2.3 Doskonalenie i doksztalcanie nauczycieli kształcenia zawodowego	Nie jest	Nie wyznacza
2.4 Poradnictwo zawodowe	Nie jest	Nie wyznacza
2.5 Promocja kształcenie zawodowego oraz współpracy szkół z pracodawcami	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny 3. Promowanie równych szans na rynku pracy oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększania szans na zatrudnienie		
3.1 Wsparcie Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu w zakresie działań na rzecz osób pozostających bez zatrudnienia	Nie jest	Nie wyznacza
3.2 Realizacja programów aktywizacji zawodowej	Nie jest	Nie wyznacza
3.3 Promocja równych szans na rynku pracy, w szczególności kobiet, osób niepełnosprawnych i wykluczonych	Nie jest	Nie wyznacza
Cel strategiczny IV. Nowoczesna infrastruktura techniczna i ekologiczny transport		
Cel operacyjny 1. Poprawa jakości i nośności systemu dróg powiatowych		
1.1 Budowa/przebudowa/remont dróg powiatowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w szczególności prowadzących do miejsc atrakcyjnie gospodarczo i turystycznie	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z kryteriami, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 60 Rozporządzenia RM*	Nie wyznacza
1.2 Poprawa parametrów technicznych dróg powiatowych	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z kryteriami, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 60 Rozporządzenia RM*	Nie wyznacza
1.3 Budowa/przebudowa/remont przepraw mostowych i innych obiektów inżynierskich na drogach powiatowych	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z kryteriami, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 60 Rozporządzenia RM*	Nie wyznacza
1.4 Poprawa bezpieczeństwa na drogach powiatowych poprzez budowę chodników, bezpiecznych przystanków, zatok autobusowych i oświetlenia ulicznego	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z kryteriami, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 60 Rozporządzenia RM*	Nie wyznacza
1.5 Modernizacja oświetlenia ulicznego w celu zmniejszenia jego energochłonności	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny 2. Poprawa dostępności komunikacyjnej Powiatu Opolskiego i transportu publicznego		
2.1 Działania partnerskie i wsparcie w kierunku	Może być przedsięwzięciem mogącym	Nie wyznacza

*Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015-2025*

budowy dodatkowego węzła autostradowego na terenie Powiatu Opolskiego	potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z kryteriami, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 60 Rozporządzenia RM*	
2.2 Działania partnerskie i wsparcie w kierunku zintegrowanego systemu komunikacji zbiorowej	Nie jest	Nie wyznacza
2.3 Działania partnerskie i wsparcie w kierunku wprowadzenia biletu zintegrowanego w komunikacji zbiorowej	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny 3. Rozwój i promocja ekologicznych form transportu		
3.1. Budowa/przebudowa/remont infrastruktury dla ruchu rowerowego i pieszego	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z kryteriami, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 60 Rozporządzenia RM*	Nie wyznacza
3.2 Oznakowanie ścieżek/szlaków rowerowych i pieszych	Nie jest	Nie wyznacza
3.3 Programy edukacyjno - promocyjne ekologicznych form transportu, w tym turystyki rowerowej	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny 4. Wsparcie infrastruktury ochrony przeciwpowodziowej i zapobieganie zagrożeniom życia i zdrowia		
4.1 Wsparcie w zakresie budowy/przebudowy/remontu infrastruktury przeciwpowodziowej, w tym szczegółowych i podstawowych urządzeń melioracyjnych	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowana infrastruktura przeciwpowodziowa będzie spełniała kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 65 Rozporządzenia RM*	Nie wyznacza
4.2 Doposażenie i unowocześnienie zaplecza technicznego i wyposażenia służb ratowniczych, policyjno-prewencyjnych i administracji zespolonej	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny 5. Rozwój usług informatycznych w administracji Powiatu Opolskiego		
5.1 Projekty z zakresu e-administracji i rozwój elektronicznych usług publicznych szczebla powiatowego	Nie jest	Nie wyznacza
5.2 Usprawnianie procesów zarządzania w administracji, w tym rozwój umiejętności i wiedzy urzędników zakresu stosowania elektronicznych usług publicznych	Nie jest	Nie wyznacza
5.3 Zakup sprzętu i wyposażenia do prowadzenia usług z zakresu e-administracji	Nie jest	Nie wyznacza
Cel strategiczny V. Infrastruktura społeczna przyjazna ludziom i środowisku		
Cel operacyjny 1. Inwestycje w infrastrukturę społeczną i zdrowotną		
1.1 Budowa/przebudowa/remont infrastruktury społecznej i zdrowotnej	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z kryteriami, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 55 Rozporządzenia RM*	Nie wyznacza
1.2 Wyposażenie infrastruktury społecznej i zdrowotnej w specjalistyczny sprzęt i wyposażenie	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny 2. Poprawa jakości i dostępu do usług medycznych i opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi		
2.1 Budowa/przebudowa/remont obiektów przeznaczonych dla osób zależnych (min. domy pomocy społecznej, dzienne domy pomocy, miejsca opieki całodobowej)	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z kryteriami, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 55 Rozporządzenia RM*	Nie wyznacza

*Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015-2025*

2.2 Wsparcie opieki długoterminowej	Nie jest	Nie wyznacza
2.3 Działania profilaktyczne, w tym programy edukacyjne i promocja zdrowia	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny 3. Zachowanie, ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego		
3.1 Przebudowa/remont/renowacja obiektów zabytkowych, w tym dostosowanie do wymogów bezpieczeństwa i potrzeb osób niepełnosprawnych	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z kryteriami, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 55 Rozporządzenia RM*	Nie wyznacza
3.2 Konserwacja/remont wyposażenia obiektów zabytkowych	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z kryteriami, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 55 Rozporządzenia RM*	Nie wyznacza
3.3 Zagospodarowanie terenu wokół obiektów zabytkowych, wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z kryteriami, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 55 Rozporządzenia RM*	Nie wyznacza
3.4 Wsparcie podmiotów zewnętrznych w pracach konserwatorskich, restauratorskich i robotach budowlanych przy zabytkach nieruchomych/ruchomych znajdujących się na obszarze Powiatu Opolskiego	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z kryteriami, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 55 Rozporządzenia RM*	Nie wyznacza
3.5 Promocja dziedzictwa kulturowego i tworzenia systemu informacji o zabytkach Powiatu Opolskiego	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny 4. Zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, w tym dla osób niepełnosprawnych		
4.1 Wsparcie podmiotów zewnętrznych i organizacji społecznych w zakresie upowszechniania kultury i sztuki	Nie jest	Nie wyznacza
4.2 Wsparcie podmiotów zewnętrznych i organizacji społecznych w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu	Nie jest	Nie wyznacza
4.3 Promocja i wspieranie osób w działalności społecznej, charytatywnej, w obszarze kultury, sportu i zdrowego stylu życia	Nie jest	Nie wyznacza
4.4 Współpraca pomiędzy organizacjami pozarządowymi a sektorem publicznym, min. związana z rozwojem oferty kulturalnej, turystycznej i sportowej Powiatu Opolskiego	Nie jest	Nie wyznacza

* - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz.1397 z późniejszymi zmianami)

Źródło: „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”

Powyższe zestawienie wskazuje, że „Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” praktycznie nie przewiduje realizacji przedsięwzięć, które mogłyby powodować potencjalnie znaczące oddziaływanie na środowisko w trakcie ich budowy.

Większość inwestycji wdrażających ustalenia analizowanego dokumentu będzie stanowiła projekty indywidualne lub inne o porównywalnie niewielkiej skali.

Oddziaływania fazy realizacyjnej w takich przypadkach będą miały charakter krótkotrwały a ich skutki będą miały charakter przemijający.

Uciążliwości fazy realizacyjnej większości inwestycji budowlanych związane są z zapyleniem terenu w trakcie prowadzenia prac ziemnych, emisją gazów i pyłów z silników spalinowych pojazdów i maszyn budowlanych, emisją hałasu ze środków transportu oraz maszyn i urządzeń, wytworzeniem odpadów budowlanych. W zależności od lokalizacji inwestycji

pojawiać się mogą okresowe zmiany stosunków wodnych (np. wskutek usuwania wody z wykopów). Realizacja prac budowlanych w zgodzie z zasadami dobrej praktyki budowlanej, połączona z ochroną lokalnej szaty roślinnej, w szczególności drzew i krzewów, powinna skutecznie ograniczać negatywny wpływ tej fazy projektów na środowisko, w tym na warunki życia mieszkańców.

Wskazywane w projektowanym dokumencie inwestycje mogą osiągać większą niż przewidywaną skalę w przypadku podejmowania współpracy między innymi powiatami. Współpraca taka może bowiem skutkować realizacją średnich lub dużych instalacji. „Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” nie obejmuje jednak żadnych konkretnych ustaleń w tym zakresie.

Ze względu na specyfikę zaprojektowanych rozwiązań, ocenę oddziaływania na środowisko zobrazowano w poniższej tabeli, wyróżniając oddziaływanie w czasie realizacji (oznaczenie R) i w czasie eksploatacji inwestycji (oznaczenie E)

Podczas analizy wzięto pod uwagę wielkość natężenia oddziaływania na środowisko oraz czas jego występowania. Dla określenia skali potencjalnego oddziaływania zastosowano następujące wskaźniki oceny wpływu: (+) - realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia; (-) - realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia; (0) - realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie (neutralne oddziaływanie); (N) - brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków - są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji uwarunkowań.

*Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015-2025*

Doposażenie i unowocześnienie zaplecza technicznego i wyposażenia służb ratowniczych, policyjno-prewencyjnych i administracji zespolonej	-	N	-	N	-	+	-	N	-	N	-	+	0	0	0	N	0	N	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Projekty z zakresu e-administracji i rozwój elektronicznych usług publicznych szczebla powiatowego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Usprawnianie procesów zarządzania w administracji, w tym rozwój umiejętności i wiedzy urzędników zakresu stosowania elektronicznych usług publicznych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zakup sprzętu i wyposażenia do prowadzenia usług z zakresu e-administracji	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Budowa/przebudowa/remont infrastruktury społecznej i zdrowotnej	-	0	-	0	-	+	-	0	-	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Wyposażenie infrastruktury społecznej i zdrowotnej w specjalistyczny sprzęt i wyposażenie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Budowa/przebudowa/remont obiektów przeznaczonych dla osób zależnych (min. domy pomocy społecznej, dzienne domy pomocy, miejsca opieki całodobowej)	-	0	-	0	-	+	-	0	-	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Wsparcie opieki długoterminowej	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Działania profilaktyczne, w tym programy edukacyjne i promocja zdrowia	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Przebudowa/remont/renowacja obiektów zabytkowych, w tym dostosowanie do wymogów bezpieczeństwa i potrzeb osób niepełnosprawnych	-	0	-	0	-	+	-	0	-	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	+
Konserwacja/remont wyposażenia obiektów zabytkowych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0
Zagospodarowanie terenu wokół obiektów zabytkowych, wraz z infrastrukturą towarzyszącą	-	0	-	0	-	+	-	0	-	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	+
Wsparcie podmiotów zewnętrznych w pracach konserwatorskich, restauratorskich i robotach budowlanych	-	0	-	0	-	+	-	0	-	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	+	

Reasumując, możemy wyróżnić trzy etapy realizacji zadań w ramach projektowanego dokumentu, a mianowicie: etap realizacji, eksploatacji oraz etap likwidacji.

Etap realizacji

Zadania planowane w ramach „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” nie będą realizowane w obrębie terenów objętych ochroną w ramach sieci Natura 2000. Najbliższe obszary tej sieci znajdują się poza zasięgiem terytorialnym projektowanego dokumentu. Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na cele i przedmioty ochrony obszarów sieci Natura 2000 na etapie ich realizacji będzie miało charakter neutralny.

Wpływ na stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego będą miały zadania związane z prowadzeniem prac budowlanych lub remontowych. Pozostałe zadania nie będą miały wpływu na stan jakości powietrza atmosferycznego. Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na powietrze atmosferyczne na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od zadania).

Wpływ na stan klimatu akustycznego będą miały zadania związane z prowadzeniem prac budowlanych lub remontowych. Pozostałe zadania nie będą miały wpływu na stan jakości klimatu akustycznego. W większości robót budowlanych/remontowych wykorzystywany będzie sprzęt stanowiący źródło hałasu i drgań (maszyny budowlane oraz środki transportu). Emitowany hałas będzie oddziaływał na okolicznych mieszkańców oraz ludzi przebywających chwilowo w rejonie inwestycji. Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na klimat akustyczny na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od zadania).

Wpływ na roślinność będą miały zadania związane z prowadzeniem prac budowlanych czy remontowych, w zakresie np. wycinki drzew lub krzewów kolidujących z inwestycjami. Na etapie realizacji poszczególnych zadań należy dążyć do zachowania jak największej ilości roślinności. Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na roślinność na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni lub pośredni, krótkoterminowy lub stały (w przypadku wycinki drzew), chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od zadania).

Wpływ na zwierzęta i różnorodność biologiczną będą miały zadania realizowane w całości w przestrzeni zurbanizowanej. Występowanie zwierząt, zwłaszcza gatunków chronionych jest w takiej przestrzeni ograniczona, ze względu na stałą, obecność człowieka oraz znaczące ograniczenie terenów zielonych. Różnorodność biologiczna w przestrzeni zurbanizowanej jest ograniczona, uformowana antropogenicznie. Oddziaływanie planowanych zadań w ramach projektowanego dokumentu na zwierzęta i różnorodność biologiczną na etapie ich realizacji będzie miało charakter neutralny. Z uwagi na realizację zadań na terenie antropogenicznie zmienionym oraz prowadzenie, w uzasadnionych przypadkach, inwentaryzacji przyrodniczych, zadania nie będą miały negatywnego wpływu na gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową.

Wpływ na grunty, wody gruntowe, wody powierzchniowe mogą mieć jedynie zadania związane z prowadzeniem prac budowlanych lub remontowych. Pozostałe zadania nie będą takiego wpływu wykazywały. Niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu na placu budowy istnieje zawsze. Aby je zminimalizować zaplecze budowy, na którym będzie parkował ten sprzęt powinno zostać zorganizowane na terenie utwardzonym i odwadnianym, albo – w razie niemożności znalezienia takiego terenu – na terenie nieutwardzonym, lecz zabezpieczonym warstwą nieprzepuszczalną. Oddziaływanie planowanych zadań w ramach projektowanego dokumentu na grunty, wody gruntowe, wody powierzchniowe oraz ze względu na gospodarkę wodno-ściekową na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni lub pośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, neutralny.

Wpływ na odpady będą miały zadania związane z prowadzeniem prac budowlanych lub remontowych. Na etapie budowy lub remontu obiektów będą powstawały odpady związane z: pracami ziemnymi, użytkowaniem sprzętu budowlanego, funkcjonowaniem zaplecza socjalnego dla pracowników. Wskazane jest prowadzenie robót budowlanych w oparciu o nowoczesne technologie, a powstałe w trakcie budowy odpady powinny być w miarę możliwości wtórnie wykorzystywane bądź usuwane zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi wykonywania robót budowlanych. Oddziaływanie planowanych zadań w ramach projektowanego dokumentu ze względu na powstające odpady na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od zadania).

Realizacja zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu nie wiąże się ze znaczącą emisją zanieczyszczeń do powietrza, w tym substancji odpowiedzialnych np. za efekt cieplarniany. Będzie dochodziło co prawda do emisji produktów spalania paliw w silnikach środków transportu i maszyn budowlanych – w tym dwutlenku węgla (CO₂) – emisje te będą jednak na tyle niewielkie, że nie będą miały wpływu na zamiany klimatyczne w rejonie przedsięwzięcia, w regionie czy na świecie. Oddziaływanie planowanych zadań w ramach projektowanego dokumentu na klimat na etapie ich realizacji będzie miało charakter neutralny.

Wpływ na krajobraz będą miały zadania związane z prowadzeniem prac ziemnych i budowlanych. Trwające roboty budowlane spowodują zmiany w krajobrazie: zniknie dotychczasowe pokrycie terenu przedsięwzięcia, na terenie budowy będzie pracował sprzęt budowlany, powstaną wykopy i hałdy przemieszczanego gruntu. Oddziaływanie planowanych zadań w ramach projektowanego dokumentu na krajobraz na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od zadania).

Obszary objęte zadaniami projektowanego dokumentu znajdują się poza obszarami wykorzystywanymi rolniczo, w związku z czym nie wpłyną w żaden sposób na pogorszenie się jakości gleb. Realizacja poszczególnych przedsięwzięć nie będzie wpływać na złoża kopalin. Realizacja niektórych zadań będzie się wiązać z koniecznością przemieszczania mas ziemnych. Grunt ten będzie wywieziony w miejsce wskazane przez danego Inwestora. Wykonywanie prac budowlanych spowoduje chwilowe zniszczenie istniejącej powierzchni ziemi i naruszenie struktury gleby. Będzie ono występować fragmentarycznie, a po zakończeniu prac powierzchnia ziemi zostanie przywrócona do stanu pierwotnego. Oddziaływanie planowanych zadań w ramach projektowanego dokumentu na powierzchnię ziemi na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, neutralny.

Działania prowadzone w obszarach objętych bezpośrednio realizacją zadań zawartych w projektowanym dokumencie nie będą wpływały na zasoby naturalne występujące w obrębie powiatu opolskiego. W czasie prowadzenia prac remontowo – budowlanych będą wykorzystywane przede wszystkim woda, żwir, piasek i energia. Woda będzie pochodziła z sieci wodociągowej. Żwir i piasek od lokalnych dystrybutorów lub wydobywców tych materiałów. Energia będzie pochodziła z sieci elektroenergetycznych. Oddziaływanie planowanych zadań w ramach projektowanego dokumentu na zasoby naturalne na etapie ich realizacji będzie miało charakter neutralny.

W ramach projektowanego dokumentu przewiduje się przeprowadzenie remontów i przebudów m.in. budynków i obiektów zabytkowych. Wszystkie te działania będą prowadzone z należytą starannością i pod nadzorem organów odpowiedzialnych za ochronę zabytków. Oddziaływanie planowanych zadań w ramach projektowanego dokumentu na zabytki i dobra materialne na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni lub pośredni, długoterminowy (remont obiektów zabytkowych), pozytywny.

W trakcie realizacji przedsięwzięć ujętych w zadaniach zawartych w projektowanym dokumencie mogą wystąpić niedogodności dla mieszkańców terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów, na których będą prowadzone prace budowlane, ziemne, remontowe. Niedogodności te będą miały postać utrudnień komunikacyjnych (remonty/budowy ulic, sieci infrastruktury podziemnej), oddziaływań akustycznych (praca środków transportu czy maszyn budowlanych), pogorszenia parametrów jakościowych powietrza atmosferycznego (spalanie paliw w silnikach środków transportu i osprzętu budowlanego, wtórna emisja pyłu w czasie prac ziemnych czy z dróg dojazdowych do terenu budów). Oddziaływanie planowanych zadań w ramach projektowanego dokumentu na ludzi na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od zadania).

Etap eksploatacji

Zadania planowane w ramach projektowanego dokumentu nie będą realizowane w obrębie terenów objętych ochroną w ramach sieci Natura 2000. Oddziaływanie planowanych zadań w ramach projektowanego dokumentu na cele i przedmioty ochrony obszarów sieci Natura 2000 oraz jego integralność na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter neutralny.

Większość przedsięwzięć, które mają być zlokalizowane w ramach zadań zawartych w projektowanym dokumencie nie będzie wykazywała w fazie eksploatacji oddziaływania na powietrze atmosferyczne. Część projektów wpłynie na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, a więc spowoduje poprawę jakości powietrza atmosferycznego. Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na powietrze atmosferyczne na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy lub długoterminowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od zadania).

Większość przedsięwzięć, które mają być zlokalizowane w ramach projektowanego dokumentu nie będzie wykazywała w fazie eksploatacji oddziaływania na środowisko akustyczne. Przepisy polskiego prawa określające standardy jakości środowiska akustycznego (dopuszczalne poziomy hałasu) wykluczają możliwość realizacji przedsięwzięć wykazujących ponadnormatywne oddziaływanie na jakość powietrza atmosferycznego. Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na środowisko akustyczne na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy lub długoterminowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od zadania).

Funkcjonowanie przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach projektowanego dokumentu nie będzie miało wpływu na okoliczną roślinność. Poziomy substancji emitowanych do powietrza nie będą przekraczały dopuszczalnych norm, w tym również dopuszczalnych norm ze względu na ochronę roślin. Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na roślinność na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter neutralny.

Zadania planowane w ramach projektowanego dokumentu będą realizowane w całości w przestrzeni zurbanizowanej. Występowanie zwierząt, zwłaszcza gatunków chronionych jest w takiej przestrzeni ograniczona, ze względu na stałą, obecność człowieka oraz znaczące ograniczenie terenów zielonych. Różnorodność biologiczna w przestrzeni zurbanizowanej jest ograniczona, uformowana antropogenicznie. Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na zwierzęta i różnorodność biologiczną na etapie ich realizacji będzie miało charakter neutralny.

Pojawienie się nowych obiektów będzie wiązało się ze wzrostem zapotrzebowania na wodę oraz ze wzrostem ilości powstających ścieków deszczowych i komunalnych. Realizacja części zadań związanych z modernizacją i budową sieci wodociągowej, kanalizacji deszczowej,

komunalnej, a także budową przydomowych oczyszczalni ścieków – pozwoli na usprawnienie prowadzonej gospodarki wodno-ściekowej oraz poprawę jakości ścieków trafiających ostatecznie do środowiska. Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na grunty, wody gruntowe, wody powierzchniowe oraz ze względu na gospodarkę wodno-ściekową na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter od neutralnego do pozytywnego (w zależności od zadania).

Pojawienie się nowych obiektów będzie wiązało się ze wzrostem ilości odpadów powstających na terenie powiatu opolskiego. Powstałe odpady będą jednak gromadzone i zagospodarowywane poprzez odzysk lub unieszkodliwianie w sposób zgodny z zapisami ustawy o odpadach. Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu ze względu na gospodarkę odpadami na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter neutralny.

Funkcjonowanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu nie będzie się wiązało ze znaczącą emisją zanieczyszczeń do powietrza, w tym substancji odpowiedzialnych np. za efekt cieplarniany. Będzie dochodziło co prawda do emisji zanieczyszczeń do powietrza ze środków transportu czy źródeł energetycznych, jednak emisje te będą jednak na tyle niewielkie, że nie będą miały wpływu na zamiany klimatyczne w rejonie przedsięwzięcia, w regionie czy na świecie. Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na klimat na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter neutralny.

Działania w ramach projektowanego dokumentu dotyczące rewitalizacji obiektów budowlanych, prace remontowe i budowlane planuje się przeprowadzić z dbałością o lokalny, często historyczny i tradycyjny styl, tak aby nie zaburzyć ład przestrzennego. Odremontowana infrastruktura przyczyni się do poprawy wizerunku zdegradowanych obszarów, które lepiej będą komponować się z otoczeniem. Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na krajobraz na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, odwracalny, od neutralnego do pozytywnego (w zależności od zadania).

Funkcjonowanie przedsięwzięć wchodzących w zakres zadań zawartych w projektowanym dokumencie nie będzie wykazywało oddziaływania na powierzchnię ziemi. Zwłaszcza, że obszary objęte programem znajdują się poza obszarami wykorzystywanymi rolniczo. Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na powierzchnię ziemi na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter neutralny.

Funkcjonowanie przedsięwzięć wynikających z zapisów projektowanego dokumentu nie będą wpływały na zasoby naturalne występujące w obrębie Powiatu Opolskiego. W funkcjonujących obiektach powstałych bądź będących efektem remontu, adaptacji czy modernizacji zakłada się wykorzystywanie zasobów naturalnych w sposób racjonalny. Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na zasoby naturalne na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter neutralny.

W ramach zadań zawartych w projektowanym dokumencie przewiduje się przeprowadzenie remontów m.in. budynków o charakterze zabytkowym. Wszystkie te działania będą prowadzone z należytą starannością i pod nadzorem organów odpowiedzialnych za ochronę zabytków. Celem tych działań jest restauracja i przywrócenie świetności obiektom zabytkowym. Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na zabytki i dobra materialne na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter neutralny.

Jednym z głównych założeń projektowanego dokumentu jest rozwój powiatu opolskiego jako miejsca przyjaznego dla ludzi oraz rozwój przedsiębiorczości. Planuje się działania koncentrujące się na poprawieniu komunikacji (budowa i modernizacja ciągów pieszo-rowerowych, układu komunikacyjnego, przepraw mostowych), poprawie warunków życia mieszkańców powiatu (rewitalizacja przestrzeni publicznej, budowa i modernizacja obiektów

oświatowo–edukacyjnych, rewitalizacja terenów zieleni i budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych, wodociągowych) oraz poprawie poziomu przedsiębiorczości (przygotowanie terenów inwestycyjnych). Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na ludzi na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter bezpośredni lub pośredni, długoterminowy, stały, odwracalny, od neutralnego do pozytywnego (w zależności od zadania).

Faza likwidacji

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na cele i przedmioty ochrony obszarów sieci Natura 2000 oraz jego integralność na etapie ich likwidacji będzie miało charakter neutralny.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na powietrze atmosferyczne na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od zadania).

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na klimat akustyczny na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od zadania).

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na roślinność na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni lub pośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od likwidowanego projektu). Z uwagi na realizację zadań na terenie antropogenicznie zmienionym oraz prowadzenie, w uzasadnionych przypadkach, inwentaryzacji przyrodniczych, zadania na etapie likwidacji nie będą miały negatywnego wpływu na gatunki roślin i grzybów objęte ochroną gatunkową.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na zwierzęta i różnorodność biologiczną na etapie ich likwidacji będzie miało charakter neutralny. Z uwagi na realizację zadań na terenie antropogenicznie zmienionym oraz prowadzenie, w uzasadnionych przypadkach, inwentaryzacji przyrodniczych, zadania nie będą miały negatywnego wpływu na gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na grunty, wody gruntowe, wody powierzchniowe oraz ze względu na gospodarkę wodno–ściekową na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni lub pośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, neutralny.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na powstające odpady na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od zadania).

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na klimat na etapie ich likwidacji będzie miało charakter neutralny.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na krajobraz na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni, raczej długoterminowy, raczej stały, negatywny

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na powierzchnię ziemi na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, neutralny.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na zasoby naturalne na etapie ich likwidacji będzie miało charakter neutralny.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na zabytki i dobra materialne na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni lub pośredni, długoterminowy, negatywny.

W trakcie likwidacji przedsięwzięć ujętych w zadaniach zawartych w projektowanym dokumencie mogą wystąpić niedogodności dla mieszkańców terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów, na których będą prowadzone prace likwidacyjne, rozbiórkowe. Niedogodności te będą miały postać utrudnień komunikacyjnych, oddziaływań akustycznych (praca środków transportu czy maszyn budowlanych), pogorszenia parametrów jakościowych powietrza atmosferycznego (spalanie paliw w silnikach środków transportu i osprzętu budowlanego, wtórna emisja pyłu w czasie prac ziemnych czy z dróg dojazdowych do terenu budów). Oddziaływanie zadań planowanych w ramach projektowanego dokumentu na ludzi na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od likwidowanego zadania).

10. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie, lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

W przypadku realizacji projektowanego dokumentu negatywne oddziaływania na środowisko pojawiają się głównie na etapie realizacji inwestycji w sposób krótkotrwały. Jednakże należy przewidzieć hipotetyczną możliwość wystąpienia nieprzewidzianych negatywnych skutków dla środowiska w czasie realizacji założeń projektowanego dokumentu z powodu wystąpienia zaniedbań, konfliktów itp.

Natomiast na etapie eksploatacji zrealizowane inwestycje zasadniczo będą wpływać korzystnie na stan środowiska. Wiele z nich wiąże się bowiem pośrednio z ograniczeniem oddziaływań na środowisko.

Ustalenia „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” służą ograniczaniu negatywnych oddziaływań na środowisko, związanych z emisją zanieczyszczeń do atmosfery. W projektowanym dokumencie m.in. podkreśla się wagę i konieczność zmiany istniejącego modelu wytwarzania ciepła na rzecz szerszego zastosowania źródeł odnawialnych. Poziom ogólności zaleceń przyjętych w projektowanym dokumencie wynika z jego strategicznego charakteru i jako taki powinien być uznany za właściwy, również w odniesieniu do szczególności proponowanych rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko.

Propozycje, o których mowa w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” należy uznać za właściwe i odpowiednio akcentujące aspekty ochrony środowiska. Są to w szczególności:

- wskazanie na konieczność przeprowadzenia termomodernizacji budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą źródeł ciepła i wyposażenia na energooszczędne - *rozwiązanie sprzyjające wzrostowi efektywności wykorzystania energii i skutkujące ograniczeniem wykorzystania paliw wysokoemisyjnych,*
- ograniczenie dalszego rozwoju systemu ciepłowniczego na bazie kotłów węglowych na rzecz kotłów na gaz ziemny, gaz ciekły, olej opałowy, biomasę - *rozwiązanie skutkujące ograniczeniem wykorzystania paliw wysokoemisyjnych,*

- wskazywanie na konieczność stosowania nowoczesnych rozwiązań technologicznych w modernizowanych budynkach - *rozwiązanie docelowo sprzyjające wzrostowi efektywności wykorzystania energii,*
- promowanie innowacyjnych technologii niskoemisyjnych - *rozwiązanie docelowo wpływające na redukcję niskiej emisji,*
- opracowanie koncepcji, programów i planów związanych z OZE - *rozwiązanie docelowo wpływające na redukcję niskiej emisji oraz wzrost udziału OZE w bilansie energetycznym,*
- zastosowanie energii opartej na OZE, w szczególności z wiatru, wody, ciepła z ziemi, słońca w obiektach użyteczności publicznej - *rozwiązanie skutkujące ograniczeniem wykorzystania paliw wysokoemisyjnych,*
- promocja projektów inwestycyjnych opartych na OZE - *rozwiązanie docelowo wpływające na redukcję niskiej emisji,*
- budowa/przebudowa/remont dróg powiatowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą - *rozwiązanie skutkujące ograniczeniem niskiej emisji pochodzącej z transportu,*
- poprawa parametrów technicznych dróg powiatowych - *rozwiązanie skutkujące ograniczeniem niskiej emisji pochodzącej z transportu,*
- budowa/przebudowa/remont przepraw mostowych i innych obiektów inżynierskich na drogach powiatowych - *rozwiązanie skutkujące ograniczeniem niskiej emisji pochodzącej z transportu,*
- poprawa bezpieczeństwa na drogach powiatowych poprzez budowę chodników, bezpiecznych przystanków, zatok autobusowych i oświetlenia ulicznego - *rozwiązanie skutkujące ograniczeniem niskiej emisji pochodzącej z transportu,*
- budowa/przebudowa/remont infrastruktury dla ruchu rowerowego i pieszego - *rozwiązanie skutkujące ograniczeniem niskiej emisji pochodzącej z transportu,*
- modernizacja oświetlenia ulicznego w celu zmniejszenia jego energochłonności - *rozwiązanie skutkujące ograniczeniem niskiej emisji,*
- programy edukacyjno - promocyjne ekologicznych form transportu, w tym turystyki rowerowej - *rozwiązanie docelowo sprzyjające redukcji niskiej emisji.*

Do zalecanych działań zapobiegających i/lub ograniczających negatywne oddziaływania na środowisko, należy zaliczyć:

- unikanie prowadzenia modernizowanych sieci elektroenergetycznych z narażeniem obszarów chronionych, cennych przyrodniczo, zabytkowych, zasobów naturalnych,
- przeciwdziałanie skutkom awarii przemysłowych, w odniesieniu do przedsięwzięć zaliczanych do stwarzających możliwość wystąpienia poważnych awarii,
- każdorazowe wykonywanie wymaganych ocen oddziaływania na środowisko dla planowanych inwestycji, wraz z inwentaryzacją siedlisk przyrodniczych i gatunków występujących na obszarze objętym zadaniem,
- przestrzeganie zapisów wydanych decyzji, pozwoleń i koncesji dotyczących realizacji zadania,
- zapewnienie stałego nadzoru prac budowlanych, prowadzonego przez wykwalifikowanych specjalistów,
- stosowanie produktów, materiałów i urządzeń nowoczesnych, proekologicznych i energooszczędnych.

Reasumując, generalnie oddziaływania związane z realizacją zadań ujętych w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” będą oddziaływaniami przejściowymi, odwracalnymi i wystąpią jedynie w czasie prowadzonych robót. Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko na etapie realizacji poszczególnych zadań leży w gestii wykonawcy i dotyczą sprzętu (hałas, emisja spalin wycieki), organizacji prac (np. koordynacja prac w pasie drogowym, unikanie prac będących źródłem znacznej oddziaływań akustycznej w porze wieczornej). Minimalizowaniu oddziaływań na środowisko będzie służyło przestrzeganie obowiązujących zasad w zakresie gospodarki odpadami.

Natomiast na etapie eksploatacji zrealizowane inwestycje zasadniczo będą wpływać korzystnie na stan środowiska, poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, poprawę jakości ścieków odprowadzanych do środowiska czy zwiększenie ilości ścieków ujmowanych w systemy kanalizacyjne.

Proponowane rozwiązania projektowanego dokumentu, ze względu na swój zakres i umiejscowienie, nie wymagają prowadzenia działań kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko.

11. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki, luk we współczesnej wiedzy

„Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” jest dokumentem, który w sposób kompleksowy przedstawia stan istniejący oraz perspektywy rozwoju społeczno – gospodarczego Powiatu Opolskiego.

Projektowany dokument, jako dokument strategiczny stanowi podstawę do dalszego rozwoju Powiatu Opolskiego, nie narzucając tym samym konkretnych działań inwestycyjnych, lecz wskazując wyłącznie odpowiednie kierunki rozwoju samorządu terytorialnego. Niniejsza konstrukcja projektowanego dokumentu jest zgodna z wymaganiami ustawowymi i potrzebami powiatu opolskiego.

Analizowana „Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” jest dokumentem, w skład którego wchodzi cały szereg celów operacyjnych, a w ramach tych celów konkretnych zadań, w tym zadań inwestycyjnych.

Wariantowanie w zakresie zadań inwestycyjnych, m.in. w zakresie budowy infrastruktury drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej, nie może dotyczyć aspektów lokalizacyjnych. Wynika to z tego, że projektowany dokument dotyczy konkretnego terenu i nie ma możliwości odnoszenia jej do innego terenu. Możliwe jest natomiast wariantowanie dotyczące konkretnych rozwiązań technicznych i technologicznych związanych choćby z konstrukcją planowanych parametrów technicznych dróg czy rodzajem materiałów, które mają być użyte przy wykonywaniu zadań infrastrukturalnych. Tego typu decyzje będą jednak podejmowane na etapie wykonywania i realizacji konkretnych projektów. Nie są one jednak przedmiotem „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”.

O rozwiązaniach alternatywnych nie można więc mówić w kontekście ogólnej koncepcji projektowanego dokumentu, gdyż pojawiają się one dopiero na etapie jego wdrażania.

Metodologia opracowania Prognozy nakazuje dokonanie propozycji rozwiązań alternatywnych w stosunku do rozwiązań przewidywanych w projekcie dokumentu, które pozwoliłyby osiągnąć zamierzone cele przy mniejszej skali oddziaływań na różne aspekty środowiska. Zadania przewidziane w ramach „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” mają tylko nieznaczny wpływ na analizowane aspekty środowiska, a większość mają charakter neutralny, a spośród tych oddziałujących na środowisko, obserwuje się przewagę oddziaływań pozytywnych, nad negatywnymi.

Oceniając wpływ na różne elementy środowiska należy zauważyć, że zmiany pozytywne będą „silne”, to znaczy istotne i zauważalne, podczas gdy prognozowane zmiany negatywne będą raczej „słabe” (skala ich oddziaływania będzie okresowa i raczej niewielka).

Uwzględniając powyższe, należy stwierdzić, że poszukiwanie rozwiązań alternatywnych (istotnych z punktu widzenia ograniczania oddziaływania na środowisko) jest bezcelowe, gdyż zaproponowane działania pozwalają na realizację zakładanych celów przy niewielkich kosztach środowiskowych.

Zadania znajdujące się w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” mają w głównej mierze charakter ramowy i nie proponują konkretnych rozwiązań organizacyjnych czy technicznych. Ograniczają się głównie do wyznaczenia kierunku działania czy przeprowadzenia planowanych zmian.

W związku z tym, wariantowanie przedsięwzięć, planowanych ramach projektowanego dokumentu nie jest możliwe. Cześć proponowanych działań wyznacza lub może wyznaczać ramy późniejszych przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Analiza wariantowa tych przedsięwzięć zostanie przeprowadzona na etapie procedur związanych z wydawaniem dla nich decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Nie wskazuje się luk wynikających z niedostatków techniki, czy współczesnej wiedzy, które spowodowałyby trudności w ustaleniu wpływu proponowanych w analizowanym dokumencie rozwiązań na środowisko.

12. Informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzenia

Ocena realizacji zadań w ramach projektowanego dokumentu

Zasada dokonywania ocen stosowana jest zarówno wobec planów o charakterze strategicznym, jak i programów operacyjnych. Stosuje się ocenę wstępną (ex ante), która zwykle jest obowiązkiem podmiotu przygotowującego plan czy program, ocenę pośrednią oraz ocenę końcową (ex post) przy współpracy operatora projektu z podmiotem zarządzającym realizacją programu. Wynika z tego, że ocena projektowanego dokumentu ma charakter wieloetapowy, zawsze przy udziale podmiotu wdrażającego program.

Podstawą właściwego systemu oceny realizacji „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” jest dobry system sprawozdawczości oparty na odpowiednio dobranych wskaźnikach.

Analiza realizacji postanowień projektowanego dokumentu może być podstawą do wnioskowania w sprawie skutków pozytywnych, bądź negatywnych w zakresie oddziaływania na środowisko. Ścisła współpraca z Powiatem Opolskim, jako organem monitorującym kierunki rozwoju i zmian w zagospodarowaniu przestrzennym swoich gmin, powinna być kluczowym elementem brany pod uwagę przy sporządzaniu analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu.

Negatywne lub niekorzystne zmiany, które zostałyby stwierdzone w wyniku takiej analizy, powinny być wskazaniem do odpowiedniej modyfikacji ustaleń następnego dokumentu lub do uwzględnienia nowych założeń, minimalizujących w kolejnej perspektywie niekorzystne skutki rozwoju przedmiotowej dziedziny życia społeczno-gospodarczego.

Monitorowanie zadań w ramach projektowanego dokumentu

Monitorowanie jest to proces systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych opisujących postęp i efekty programu (wskaźniki). Monitoring spełnia m.in. rolę systemu wczesnego ostrzegania o ewentualnych nieprawidłowościach.

W celu określenia zmian jakie zachodzą w środowisku wskutek realizacji ustaleń „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”, Prognoza oddziaływania na środowisko powinna zawierać propozycje metod analizy tych zmian oraz określać częstotliwość jej przeprowadzania.

Stosowaną metodą analizy skutków realizacji ustaleń „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” jest metoda wskaźnikowa.

Proponując jakiegokolwiek wskaźniki należy pamiętać by miały one charakter danych ogólnodostępnych możliwie najbardziej zobiiektywizowanych (badania monitoringowe, dane statystyczne) wykonywanych tą samą metodyką.

W „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” określono wskaźniki monitorujące efekty realizacji projektowanego dokumentu, które przypisano pięciu celom strategicznym, takim jak: I. Czyste środowisko naturalne (9 zidentyfikowanych wskaźników), II. Aktywne i bezpieczne społeczeństwo (19 zidentyfikowanych wskaźników), III. Innowacyjna gospodarka i rynek pracy (11 zidentyfikowanych wskaźników), IV. Nowoczesna infrastruktura techniczna i ekologiczny transport (16 zidentyfikowanych wskaźników) oraz V. Infrastruktura społeczna przyjazna ludziom i środowisku (14 zidentyfikowanych wskaźników).

W myśl zapisów *art.55 ust.5 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.)* na organie opracowującym projekt dokumentu spoczywa obowiązek prowadzenia oprócz monitoringu efektów realizacji projektowanego dokumentu, również obowiązek prowadzenia monitoringu postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko.

Ocena postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko jest niezbędna w celu określenia na wczesnym etapie, ewentualnego negatywnego wpływu wynikającego z realizacji przyjętego dokumentu oraz zapewnia możliwość podjęcia działań naprawczych.

Wskaźniki, które można zastosować do analizy skutków realizacji ustaleń „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”, zgodnie z wydanym podręcznikiem „Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko w planowaniu przestrzennym” *Praca zbiorowa pod redakcją Romana Bednarka*, dzieli się na trzy grupy:

- wskaźniki dotyczące zmian powierzchni zajętych przez określoną formę zagospodarowania (powierzchnia gmin wchodzących w skład Powiatu Opolskiego, objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, powierzchnia zabudowy nowo powstałych terenów mieszkaniowych, długość wybudowanych dróg, liczba wydanych pozwoleń na budowę),
- wskaźniki dotyczące postępów w skuteczności działań z zakresu ochrony środowiska (zużycie wody na jednego mieszkańca Powiatu Opolskiego w ciągu roku, procent mieszkań z podłączeniem do sieci kanalizacyjnej, ilość odpadów wytworzonych przez 1 mieszkańca

w ciągu roku, udział odpadów przekazanych na składowisko w ogólnej masie odpadów, liczba mieszkańców Powiatu Opolskiego narażonych na ponadnormatywny hałas),

- wskaźniki zmian stanu biotycznych składowych środowiska, szczególnie na obszarach chronionych (powierzchnia występowania określonego siedliska przyrodniczego, liczebność populacji gatunku chronionego).

Źródłem danych monitoringowych mogą być dane: GUS, WIOŚ, RDOŚ, jednostek samorządu terytorialnego, badania terenowe i inne. Obowiązek prowadzenia monitoringu zagospodarowania przestrzennego to obowiązek administracji samorządowej.

Częstotliwość przeprowadzania oceny realizacji zadań w ramach projektowanego dokumentu

Proponuje się, aby obligatoryjne przeprowadzić ocenę realizacji zadań w ramach projektowanego dokumentu w roku 2020, co zbieżne jest z zakończeniem okresu programowania 2015 – 2020 oraz datą skrajną strategicznych dokumentów krajowych i wojewódzkich. Przeprowadzenie oceny realizacji zadań w ramach projektowanego dokumentu może być również konieczne na wniosek Rady Powiatu Opolskiego lub na jednostek zewnętrznych np. samorządu województwa opolskiego.

W tym okresie wraz z oceną realizacji dokumentów programowych, w kontekście wykonania zadań ujętych w budżetach gmin powiatu opolskiego, władze samorządowe będą miały za zadanie podsumować realizację zamierzeń inwestycyjnych realizowanych w ramach „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”. W przypadku stwierdzenia konieczności dokonania korekt w projektowanym dokumencie, zmiany te wprowadzone zostaną poprzez odpowiednie uchwały Rad Gmin, wchodzących w skład Powiatu Opolskiego.

Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w artykule 51 Ustawy z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późniejszymi zmianami).

W przedmiotowym dokumencie dokonano analizy oddziaływań na środowisko w oparciu o dane literaturowe oraz doświadczenie autorów, które zestawiono z różnymi lokalnymi uwarunkowaniami.

Przy sporządzaniu prognozy zastosowano metody opisowe oraz wykorzystano dostępne publikacje, dokumenty i raporty dotyczące obszaru Powiatu Opolskiego dotyczące środowiska i zmian w nim zachodzących.

13. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo, dnia 25 lutego 1991 roku oraz z *ustawy Prawo Ochrony Środowiska*.

Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic państwa, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

Biorąc pod uwagę zasięg przestrzenny obszaru objętego Prognozą i zakres zadań przewidzianych w projektowanym dokumencie, które zostaną zrealizowane na terenie powiatu opolskiego w województwie opolskim, nie przewiduje się wystąpienia transgranicznych oddziaływań na środowisko.

Zakres i zasięg oddziaływania przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” będzie miał charakter lokalny. Nie będzie wykraczał poza tereny przypisane do poszczególnych przedsięwzięć. W związku z tym, nie przewiduje się kumulowania oddziaływania projektowanych przedsięwzięć z przedsięwzięciami realizowanymi poza granicami powiatu opolskiego.

Możliwe jest oddziaływanie skumulowane pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami realizowanymi w sąsiedztwie. Jeżeli weźmie się jednak pod uwagę fakt, że niektóre z planowanych zadań będą skutkowały ograniczeniem oddziaływania na środowisko (np. w zakresie modernizacji i przebudowy dróg, termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, modernizacji oświetlenia drogowego), można stwierdzić, że realizacja zadań zawartych w projektowanym dokumencie, nawet z uwzględnieniem ewentualnych oddziaływań skumulowanych nie będzie wykazywała ponadnormatywnego oddziaływania na środowisko.

Z uwagi na położenie Powiatu Opolskiego względem granic Polski (ok. 20 km do granicy Polsko – Czeskiej), nie ma możliwości by któreś z planowanych do realizacji zadań oddziaływało transgranicznie na środowisko.

14. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej Prognozy jest art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późniejszymi zmianami).

Artykuł ten nakłada obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji dokumentów strategicznych opracowywane przez organy administracji.

Prognoza oddziaływania na środowisko została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w artykule 51 ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko*. Przedmiotowe opracowanie jest prognozą oddziaływania na środowisko pełnej wersji tego dokumentu, która będzie poddana procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

„Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” jest dokumentem, który w sposób kompleksowy przedstawia stan istniejący oraz perspektywy rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu opolskiego. Projektowany dokument, jako dokument strategiczny stanowi podstawę do dalszego rozwoju Powiatu Opolskiego, nie narzucając tym samym konkretnych działań inwestycyjnych, lecz wskazując wyłącznie odpowiednie kierunki rozwoju samorządu terytorialnego.

Głównym celem niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko jest określenie możliwych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji projektu „Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”.

Prognoza jest dokumentem wspierającym proces decyzji i procedurę oceny strategicznej. Wskazuje na możliwe negatywne skutki realizacji projektu „Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” oraz przedstawia zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom, przedstawia sposoby ich minimalizacji.

Uwzględniając obowiązujący zakres Prognozy, metodyka sporządzenia Prognozy została opracowana w oparciu o dokumenty strategiczne oraz dostępne publikacje opisujące stan środowiska w powiecie opolskim. Analizą objęte zostały również dokumenty na poziomie krajowym i międzynarodowym zawierające niezbędne informacje i umożliwiające ocenę zgodności „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” z celami, kierunkami działań i priorytetami ekologicznymi. Wykorzystano również informacje zawarte w wielu innych opracowaniach i publikacjach, w tym m.in. w opracowaniach o stanie środowiska w województwie opolskim (na przestrzeni lat 2010-2015) oraz danych GIOŚ i GUS.

Biorą pod uwagę fakt, iż projektowany dokument ma charakter kierunkowy, Prognoza oddziaływania na środowisko projektu „Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” ma jedynie ostrzegać przed potencjalnymi zagrożeniami środowiskowymi na tzw. poziomie strategicznym, tzn. opisać generalne skutki środowiskowe dla Powiatu Opolskiego.

W „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” zawarte są w większości zadania i zamierzenia inwestycyjne planowane do realizacji, bez wskazania konkretnych inwestorów. Inwestycje te powinny być poddane bardziej szczegółowej ocenie oddziaływania na środowisko, analizującej konkretne detale techniczne i otoczenie danego zamierzenia inwestycyjnego. Ze względu na strategiczny charakter „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”, przedmiotowa Prognoza nie zawiera szczegółowego opisu skutków środowiskowych dla poszczególnych zadań, gdyż rolę tę winien pełnić każdorazowo raport o oddziaływaniu na środowisko poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych, w przypadku gdy jest prawnie wymagany.

Projektowany dokument jest poświęcony zagadnieniom dotyczącym: ograniczeniu niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej; zwiększaniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii; ochrony i promocji różnorodności biologicznej i dziedzictwa naturalnego; przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu i ubóstwu; rozwoju usług opiekuńczych i wychowawczych; podnoszeniu jakości edukacji (w tym kształcenia zawodowego); wspierania wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości powiatu opolskiego; wspierania osób starszych w kierunku zdrowego i aktywnego trybu życia; poprawy bezpieczeństwa publicznego i systemu ostrzegania przed zagrożeniami naturalnymi; budowania relacji partnerskich i wspierania powiązań biznesowych; dostosowania edukacji do rynku pracy; promowania równych szans na rynku pracy oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększania szans na zatrudnienie; poprawy jakości i nośności systemu dróg powiatowych; poprawy dostępności komunikacyjnej powiatu opolskiego i transportu publicznego; rozwoju i promocji ekologicznych form transportu; wsparcia infrastruktury ochrony przeciwpowodziowej i zapobiegania zagrożeniom życia i zdrowia; rozwoju usług informatycznych w administracji Powiatu Opolskiego; inwestycji w infrastrukturę społeczną i zdrowotną; poprawy jakości i dostępu do usług medycznych i opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi; zachowaniu, ochronie i promocji dziedzictwa kulturowego; zwiększeniu dostępu do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, w tym dla osób niepełnosprawnych.

Brak realizacji przedmiotowego dokumentu może więc w praktyce skutkować zawężeniem spektrum działań i wdrażanych rozwiązań, co w przypadku analizowanych dziedzin życia może bezpośrednio wpłynąć na aktywność gospodarczą powiatu opolskiego.

Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy Powiatu Opolskiego gwarantuje jego mieszkańcom poprawę warunków życia, odpowiednią promocję walorów środowiskowych i zasobów oraz szersze możliwości jego wykorzystania.

Taki zrównoważony rozwój będzie możliwy przy realizacji zadań zakładanych w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”, natomiast zaniechanie realizacji strategii spowoduje jego zachwianie.

Wśród przewidywanych oddziaływań, które będą miały miejsce na analizowanym terenie wskutek realizacji „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” wskazano oddziaływania w podziale na dwie zasadnicze grupy:

- nieznaczące, wynikające z niewielkiej skali powodowanych zmian,
- potencjalnie znaczące.

Działania przewidziane w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” to głównie zadania inwestycyjne, które będą ingerować w środowisko, głównie na etapie ich realizacji, natomiast na etapie eksploatacji zrealizowane inwestycje zasadniczo będą wpływać korzystnie na stan środowiska.

Generalnie oddziaływania związane z realizacją zadań ujętych w „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” będą oddziaływaniami przejściowymi, odwracalnymi i wystąpią jedynie w czasie prowadzonych robót. Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko na etapie realizacji poszczególnych zadań leży w gestii wykonawcy i dotyczą sprzętu (hałas, emisja spalin wycieki), organizacji prac (np. koordynacja prac w pasie drogowym, unikanie prac będących źródłem znacznej oddziaływań akustycznej w porze wieczornej). Minimalizowaniu oddziaływań na środowisko będzie służyło przestrzegania obowiązujących zasad w zakresie gospodarki odpadami. Natomiast na etapie eksploatacji zrealizowane inwestycje zasadniczo będą wpływać korzystnie na stan środowiska, poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, poprawę jakości ścieków odprowadzanych do środowiska czy zwiększenie ilości ścieków ujmowanych w systemy kanalizacyjne.

Proponowane rozwiązania projektowanego dokumentu, ze względu na swój zakres i umiejscowienie, nie wymagają prowadzenia działań kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko.

Podstawą właściwego systemu oceny realizacji „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” jest dobry system sprawozdawczości oparty na odpowiednio dobranych wskaźnikach.

W „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” określono wskaźniki monitorujące efekty realizacji projektowanego dokumentu, które przypisano pięciu celom strategicznym, takim jak: I. Czyste środowisko naturalne (9 zidentyfikowanych wskaźników), II. Aktywne i bezpieczne społeczeństwo (19 zidentyfikowanych wskaźników), III. Innowacyjna gospodarka i rynek pracy (11 zidentyfikowanych wskaźników), IV. Nowoczesna infrastruktura techniczna i ekologiczny transport (16 zidentyfikowanych wskaźników) oraz V. Infrastruktura społeczna przyjazna ludziom i środowisku (14 zidentyfikowanych wskaźników).

Wskaźniki, które można zastosować do analizy skutków realizacji ustaleń „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”, zgodnie z wydanym podręcznikiem „Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko w planowaniu przestrzennym” *Praca zbiorowa pod redakcją Romana Bednarka*, dzieli się na trzy grupy: wskaźniki dotyczące zmian powierzchni

zajętych przez określoną formę zagospodarowania, wskaźniki dotyczące postępów w skuteczności działań z zakresu ochrony środowiska oraz wskaźniki zmian stanu biotycznych składowych środowiska.

Proponuje się, aby obligatoryjne przeprowadzić ocenę realizacji zadań w ramach projektowanego dokumentu w roku 2020, co zbieżne jest z zakończeniem okresu programowania 2015 – 2020 oraz datą skrajną strategicznych dokumentów krajowych i wojewódzkich. Przeprowadzenie oceny realizacji zadań w ramach projektowanego dokumentu może być również konieczne na wniosek Rady Powiatu Opolskiego lub na jednostek zewnętrznych np. samorządu województwa opolskiego.

W tym okresie wraz z oceną realizacji dokumentów programowych, w kontekście wykonania zadań ujętych w budżetach gmin powiatu opolskiego, władze samorządowe będą miały za zadanie podsumować realizację zamierzeń inwestycyjnych realizowanych w ramach „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025”. W przypadku stwierdzenia konieczności dokonania korekt w projektowanym dokumencie, zmiany te wprowadzone zostaną poprzez odpowiednie uchwały Rad Gmin, wchodzących w skład Powiatu Opolskiego.

Zakres i zasięg oddziaływania przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025” będzie miał charakter lokalny. Nie będzie wykraczał poza tereny przypisane do poszczególnych przedsięwzięć. W związku z tym, nie przewiduje się kumulowania oddziaływania projektowanych przedsięwzięć z przedsięwzięciami realizowanymi poza granicami powiatu opolskiego. Z uwagi na położenie powiatu opolskiego względem granic Polski (ok. 20 km do granicy Polsko – Czeskiej), nie ma możliwości by któreś z planowanych do realizacji zadań oddziaływało transgranicznie na środowisko.

Literatura

1. Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej Econet-Polska. Praca wykonana na zlecenie Narodowej Fundacji Ochrony Środowiska. Fundacja IUCN, Warszawa 1998,
2. Herbich J. (red.) 2004. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. T. 1, 2, 3, 4, 5. Ministerstwo Środowiska, Warszawa,
3. Strategiczne oceny oddziaływania na środowisko w układach sektorowych, 2003, Ekokonsult, Gdańsk,
4. Wskaźniki zrównoważonego rozwoju, praca zbiorowa, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Warszawa – Białystok, 2005,
5. Lewandowski Witold, Proekologiczne Odnawialne Źródła Energii, Wydawnictwo Naukowo – Techniczne, Warszawa 2007,
6. Stelmasiak Jerzy (Red.), Zarządzanie Środowiskiem, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2007,
7. Dobrzańska Bożena, Dobrzański Grzegorz, Kielczowski Grzegorz, Ochrona Środowiska Przyrodniczego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008,
8. Kondracki J.A.: Geografia regionalna Polski. PWN, 2009,
9. Natura 2000 i akwakultura, Ministerstwo Środowiska, 2009, Warszawa,
10. Wdrażanie europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 w Polsce i związane z tym problemy. Instytut na rzecz Ekorozwoju, Warszawa 2011,
11. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2011,
12. Ochrona środowiska 2012. GUS, Warszawa 2013,
13. Stan środowiska w województwie opolskim w 2014 r. ,WIOŚ Opole 2014,
14. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu „Europa 2020” ,
15. „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności” ,
16. „Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo” ,
17. „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Rejony, Miasta, Obszary Wiejskie” ,
18. „Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku” ,
19. „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego” ,
20. „Program Ochrony Powietrza dla Strefy Opolskiej” ,
21. „Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2019” ,
22. „Plan Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii w Województwie Opolskim” ,
23. „Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020” ,
24. „Strategia Rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020” ,
25. „Strategia Rozwoju Wspólnoty Opolskiej” ,
26. „Program ochrony środowiska dla powiatu opolskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą na lata 2016 – 2019” ,
27. Ogólnodostępne strony internetowe.

